

Programmabegroting 2016

Inhoudsopgave

1	Nota van aanbieding	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Financiële positie.....	7
2	Programmabegroting 2016	9
2.1	Programma 1 Bestuur	9
2.2	Programma 2 Openbare orde en veiligheid	20
2.3	Programma 3 Ruimte.....	25
2.4	Programma 4 Sociaal domein	41
2.5	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	51
3	Financiële begroting.....	59
3.1	Overzicht van baten en lasten.....	59
3.2	Toelichting op de financiële positie	60
3.3	Meerjarenbegroting 2016 - 2019	68
4	Paragrafen	71
4.1	Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	71
4.2	Paragraaf Lokale heffingen.....	80
4.3	Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	89
4.4	Paragraaf Financiering.....	93
4.5	Paragraaf Bedrijfsvoering	98
4.6	Paragraaf Verbonden partijen	100
4.7	Paragraaf Grondbeleid.....	108
5	Bijlagen	111
5.1	Bijlage 1: Waarderingsgrondslagen	111
5.2	Bijlage 2: Gehanteerde uitgangspunten bij de begroting 2016	113
5.3	Bijlage 3: Beleidsintensiveringen.....	114

1 Nota van aanbieding

1.1 Inleiding

Een begroting is mogelijk niet het meest sexy document dat de gemeente te bieden heeft: cijfers lijken immers de hoofdrol te spelen, voor en achter de komma. Toch nodigen wij u uit om ons verhaal achter die cijfers te lezen. Om zo te ontdekken wat wij willen bereiken in 2016, voor én met onze inwoners, organisaties, bedrijven en partners.

Accenten

Deze begroting laat zien welke accenten we zetten, wat we belangrijk (blijven) vinden, en waar we er een schepje bovenop doen. Zo presenteren we nieuwe initiatieven voor samenwerking met onze buurgemeenten en regio. U leest wat we doen om een aantrekkelijke, zelfstandige gemeente te blijven; met volop voorzieningen voor jong en oud, met oog voor groei, veiligheid, duurzaamheid en bedrijvigheid, en aandacht voor nieuwe initiatieven in het sociale domein. Ook onze plannen voor een betere dienstverlening vindt u uitgewerkt.

Sluitend, minimale lasten

En, om toch nog even op die cijfers terug te komen: ook dit jaar is de begroting sluitend, ingrijpende bezuinigingen zijn gelukkig niet nodig. Zowel de uitvoering van bestaand beleid als het oppakken van nieuwe initiatieven vindt plaats binnen de beschikbare ruimte van 68 miljoen euro. De lastenstijging voor inwoners is minimaal: gemeentelijke tarieven en belastingen stijgen slechts met het inflatiepercentage van 0,75%. De belangrijkste risico's bevinden zich in het sociale domein, met name bij het beschikbare budget voor de jeugdhulp. We kunnen daarbij tijdelijke tegenvallers opvangen. Dat blijkt uit de nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen waarin wij de lopende risico's in kaart brengen. Onze aanwezige weerstandcapaciteit is voldoende groot.

Extra

Naast de indeling in programma's en speerpunten, vindt u in bijlage 3 de beleidsintensiveringen uit deze verschillende programma's gebundeld. Variërend van extra personeelsformatie voor ICT-beveiliging, toezicht&handhaving, tot de pilot preventieve jeugdhulp, instandhouding van sporthal De Haspel en de verbreding van het 'Bels lijntje', om maar enkele voorbeelden te noemen. Onze voorstellen passen binnen het eerder gekozen ontwikkelscenario: actief inspelen op ontwikkelingen en mogelijkheden. Dat doen we overigens zorgvuldig en terughoudend. We wegen af wat wenselijk, noodzakelijk, onontkoombaar of zeer kansrijk is. Onze ruimte is immers beperkt omdat het grootste deel van de begroting al vastligt. Ofwel vanuit het rijk (doeluitkeringen) of vanwege verplichtingen, verbonden aan onze huidige beleidskeuzes.

Gepaste trots én zorg

We zijn er opnieuw in geslaagd om de begroting sluitend te maken. Daar zijn we 'gepast trots' op, maar tegelijkertijd willen we ook onze zorg met u delen over onze financiële toekomst. Wij voorzien namelijk verschillende ontwikkelingen die - onafhankelijk van elkaar - een financieel risico vormen.

In het sociale domein brengt de invoering van de drie transities grote risico's met zich mee vanwege de hoogte van de beschikbare budgetten. Dat geldt met name voor de jeugdhulp. Daarnaast verwachten we meer uitkeringsontvangers. Tot slot zien we de noodzakelijke opvang van statushouders en vluchtelingen om sterk groeiende inspanningen vraagt, ook op financieel gebied.

De verder oplopende korting van de algemene uitkering (tot aan 2025) vormt ook een zorg. Het rijk verwacht dat gemeenten die kunnen opvangen via betere samenwerking. Maar wij zijn al uitgegaan van samenwerking, gekoppeld aan efficiënte en creatieve oplossingen. Het is dus de vraag hoeveel winst daar nog te halen is.

Een laatste opmerking betreft de impulsen die u heeft gegeven aan belangrijke onderwerpen als economische stimulering, werkgelegenheid, duurzaamheid en openbare orde & veiligheid. Wanneer de raad deze impulsen wil omzetten in een meerjarig perspectief, brengt dit structurele lasten mee die nog niet zijn meegenomen na 2016.

Stabiele koers

Tot slot: als bestuur en gemeente varen we een stabiele koers met een sluitende begroting die een positief saldo vertoont van € 31.433,00. We ervaren vertrouwen in en draagvlak voor onze aanpak. Niet alleen in de samenwerking met inwoners, partners en organisaties; ook buitenstaanders waarderen onze gemeente als een plek waar het goed wonen en werken is. Dat geeft ons extra energie en daadkracht om onze plannen zoals voorgesteld in deze begroting uit te voeren.

Leeswijzer

De begroting 2016 is een vertaling en uitwerking van ons bestuursakkoord, het collegeprogramma en de Voorjaarsnota. De thema's van dat akkoord vindt u dus ook terug. Enerzijds in de onderstaande paragraaf over onze koers en ambities. Anderzijds in de vertaling van de 18 paragrafen van het bestuursakkoord naar de verschillende programma's en bijbehorende speerpunten.

Koers en ambitie

De rode draad voor de bestuursperiode 2014-2018 bestaat uit een drietal thema's:

- Goede dienstverlening;
- Samenwerking;
- Open staan voor initiatieven van inwoners.

De uitwerking van deze thema's komt u op verschillende plaatsen in deze begroting tegen. Een voorbeeld: betere dienstverlening aan inwoners pakken we op via de introductie van 'zaakgericht werken'. Samenwerking met Hilvarenbeek en Oisterwijk werken we uit in concrete plannen, en initiatieven van inwoners vindt u terug in verschillende programma's.

Programma's en speerpunten

In de begroting werken we met programma's, daarbinnen onderscheiden we speerpunten. De focus op speerpunten betekent dat we niet alle activiteiten hebben uitgeschreven. Een voorbeeld: de transformatie van het sociaal domein is een speerpunt in deze begroting. Een alinea over 'sport' zult u echter tevergeefs zoeken, terwijl we wel degelijk de gemeentelijke sportvelden onderhouden en het sporten van jongeren stimuleren.

Het aantal programma's is dit jaar teruggebracht tot vier:

- Bestuur (inclusief dienstverlening);
- Openbare orde en veiligheid;
- Ruimte (ruimtelijke ordening, economie, recreatie en toerisme, duurzaamheid, milieu, natuur, landschap, grondzaken, archeologie, gebouwd erfgoed, wonen, grondzaken en nieuwbouwwontwikkelingen);
- Sociaal domein.

1.2 Financiële positie

Saldo 2016

In de Voorjaarsnota 2015 werd een nadelig saldo verwacht van € 61.192,00. De begroting 2016 in concept sluit met een voordelig saldo van € 31.433,00, dus een voordelig verschil van afgerond € 92.600,00. Dit voordeel is een gevolg van onderstaande mutaties.

Voordelige mutaties:

a. Hogere algemene uitkering op basis van de meicirculaire Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door daling van de WOZ-waarden	€ 90.000,00
b. Meevallende exploitatie kermis	€ 27.000,00
c. Hogere opbrengst leges omgevingsvergunning	€ 115.000,00
d. Lager budget voor leerlingenvervoer	€ 25.000,00
e. Lagere bijdrage aan de GGD vanwege doorgevoerde bezuinigingen	€ 33.000,00
f. Verlaging van de rekenrente van 3% naar 2,75%	€ 53.000,00
<i>Totaal voordelige mutaties</i>	<u>€ 343.000,00</u>

Nadelige mutaties:

g. Hogere lasten telefonie	€ 20.000,00
h. Hogere salarislasteren vanwege het cao-akkoord 2014-2015	€ 75.000,00
i. Budget digitalisering begroting	€ 7.000,00
j. Hogere bijdrage Veiligheidsregio	€ 13.000,00
k. Kapitaallasteren verbreding Bels Lijntje	€ 6.000,00
l. Kapitaallasteren krediet instandhouding de Haspel	€ 25.000,00
m. Per saldo lagere toerekening van uren aan grondexploitatie en kapitaalwerken	€ 25.000,00
n. Lagere opbrengst leges reisdocumenten	€ 28.000,00
o. Lagere opbrengst huur Zorgcentrum	€ 6.000,00
p. Lagere opbrengst dividend BNG	€ 8.000,00
q. Overige nadelige verschillen	€ 37.400,00
<i>Totaal nadelige mutaties</i>	<u>€ 250.400,00</u>

Samengevat:

Totaal voordelige mutaties	€ 343.000,00
Totaal nadelige mutaties	€ 250.400,00
<i>Per saldo voordelig</i>	<u>€ 92.600,00</u>

Budgetten drie transitie

De invoering van de Jeugdwet, de Wmo 2015 en de Participatiewet brengt nieuwe uitdagingen en risico's met zich mee. Bij het opstellen van de primaire begroting 2015 hebben wij op basis van de op dat moment bekende informatie de begroting samengesteld. Bij de uitvoering van de Participatiewet en de (bestaande) individuele voorzieningen Wmo hebben we in de primaire begroting al rekening gehouden met een tekort in 2015. Dat is dus verwerkt in de begrotingscijfers. Hoewel er op dit moment in de regio wordt bediscussieerd welke (financiële) gevolgen met name het overgangsjaar 2015 voor de implementatie van de jeugdhulp voor Goirle zal hebben, gaan wij er op dit moment vanuit dat de nieuwe taken ook in 2016 budgettair neutraal uitgevoerd kunnen worden. Wij zullen de Raad in de loop van 2016 bij de Burap of zoveel eerder als nodig is informeren over de financiële consequenties van de transformatie van de nieuwe taken. In ieder geval geeft onze weerstandsreserve nog de ruimte om tijdelijke tegenvallers op te vangen.

Lasten nieuw beleid

In bijlage 3 van de Programmabegroting is een overzicht opgenomen van de lasten van het nieuwe beleid:

Lasten van het activiteitenplan investeringen die ineens worden gedekt	€ 151.850,00
Lasten van het activiteitenplan exploitatie-uitgaven incidenteel	€ 365.000,00
<i>Totaal</i>	€ 516.850,00

Het bedrag van € 151.850,00 wordt gedekt door aanwending van de reserve onderhoud gemeentebouwen en de incidentele lasten in de exploitatie worden eenmalig gedekt door aanwending van de algemene weerstandsreserve.

Lasten van het activiteitenplan investeringen	€ 130.595,00
Lasten van het activiteitenplan exploitatie-uitgaven, structureel	€ 138.750,00
<i>Totaal lasten activiteitenplan t.l.v. begrotingsruimte</i>	€ 269.345,00

Meerjarenbegroting 2017-2019

De meerjarenbegroting sluit met de volgende saldi:

2017: € 395.613,00 N

2018: € 593.356,00 N

2019: € 529.926,00 N

Vershil 2016 en 2017

De uitkomst van de begroting 2017 is circa € 427.000,00 nadeliger dan de uitkomst van de begroting 2016. Dat wordt voor het grootste gedeelte veroorzaakt door daling van de algemene uitkering.

Meerjarenperspectief

Hoewel de financiële positie van onze gemeente gezond is, is het meerjarenperspectief negatief. De becijferde tekorten ontstaan vooral door korting op de algemene uitkering vanaf 2017. De berekeningen zijn gebaseerd op de meicirculaire. Los van de precieze hoogte en de genoemde onzekerheden, lijkt het onontkoombaar dat we vanaf 2017 opnieuw voor een bezuinigingsopgave staan. Anderzijds lijken de laatste signalen van onze economie -weliswaar zeer voorzichtig en nog onzeker - positief te zijn. Wij zullen dan ook zeer zorgvuldig en met gepaste terughoudendheid bezuinigen en wel zodanig dat er nu geen wrange bezuinigingskeuzes worden gemaakt, die achteraf gezien niet nodig bleken.

2 Programmabegroting 2016

2.1 Programma 1 Bestuur

2.1.1 Hoofdkenmerken

Het programma omvat het bestuur, de ondersteuning van het bestuur en de interne en externe dienstverlening van de gemeentelijke organisatie.

2.1.2 Wat willen we bereiken ?

Er is de afgelopen jaren hard gewerkt aan een verdere verbetering van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taak van de raad. Dit is een continu proces. Na de verkiezingen van 19 maart 2014 heeft de nieuwe gemeenteraad een nieuw bestuursprogramma opgesteld, dat de basis vormt van het nieuwe collegeprogramma "Eigen kracht en samenspel".

Benchmarking

Door periodieke deelname aan de benchmark *Waarstaatjegemeente.nl* krijgen we inzicht in de waardering voor de gemeentelijke producten en diensten. Al vanaf 2006 neemt Goirle tweejaarlijks deel aan dit onderzoek. We zijn verheugd met de constatering dat de waardering de laatste jaren op alle fronten toeneemt. De score die inwoners aan goed gemeentebestuur geven is in Goirle gestegen van een 4,8 in 2006, een 5,5 in 2008, een 6,0 in 2010, naar een 6,6 in 2012. Bij de meting in 2014 hebben we het rapportcijfer 6,6 weten vast te houden. Dit bij een referentiegemiddelde van 6,2. Ons streven is verdere toename van alle scores, met het referentiegemiddelde als minimaal te behalen score. In 2016 zal een nieuwe meting plaatsvinden.

2.1.3 Speerpunten

Het huidige programma kent drie speerpunten: intergemeentelijke samenwerking, (nieuwe) dienstverlening en krachtige ambtelijke organisatie.

Speerpunt	Intergemeentelijke samenwerking
Ambitie	Als krachtige en bestuurlijk zelfstandige gemeente kiezen we voor samenwerking op operationeel en beleidsmatig vlak met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk. Deze gemeenten passen zowel qua schaalgrootte, geografische ligging als identiteit prima bij onze gemeente. Ook hier geldt dat samenwerking geen doel is, maar een middel. Bijvoorbeeld om kosten of kwetsbaarheid te beperken en/of de kwaliteit te borgen of te verhogen. Of om (nieuwe) taken op te pakken die we alleen niet of niet goed genoeg kunnen oppakken. Hilvarenbeek en Oisterwijk willen daarbij net als wij direct 'het laaghangende fruit plukken' en gelijktijdig kansen en randvoorwaarden creëren om ook grotere onderwerpen gezamenlijk op te kunnen pakken. Ons college kiest evenals de colleges van Hilvarenbeek en Oisterwijk voor een samenwerking die organisch groeit. Dat betekent geen blauwdruk voor de invulling van de samenwerking als knellend korset, maar het veronderstelt wel een gezamenlijk gedragen visie op onze samenwerking. In alle drie gemeenten is de meerwaarde van onze samenwerking nadrukkelijk genoemd in de geformuleerde coalitieakkoorden.

	<p>Daarnaast blijven we nadrukkelijk samenwerken binnen Hart van Brabant om onze positie als regio (en dus ook onze gemeente) in meerdere opzichten te versterken. Dat geldt niet alleen t.a.v. onze economie, maar ook voor het zorgvuldig vervullen van bovenlokale taken zoals bijvoorbeeld jeugdzorg, etc..</p>
<p>Doelstellingen</p>	<p>Goirle wil duurzaam zelfstandig blijven en goede samenwerking met andere gemeenten is daarvoor een vereiste. In 2013 is reeds een aantal randvoorwaarden door de raad vastgesteld ten aanzien van deze intergemeentelijke samenwerking. Zo dient ook bij elke vorm van samenwerking, de dienstverlening op maat en dicht bij de inwoners georganiseerd te blijven. Ook de beleidsbepaling blijft in Goirle plaatsvinden; daar waar beleidssynchronisatie niet treedt in de autonomie van de gemeente Goirle, de invloed van het bestuur op het te voeren beleid niet verkleint en er schaalvoordelen te behalen zijn, kan gezamenlijke worden opgetrokken. Tot slot dient ambtelijke samenwerking voordelen op te leveren ten aanzien van de kwetsbaarheid, kwaliteit of kosten. Samenwerkingsvoordelen worden zoveel als mogelijk gekwantificeerd (geld, capaciteit, etc.); wanneer dit niet te kwantificeren is, stellen we ons ten minste tot doel kwalitatieve voordelen te behalen (vermindering kwetsbaarheid, gezamenlijk op kunnen pakken van complexe grensoverschrijdende vraagstukken die we alleen kunnen, etc.)</p>
<p>Activiteiten</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. In 2015 wordt onderzocht in hoeverre een gezamenlijk ICT platform met Oisterwijk en Hilvarenbeek haalbaar is; in 2016 willen we hier nader gevolg aan geven. 2. Personele regelingen zullen in 2016 zoveel als mogelijk gelijk worden getrokken: aan de raad wordt voorgelegd hoe, per wanneer en met welke financiële consequenties deze regelingen gelijk getrokken kunnen worden; 3. Zoveel mogelijk processen (top 5) die met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk opgepakt kunnen worden zullen gesynchroniseerd worden. Daarna kan door worden gepakt om deze processen gezamenlijk uit te voeren. 4. Met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk zal een algemene manier van verrekening worden afgesproken, voor de kosten die gemaakt worden omwille van een nauwere samenwerking c.q. de baten die de samenwerking oplevert. 5. We brengen met de gemeenten Oisterwijk en Hilvarenbeek in beeld welke (grotere) aanbestedingen we gelijktijdig kunnen uitvoeren. 6. We geven invulling aan de regionale strategische Agenda Hart van Brabant die nog in 2015 zal worden vastgesteld.
<p>Hoe meten we het effect?</p>	<p>Daar waar kostenreductie (of minder meerkosten) een nadrukkelijk vertrekpunt is geweest van nauwere samenwerking, wordt deze in beeld gebracht en gemonitord. Daar waar meer kwalitatieve argumenten (kwaliteit, verminderen kwetsbaarheid) een rol speelt is dit lastiger te monitoren. Bedrijfsmatig en operationeel geven getallen over personeelsformatie, kostenreductie en tevredenheidsmetingen (waarstaatjegemeente.nl) inzicht in het succes van samenwerken. Dat samenwerking bijdraagt aan onze bestuurskracht/zelfstandigheid laat zich eveneens moeilijk meten; deze logica staat ons inziens niet ter discussie.</p>

Speerpunt	(Nieuwe) dienstverlening
Ambitie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wij staan dichterbij de burger en wij leveren meer maatwerk als dat nodig is; 2. Wij doen niet alles, maar helpen inwoners graag (verder) op weg. Zij kunnen namelijk veel meer zelf, net zo goed of beter. We stimuleren inwoners en instellingen/bedrijven om meer initiatief te nemen; wij katalyseren de initiatieven of ondersteunen deze; 3. We zoeken onze inwoners en bedrijven/instellingen vaker op, gaan gesprekken met hen aan en doen dat vaker op momenten waarop het hen uitkomt; 4. We leggen ons toe op betere toegankelijkheid van die kanalen die burgers graag benutten en brengen daarop focus aan. We optimaliseren onze digitale kanalen en stimuleren inwoners de 24-uurs of digitale kanalen te gebruiken, maar blijven bereikbaar (al dan niet beperkter) langs alle kanalen; 5. We zijn opener en transparanter; we zijn meer aanspreekbaar op de te behalen resultaten, we werken meer op basis van vertrouwen en doen ons werk integraler. Onze inwoners, instellingen en bedrijven kunnen rekenen op een beter te volgen en meer integrale dienstverlening.
Doelstellingen	<p>Om onze ambities te concretiseren hebben we per ambitie (voorlopige) doelstellingen geformuleerd, waarbij de situatie van december 2014 als startpunt geldt, en de gewenste situatie per december 2016 wordt omschreven. Het is mogelijk dat de nadere uitwerking om bijstelling vraagt. Bijvoorbeeld vanwege de haalbaarheid of de kosten.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Medewerkers voeren 20% meer gesprekken met klanten* over de klanttevredenheid; de waardering van inwoners over 'het voldoende en begrijpelijk informeren door de gemeente' in het onderzoek 'waar staat je gemeente' neemt met 0,5 punt toe; 2. De zelfredzaamheid van klanten* neemt met 20% toe; 3. Het aantal burgerparticipatie-activiteiten neemt met 20% toe; 4. De waardering van inwoners over 'het betrekken van inwoners bij de totstandkoming van plannen' in het onderzoek 'waar staat je gemeente' neemt met 0,5 punt toe; 5. De waardering van inwoners over 'het betrekken van burgers bij de uitvoering van plannen' in het onderzoek 'waar staat je gemeente' neemt met 0,5 punten toe; 6. De tevredenheid van klanten* over zowel de locatie als het tijdstip van het klantcontact neemt toe met 20%; 7. Het aantal doorverbonden oproepen vanuit de receptie neemt af met 20%; 8. Het aantal klanten* dat gebruik maakt van het digitale kanaal neemt toe met 10%; 9. De waardering van klanten* van de openheid in de dienstverleningsresultaten neemt toe met 0,5 punt;

	10. Het aantal medewerkers dat onze visie kent en onderschrijft neemt toe tot 100%.
Activiteiten	In 2016 geeft het college verder uitvoering aan het actieplan Nieuwe Dienstverlening. <ol style="list-style-type: none"> 1. We investeren in 2016 nadrukkelijk in optimalisering van de gemeentelijke website; 2. In 2016 start de gemeente met zaakgericht werken, ten einde de klanten nog beter te kunnen bedienen; 3. We gaan uitvoering geven aan het actieplan 'Nieuwe dienstverlening'; 4. Ten behoeve van een betere dienstverlening wordt het gemeentehuis beperkt aangepast.
Hoe meten we effect?	We blijven tweejaarlijks meedoen aan het onderzoek 'Waarstaatjegemeente.nl'. We vullen deze enquête aan met extra vragen om de meetbaarheid van alle doelstellingen te kunnen borgen. Daarnaast houden we nog andere klanttevredenheidsonderzoeken om te bezien of behaalde doelstellingen daadwerkelijk een positieve bijdrage heeft op de tevredenheid van onze inwoners. *Met klanten worden bedoeld: iedereen die gebruik maakt van de diensten van onze gemeente, zoals inwoners, bedrijven, instellingen, etc.

Speerpunt	Krachtige ambtelijke organisatie
Ambitie	We zetten in op een krachtige ambtelijke organisatie die doelmatig, doeltreffend en rechtmatig werkt. Medewerkers denken buiten vastgestelde kaders in mogelijkheden en kansen. Het college hanteert 'Sociaal werkgeverschap' als uitgangspunt voor de ambtelijke organisatie.
Doelstellingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarlijks een goedkeurende verklaring van de accountant over de rechtmatigheid van de jaarrekening; 2. Een managementletter die jaarlijks in kwalitatief opzicht ten minste gelijk blijft of verder stijgt; 3. Inzicht in de tevredenheid van medewerkers en de mate waarin de gemeente Goirle een 'sociale werkgever' is; 4. Zo veel mogelijk efficiënte inzet van ambtelijke uren om de gevraagde taken op te pakken en de gestelde doelen te realiseren; 5. Een positieve grondhouding om (nieuwe) initiatieven mogelijk te maken met bijpassende snelheid.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. We organiseren regelmatig gesprekken tussen bestuursleden en medewerkers over het thema 'meedenken'; 2. We houden vast aan de ondertekening van een integriteitsverklaring door ingeleende / ingehuurde arbeidskrachten. Medewerkers van de gemeente Goirle leggen allen een eed/belofte af over hun integer handelen en ondertekenen eveneens de bijbehorende integriteitsverklaring; 3. Uitvoering geven aan de aanbevelingen uit het medewerkers-tevredenheidsonderzoek.
Hoe meten we	1. Bevindingen van de accountant over de rechtmatigheid van de jaarrekening;

effect?	<ol style="list-style-type: none">2. Jaarlijks vinden er twee onderzoeken plaats over de doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 213a van de Gemeentewet);3. Uitkomsten klantenonderzoek.
----------------	--

2.1.4 Wat gaan we er voor doen?

De activiteiten staan beschreven bij de speerpunten.

2.1.5 Wat mag het kosten?

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Totaal lasten	6.791.955	6.885.069	6.697.574
Totaal baten	4.616.754	4.636.518	4.697.605
Saldo programma	2.175.201	2.248.551	1.999.969

Nr.	Omschrijving	Lasten rekening 2014	Lasten begroting 2015	Lasten begroting 2016	Baten rekening 2014	Baten begroting 2015	Baten begroting 2016
GRI0101	Bestuursorganen (raad e.d.)	509.866	503.577	500.735	29.149	11.100	11.250
DIRO201	Bestuursorganen (B&W e.d.)	1.167.312	1.064.533	933.450	1.343	0	3.969
CON0301	Gemeentecontrol	146.895	154.305	103.870	146.895	154.305	93.370
BDO0401	Bestuurlijke dienstverlening	219.596	230.278	195.858	4.112	0	0
BDO0402	Juridische dienstverlening	219.317	249.845	242.292	73.240	44.325	57.684
BDO0403	Klachtrecht	15.861	24.575	24.810	0	0	0
BDO0404	Communicatie en voorlichting	362.057	305.259	342.868	312.288	312.421	339.008
BDO0405	Personeel- en organisatiebelangen	522.729	620.468	527.644	519.524	597.674	527.644
BDO0406	Personeels- en salarisadministratie	84.418	67.361	67.690	69.163	64.751	67.690
BDO0407	Informatisering en automatisering	1.204.941	1.322.973	1.308.898	1.204.941	1.303.223	1.308.898
MDV0801	Receptie	139.039	126.730	129.485	139.039	133.860	129.485
ONDO901	Documentenbeheer	657.432	642.790	692.708	657.432	579.190	637.655
ONDO902	Facilitaire services	199.775	349.784	361.395	199.775	349.784	361.395
ONDO903	Huisvesting gemeentelijk apparaat	494.586	408.978	453.362	494.586	408.978	453.362
ONDO904	Budgetcyclus	672.562	703.710	700.788	602.197	572.004	599.474
ONDO910	Verzekeringen	172.861	102.077	103.531	160.361	97.077	98.531
ONDO911	Administratieve ondersteuning afdeling	2.708	7.826	8.190	2.708	7.826	8.190
Totaal		6.791.955	6.885.069	6.697.574	4.616.753	4.636.518	4.697.605

2.1.6 Toelichting lasten en baten

Toegelicht worden de verschillen in (voornaamste) lasten en baten van de begroting 2016 ten opzichte van de begroting 2015. Per saldo is het resultaat van het programma 1 € 248.582,00 voordelig.

LASTEN

De lasten van programma 1 zijn € 187.495,00 lager ten opzichte van de begroting 2015.

Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere lasten ad € 115.363,00 aan voormalig personeel (o.a. ww-lasten voormalig personeel);
- Lagere lasten vanwege incidenteel budget 2015 ad € 98.000,00 (benchmark, MTO, ILB, Nieuwe dienstverlening, en samenwerking);
- Lagere lasten vanwege budgetoverheveling van 2014 naar 2015 ad € 81.676,00 (opleiding ILB, archief, VPB en controle accountant, samenwerking);
- Lagere lasten ad € 25.356,00 vanwege vervallen van wachtgeldverplichting voormalig wethouder;

- Hogere lasten ad € 64.425,00 aan uren (o.a. voordeel anders invullen control functie + hoofd OND; uitbreiding formatie communicatie en verschuiving van uren naar andere producten);
- Hogere lasten ad € 31.474,00 door indexatie van budgetten en diverse overige mutaties;
- Hogere lasten ad € 20.000,00 aan telefoniekosten vanwege overgang naar mobiele telefonie;
- Hogere kapitaallasten ad € 15.093,00 gemeentehuis (o.a. kapitaallasten inrichting raadszaal).

BATEN

De baten van programma 1 zijn € 61.087,00 hoger ten opzichte van de begroting 2015 vanwege hogere doorbelastingen naar andere afdelingen.

2.1.7 Meerjarenbegroting

	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Totaal lasten	6.697.574	6.695.601	6.693.457	6.686.966
Totaal baten	4.697.605	4.697.695	4.697.783	4.697.873
Saldo programma	1.999.969	1.997.906	1.995.674	1.989.093

Product nummer	Omschrijving		Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
				2017	2018	2019
CON0301	Gemeentecontrol	L	103.870	103.940	104.008	104.076
		B	93.370	93.370	93.370	93.370
BD00402	Juridische dienstverlening	L	242.292	242.450	242.604	242.758
		B	57.684	57.684	57.684	57.684
BD00404	Communicatie en voorlichting	L	342.868	343.292	343.714	344.130
		B	339.008	339.012	339.016	339.020
BD00405	Personeel- en organisatiebelangen	L	527.644	529.088	530.536	531.970
		B	527.644	527.644	527.644	527.644
BD00406	Personeels- en salarisadministratie	L	67.690	68.018	68.344	68.672
		B	67.690	67.690	67.690	67.690
BD00407	Informatisering en automatisering	L	1.308.898	1.307.121	1.298.866	1.286.308
		B	1.308.898	1.308.898	1.308.898	1.308.898
MDV0801	Receptie	L	129.485	129.485	129.485	129.485
		B	129.485	129.485	129.485	129.485
OND0901	Documentenbeheer	L	692.708	693.637	694.567	695.495
		B	637.655	637.655	637.655	637.655
OND0902	Facilitaire services	L	361.395	361.721	362.047	362.373
		B	361.395	361.395	361.395	361.395
OND0903	Huisvesting gemeentelijk apparaat	L	453.362	447.923	448.794	449.659
		B	453.362	453.362	453.362	453.362
OND0904	Budgetcyclus	L	700.788	701.004	701.218	701.434
		B	599.474	599.474	599.474	599.474
OND0910	Verzekeringen	L	103.531	103.927	104.323	104.717
		B	98.531	98.531	98.531	98.531
OND0911	Administratieve ondersteuning afdeling	L	8.190	8.190	8.190	8.190
		B	8.190	8.190	8.190	8.190
GRI0101	Bestuursorganen (raad e.d.)	L	500.735	500.975	501.215	501.443

		B	11.250	11.336	11.420	11.506
DIR0201	Bestuursorganen (B&W e.d.)	L	933.450	933.588	933.724	933.860
		B	3.969	3.969	3.969	3.969
BD00401	Bestuurlijke dienstverlening	L	195.858	196.420	196.986	197.550
		B	0	0	0	0
BD00403	Klachtrecht	L	24.810	24.822	24.836	24.846
		B	0	0	0	0
Totaal lasten			6.697.574	6.695.601	6.693.457	6.686.966
Totaal baten			4.697.605	4.697.695	4.697.783	4.697.873
Saldo lasten / baten			1.999.969	1.997.906	1.995.674	1.989.093

2.1.8 Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in de meerjarenbegroting hebben betrekking op:

- Een stijging van de budgetten met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);
- Een stijging van de inkomsten van derden met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);
- De vrijval van de kapitaallasten bij het product BD00407 Informatisering en automatisering en bij het product OND0903 Huisvesting gemeentelijk apparaat.

2.1.9 Beleidsintensiveringen

Investerings

Digitalisering van de begroting € 12.500,00

De raad heeft op 14 juli 2015 besloten het college te verzoeken in de begroting een kostenraming voor digitale ontsluiting van de begroting mee te nemen. De raad wil daarmee een betere ontsluiting van de informatie in de programmabegroting bereiken vanaf het begrotingsjaar 2017. De keuze voor een bepaald systeem wordt afgestemd met het audit-comité.

Hiervoor worden de eenmalige kosten € 12.500,00 geraamd. De verwachting is dat de structurele kosten voor de digitalisering van de begroting jaarlijks circa € 4.000,00 bedragen.

Exploitatie

Digitalisering van de begroting € 4.000,00

Voor nadere toelichting zie de tekst bij het onderdeel investering.

Aanschaf en implementatie diverse modules/licenties, incidenteel € 40.000,00

Aanschaf en implementatie diverse modules/licenties, structureel € 7.500,00

De gemeente hecht waarde aan een krachtige ambtelijke organisatie die doelmatig, doeltreffend, en rechtmatig werkt. Een jaarlijks goedkeurende accountantsverklaring over de rechtmatigheid van de jaarrekening is een op zichzelf staand doel. De doorontwikkeling van het E-hrm systeem draagt ertoe bij dat doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid verder wordt uitgebouwd. De nieuwe cao schrijft ons voor uitvoering te geven aan het Individueel Keuze Budget (IKB) per 1 januari 2016. De verwerking hiervan in de personeels- en salarisadministratie geschiedt door middel van een aparte module. Om in de pas te lopen met de invoering van het zaakgericht werken dient de digitaliseringslag ook te worden uitgerold over de tot nu toe "papieren" personeelsdossiers. Ook hiervoor is uitbreiding van het systeem nodig. Onderdelen hiervan zijn:

- Digitalisering van de personeelsdossiers;
- Verplichte invoering Individueel Keuze Budget en de systeemtechnische verwerking hiervan;

- Performancemanagement als systeemondersteuning bij het monitoren van te behalen resultaten en ondersteuning van de HRM-gesprekkencyclus.

Kosten aanschaf en implementatie modules Performancemanagement, Benefitplanner en Digitale Personeelsdossiers	
incidenteel:	€ 30.000,00 (consultancy-, conversie- en implementatiekosten)
Digitaliseren personeelsdossiers:	€ 10.000,00
structureel:	€ 7.500,00 (abonnement- en licentiekosten)

<u>Nieuwe dienstverlening, incidenteel</u>	<u>€ 60.000,00</u>
<u>Nieuwe dienstverlening, structureel</u>	<u>€ 6.500,00</u>

In 2015 is het actieplan 'Nieuwe dienstverlening' door de gemeenteraad vastgesteld. Het beoogt om door middel van goede dienstverlening de relatie tussen gemeente en inwoners te bestendigen. Ook in 2016 wordt er hard (door-)gewerkt om de voorgenomen doelen mogelijk te maken. Dit brengt kosten met zich mee:

Externe begeleiding ontwikkeling richtlijnen en klanttevredenheidsgesprekken	€ 2.500,00 (i)
Training klantvriendelijkheid voor gehele organisatie	€ 15.000,00 (i)
Meting aantal gesprekken waarin tevredenheid wordt gevraagd	€ 2.500,00
Optimaliseren website in het kader van de dienstverlening	€ 25.000,00 (i)
Aanjagen burgerinitiatieven	€ 10.000,00 (i)
Communicatie-uitingen bij burgerparticipatie-activiteiten	€ 2.500,00
Aanschaf en implementatie van "beter melden" app	€ 5.000,00 (i)
Onderzoek naar effecten invoeren mobiele telefonie	€ 2.500,00 (i)
Kosten organisatie "open dag"	€ 1.500,00

(i) = incidentele kosten; voor een belangrijk deel zijn deze kostenposten gedekt door bestaande middelen

<u>Formatie beveiligingsbeleid</u>	<u>€ 36.000,00</u>
------------------------------------	--------------------

Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen die een gemeente heeft. Het verlies van gegevens, uitval van ICT of het door onbevoegden kennismaken of manipuleren van informatie, kan ernstige gevolgen hebben. Zowel voor de bedrijfsvoering maar ook voor het imago van de gemeente Goirle. Ernstige incidenten kunnen inwoners, bedrijven, partners en de eigen organisatie in gevaar brengen. Politieke consequenties zijn daarbij niet uit te sluiten. Informatieveiligheid is daarom vitaal. Informatiebeveiliging (IB) is het proces dat dit belang dient. De gemeente is verplicht te voldoen aan richtlijnen en wordt hierop ook getoetst. Zo dient het informatiebeveiligingsbeleid en de uitvoering hiervan in lijn te zijn met relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving, zoals o.a. de Archiefwet, Suwi, BAG en GBA. Tevens wordt het beleid en de uitvoering hiervan getoetst op de 'Code voor Informatiebeveiliging' (NEN/ISO 27002) en de 'Baseline voor Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten'. De accountant toets daarnaast of de gemeente Goirle aan deze richtlijnen voldoet voor het verkrijgen van een accountantsverklaring. Om dit proces goed te laten verlopen moet de formatie worden uitgebreid. Rekening wordt gehouden met een halve formatieplaats en de daarbij behorende kosten worden berekend op € 36.000,00.

<u>Dienstauto</u>	<u>€ 4.000,00</u>
-------------------	-------------------

Lease- en gebruikskosten dienstvoertuig VVH. Het college stelt voor uit veiligheidsoverwegingen een dienstauto te gaan leasen ten behoeve van toezichhouders/handhavers. De meerkosten hiervan zullen naar verwachting € 4.000,00 bedragen. De kosten voor lease en brandstof worden geraamd op € 4.600,00. Daartegenover staat een besparing op de vergoedingen voor dienstreizen. Deze meerkosten zijn structureel.

In het licht van een goede en moderne dienstverlening willen we onze inwoners op tijd en plek bedienen waarop het hen uitkomt. Het liefst willen we onze dienstverlening zo dicht mogelijk bij de inwoner willen organiseren, zo mogelijk zelfs thuis als dat wordt gewenst. Dat betekent dat hard wordt gewerkt aan een verbeterde website, telefonische bereikbaarheid door invoering van mobiele telefonie, zaakgericht werken etc. Maar ook ten aanzien van de fysieke dienstverlening (bezoekers) proberen we onze inwoners zo makkelijk mogelijk te bedienen. Veelal worden inwoners opgehaald bij de receptie om gezamenlijk verder in het gebouw in te lopen naar een ruimte (soms spreekkamer, soms op de gang) waar de gevraagde informatie wordt verstrekt. Inwoners die voor onze afdeling Sociale Zaken komen, dienen zelfs eerst de gang door te lopen naar gebouw B (achterzijde gemeentehuis), de beveiligde klapdeuren door te lopen, de trap op te lopen, nogmaals een gang door te lopen, alwaar men zich kan melden. Daarna kan men het laatste doodlopende stuk gang bewandelen om een van de drie spreekkamers te bereiken. Dit is zeer onwenselijk, zeker voor de meer kwetsbaardere inwoner. Om onze inwoners beter te bedienen is daarom bedacht om de beweging omgekeerd te laten verlopen: al onze medewerkers komen naar onze bezoekers toe alwaar het gesprek wordt gevoerd in spreekkamers gesitueerd in de centrale hal. Naast een (veel) hogere klantvriendelijkheid, verhoogt dat tevens de veiligheid van onze medewerkers. Door het nodige intern te verplaatsen en te verbouwen (verplaatsing griffie, verplaatsing vergaderruimte, creëren van spreekruimten incl. beveiliging, verwijderen van spreekruimten op de 1^e verdieping van Sociale Zaken) kan deze dienstverlening aanzienlijk worden verbeterd. De kosten van deze totale interne verbouwing zijn begroot op € 80.000,00.

2.1.10 Overzicht bestaand en nieuw beleid en mutaties reserves

	Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
		2017	2018	2019
Saldo bestaand beleid	1.999.969	1.997.906	1.995.674	1.989.093
Lasten nieuw beleid	240.844	60.775	60.706	60.637
Baten nieuw beleid		-	-	-
Exploitatieresultaat	2.240.813	2.058.681	2.056.380	2.049.730
Mutaties reserves bestaand beleid	102.614	102.614	102.614	102.614
Mutaties reserves nieuw beleid	180.000	-	-	-
Saldo	1.958.199	1.956.067	1.953.766	1.947.116

2.2 Programma 2 Openbare orde en veiligheid

2.2.1 Hoofdkenmerken

Het programma Openbare Orde en Veiligheid kent de volgende onderdelen: integrale veiligheid, openbare orde en crisisbeheersing. Daarbinnen onderscheiden we veiligheidsbeleid in acute situaties (zoals crisisbeheersing), beleid ter voorbereiding daarop en beleid in andere dan acute situaties.

2.2.2 Wat willen we bereiken ?

De gemeente hecht veel waarde aan het verbeteren en waarborgen van de openbare orde en veiligheid. Het is voor inwoners belangrijk dat hun woon-, werk en vrije tijdsomgeving veilig is. De gemeente werkt samen met partners, zoals politie, justitie, brandweer, ondernemers, maatschappelijke instellingen en met inwoners. De rol van de gemeente is het voeren van regie op het veiligheidsbeleid. Dit houdt in dat we samen met de partners de stappen zetten die nodig zijn om Goirle veilig te houden en, waar mogelijk, veiliger te maken.

Binnen het terrein van openbare orde en veiligheid werken we aan verschillende onderwerpen. Deze staan in de kadernota Integrale Veiligheid, die we elke 4 jaar herzien. In de actuele kadernota Integrale Veiligheid 2013-2016 staan de volgende onderwerpen centraal:

- Woninginbraken (inclusief het Politiekeurmerk Veilig Wonen);
- Overlast gevende jeugdgroepen;
- Alcohol en drugs bij jongeren onder de 24 jaar;
- Georganiseerde criminaliteit (inclusief BIBOB);
- Voertuigcriminaliteit;
- Fysieke veiligheid, onderdeel crisisbeheersing.

Voor de periode 2016-2019 stellen we een nieuwe kadernota Integrale Veiligheid op. Daarvoor evalueren we nu de huidige kadernota, waarna we samen met de partners de nieuwe hoofdthema's voor de volgende termijn bepalen. De nieuwe kadernota leggen we begin 2016 aan de Gemeenteraad voor.

2.2.3 Wat gaan we er voor doen?

De gemeente heeft een regiefunctie binnen het veiligheidsbeleid. Dat betekent dat we initiatief nemen, de leiding hebben, of ervoor zorgen dat anderen hun werk kunnen doen. De gemeente kan niet als enige zorgen voor veiligheid. Daarom werken we veel samen met partners. Dat gebeurt zowel op lokaal als op bovenlokaal / regionaal niveau, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Wij denken en werken constructief mee aan (regionale) projecten, plannen en procedures als dit de openbare orde en/of veiligheidssituatie in Goirle ten goede komt en voor zover de beschikbare middelen hiervoor toereikend zijn.

Voor 2016 staan al diverse activiteiten gepland. De uitvoering is afhankelijk van de accenten in de nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019. Het gaat in ieder geval om de volgende activiteiten:

- Regelmatige publicaties over integrale veiligheid en openbare orde;
- Kwaliteit woonomgeving gespreksonderwerp in overleg met de woonstichting, politie;
- Bij nieuwbouwprojecten wordt preventief het veiligheidsaspect meegenomen;
- Meldpunt ingesteld voor allerlei klachten, vragen, signaleringen enzovoort;
- Centrale registratie van de schades, vandalisme en klachtmeldingen;
- De gemeente Goirle is aangesloten bij het Zorg- en Veiligheidshuis;
- Via buurtregie heeft de gemeente een aantal lokale netwerken met elkaar verbonden;

- Jeugdoverlast wordt aangepakt door afspraken tussen politie en burgemeester en door inzet van het netwerk jeugdhulpverlening 12- en 12+;
- Intensieve samenwerking met politie, belastingdienst waar nodig;
- Structureel overleg met Mainframe, de wijkagenten en de gemeente;
- Nauw contact met RIEC;
- Tweewekelijks overleg met de wijkagenten, BOA, Woonstichting en de gemeente;
- Het thema jeugdoverlast komt structureel op de agenda terug bij het veiligheidsoverleg met de basisscholen en middelbare school;
- De gemeente continueert het project Veilige Honken;
- Structureel evenementenoverleg met diverse (veiligheids)partners;
- Steekproefsgewijs toezicht door de gemeente;
- Inzet van de Drank en Horeca BOA;
- Inzet toezicht en handhaving op het gebied van (brand)veiligheid, (synthetische) drugs, hennepplantages. Verscherpt toezicht en inventariserende controles;
- Intensief overleg met de politie over High Impact Crimes en de georganiseerde criminaliteit;
- Het actualiseren van alle planvorming op het gebied van crisisbeheersing en mede op basis hiervan opleiden en trainen van de gemeentelijke crisisorganisatie. Daarnaast het intensiveren van de samenwerking met buurgemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk op dit werkterrein.

BOA-inzet

In 2015 is het aantal uren BOA-inzet teruggebracht, als gevolg van een motie van de raad. Ook is het BOA-toezicht samen met Oisterwijk en Hilvarenbeek opnieuw aanbesteed. In 2016 continueren we de BOA-inzet op hetzelfde niveau. Daarbij zijn de belangrijkste werkvelden: de afhandeling van klachten van inwoners, de uitvoering van toezicht in wijken, toezicht op naleving van de blauwe zone en toezicht op naleving van de Drank- en Horecawet. We verwachten dat de voorgenomen aanpassing van de APV geen gevolgen heeft voor de BOA-inzet. Het gaat hierbij namelijk om het schrappen van 'slapende artikelen' waar geen actief toezicht op wordt gehouden.

2.2.4 Wat mag het kosten?

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Totaal lasten	1.150.679	1.468.378	1.435.395
Totaal baten	27.620	66.520	53.985
Saldo programma	1.123.059	1.401.858	1.381.410

Nr.	Omschrijving	Lasten rekening 2014	Lasten begroting 2015	Lasten begroting 2016	Baten rekening 2014	Baten begroting 2015	Baten begroting 2016
VVH0601	Veiligheid	1.134.785	1.416.163	1.381.410	11.726	35.080	0
VVH0605	Administratieve ondersteuning afdeling	15.894	52.215	53.985	15.894	31.440	53.985
Totaal		1.150.679	1.468.378	1.435.395	27.620	66.520	53.985

2.2.5 Toelichting lasten en baten

Toegelicht worden de verschillen in (voornaamste) lasten en baten van de begroting 2016 ten opzichte van de begroting 2015. Per saldo is het resultaat van het programma 2 € 20.448,00 voordelig.

LASTEN

De lasten van programma 1 zijn € 32.983,00 lager ten opzichte van de begroting 2015.

Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere lasten ad € 63.000,00 vanwege minder toegerekende uren bij openbare orde en veiligheid;
- Lagere lasten ad € 7.000,00 vanwege eenmalige opleidingskosten crisisbeheersing in 2015;
- Hogere lasten ad € 35.000,00 vanwege een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio en dat wordt enerzijds veroorzaakt door de reguliere stijging van lonen en prijzen en anderzijds omdat in de begrote bijdrage van 2015 is verwerkt de verrekening van het batig saldo van de jaarrekening 2013 van de Veiligheidsregio ad € 30.000,00.

BATEN

De baten van programma 2 zijn € 12.535,00 lager uitgevallen dan in 2015. De belangrijkste redenen zijn:

- Lagere baten omdat in 2015 een uitkering van € 35.000,00 is geraamd en die heeft betrekking op de uitkering van het batig rekeningssaldo 2014 van de Veiligheidsregio ad € 21.000,00 en daarnaast is de reserve herziening btw brandweerkazernes van de Veiligheidsregio vrij gevallen en dat betekent een eenmalig voordeel van € 14.000,00.
- Hogere doorbelasting uren administratieve ondersteuning ad € 22.500,00.

2.2.6 Meerjarenbegroting

	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Totaal lasten	1.435.395	1.452.733	1.390.362	1.408.275
Totaal baten	53.985	53.985	53.985	53.985
Saldo programma	1.381.410	1.398.748	1.336.377	1.354.290

Product nummer	Omschrijving		Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
				2017	2018	2019
VVH0605	Administratieve ondersteuning afdeling	L	53.985	53.985	53.985	53.985
		B	53.985	53.985	53.985	53.985
VVH0601	Veiligheid	L	1.381.410	1.398.748	1.336.377	1.354.290
		B	0	0	0	0
Totaal lasten			1.435.395	1.452.733	1.390.362	1.408.275
Totaal baten			53.985	53.985	53.985	53.985
Saldo lasten / baten			1.381.410	1.398.748	1.336.377	1.354.290

2.2.7 Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in de meerjarenbegroting hebben betrekking op:

- Een stijging van de budgetten met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);
- Bij het product VVH0601 is de bijdrage aan de Veiligheidsregio Midden en West Brabant geraamd op basis van de meerjarenbegroting van de Veiligheidsregio;
- Vanaf 2018 dalen de lasten omdat voortvloeiend uit het Collegeprogramma voor 3 jaren rekening is gehouden met een formatieplaats extra voor een functie openbare orde en veiligheid. De kosten ad € 80.000,00 ieder jaar worden gedekt door hiervoor de AWR aan te wenden.

2.2.8 Beleidsintensiveringen

Exploitatie

Informatieplein politie Zeeland/West Brabant

€ 5.750,00

Het vormgeven van het 'Informatieplein politie eenheid Zeeland-West Brabant' is een uitvloeisel van het Regionaal Beleidsplan 2015-2018 van de politie eenheid Zeeland-West Brabant. In dit plan staat (en is vastgesteld door het Regionaal College) dat in elk district een informatieplein moet komen.

Het informatieplein Hart van Brabant maakt integrale analyses en adviseert bij het opstellen van plannen van aanpak voor het terugdringen van criminaliteit en onveiligheid. Het is een samenwerkingsverband waaraan politie, openbaar ministerie en alle gemeenten in het district deelnemen. De districtelijke driehoek bepaalt de thema's waarmee het informatieplein aan de slag gaat. Voor Goirle bedragen de structurele kosten € 5.750,00.

2.2.9 Overzicht bestaand en nieuw beleid en mutaties reserves

	Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
		2017	2018	2019
Saldo bestaand beleid	1.381.410	1.398.748	1.336.377	1.354.290
Lasten nieuw beleid	5.750	5.750	5.750	5.750
Baten nieuw beleid	-	-	-	-
Exploitatieresultaat	1.387.160	1.404.498	1.342.127	1.360.040
Mutaties reserves bestaand beleid	80.000	80.000	-	-
Mutaties reserves nieuw beleid	-	-	-	-
Saldo	1.307.160	1.324.498	1.342.127	1.360.040

2.3 Programma 3 Ruimte

2.3.1 Hoofdkenmerken

Het programma ruimte geeft invulling aan de gemeentelijke taken en ambities op het gebied van ruimtelijke ordening, economie, recreatie en toerisme, duurzaamheid, milieu, natuur, landschap, grondzaken, archeologie, gebouwd erfgoed, wonen, grondzaken en nieuwbouwwontwikkelingen. Het programma is erop gericht om duurzaam gebruik te (blijven) maken van een aantrekkelijk groen woon-, werk- en leefklimaat. Beheer en onderhoud worden uitgevoerd, zodat de gewenste kwaliteit sober en doelmatig in stand blijft op het huidige basisniveau (niveau B). Dat betekent een veilige en schone leefomgeving, met veel groen, aandacht voor de kwaliteit van de openbare ruimte en een goede balans tussen onderhoudsniveau en beschikbare middelen.

Het programma omvat de zorg voor de openbare ruimte in brede zin. Oog voor het aspect duurzaamheid speelt daarbij een rol. Het programma behelst de realisatie en het beheer van voorzieningen en de uitwerking van beleid op het gebied van: wegen, straten en pleinen; openbare verlichting; milieu; afvalinzameling- en verwerking; riolering en waterbeheer; verkeer en vervoer; gemeentegebouwen; sportaccommodaties; bouw- en woningtoezicht; groen; monumentenzorg; volksfeesten, markten en kermis. Daar waar mogelijk wordt binnen dit programma bekeken welke mogelijkheden voor samenwerking met Oisterwijk en Hilvarenbeek zich voordoen. De operationele beleidskaders voor dit programma staan in de paragraaf Kapitaalgoederen en in de paragraaf en nota Grondbeleid.

2.3.2 Wat willen we bereiken ?

De gemeente Goirle wil een duurzame gemeente zijn. Dit betekent dat we enerzijds zorgvuldig om gaan met energie, water, grondstoffen en ruimte. Anderzijds streven we naar duurzame ontwikkeling van de gemeente Goirle waarbij een balans wordt gezocht tussen woongebieden, bedrijventerreinen, landbouw, sport, voorzieningen, recreatie, toerisme en landschap. De gemeente moet voorzien in (keuzevrijheid) bij huisvesting, waarbij aandacht is voor zowel de bestaande woningvoorraad als nieuwbouw. De verschillende aspecten binnen het fysieke domein dragen gezamenlijk bij aan het woon- en leefmilieu van de inwoners van de gemeente Goirle en de aantrekkelijkheid van gemeente voor mensen en bedrijven die overwegen zich hier te willen vestigen. Het behouden en versterken van het vestigingsklimaat en goede contacten met plaatselijke ondernemers dragen bij aan een duurzame economische structuur en is positief voor het behoud van werkgelegenheid. In het buitengebied wordt gestreefd naar een duurzaam evenwicht tussen landschap, natuur, recreatie en landbouw. Daarnaast richt het verkeers- en vervoersbeleid, zich op goede doorstroming en bereikbaarheid, maar ook om verkeersveiligheid en leefbaarheid. Ten aanzien van energie, water en grondstoffen formuleren we in 2016 concrete doelen en voeren we de bijbehorende acties uit. Verkeer en vervoer.

We willen de verkeersleefbaarheid verbeteren, inclusief de verkeersveiligheid voor de zwakkere verkeersdeelnemer en de bevordering van het fietsverkeer. Bij de uitvoering van infrastructurele werken nemen we verbeteringsmaatregelen voor de zwakkere verkeersdeelnemers gelijktijdig mee. De scores bij de enquête Waarstaatjegemeente.nl uit 2014 geven aan dat ons huidige beleid en de uitvoering leidt tot toenemende tevredenheid: op het gebied van onderhoud wegen en fietspaden: 7,0 (was 6,7 in 2010 en 2012), verkeersveiligheid in de gemeente: 6,9 (was 6,7 in 2010 en 6,8 in 2012) en verkeersveiligheid in de buurt: 6,7 (was 6,5 in 2010 en 2012). De ambities uit het nieuwe Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan (GVVP) zijn uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma voor de komende 10 jaar. Jaarlijks maken we een afweging welke projecten we uitvoeren. Na 5 jaar herijken we het uitvoeringsprogramma.

Het ambitieniveau voor de kwaliteit van het onderhoud in de openbare ruimte in de gemeente Goirle is in de beleidsnota IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte) vastgelegd op niveau B. We willen het onderhoudsbeeld van de openbare ruimte als geheel ten minste handhaven bij de hoogte van de huidige budgetten. De gemeente is eerste verantwoordelijke voor het beheren en onderhouden van de openbare ruimte. Tegelijkertijd willen we dat bewoners en andere gebruikers van de openbare ruimte zich medeverantwoordelijk voelen voor hun leefomgeving. Wij streven naar een actieve invulling

van deze medeverantwoordelijkheid door bewoners en gebruikers van de openbare ruimte (schone stoepen en groen, opruimen van vuil, respectvol gebruik van de openbare ruimte). In 2016 gaan we daarvoor nadrukkelijk aandacht vragen. Het beleid voor de openbare verlichting is gericht op een duurzame en veilige verlichtingssituatie in de openbare ruimte volgens de normen van het Keurmerk Veilig Wonen. In 2016 wordt verder ingezet op vervanging van armaturen en lampen door LED armaturen en retrofit LED lampen. Eind 2016 is circa 50% van het areaal uitgerust met LED verlichting.

Met het Verbreed-Gemeentelijk RioleringsPlan (V-GRP) werken we in 2016 en opvolgende jaren aan de drie gemeentelijke zorgplichten op dit terrein: inzameling en transport stedelijk afvalwater; de zorg voor het afvloeiend hemelwater; en het voorkómen van structureel nadelige gevolgen van grondwater. In 2016 wordt op het gebied van onze watertaken de netwerksamenwerking 'Doelmatig Waterbeheer Hart van Brabant gecontinueerd'.

Wij streven ernaar de afvalinzameling zo duurzaam mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten te realiseren. De gemeente voert regie op het gescheiden inzamelen van afvalstoffen van huishoudens en stimuleert zo het hergebruik van grondstoffen. In 2015 wordt een nieuw Grondstoffenbeleidsplan opgesteld, met daarin onze ambitie om bij te dragen aan de doelen van het Landelijk Afvalbeheerplan Plan (LAP2).

In aansluiting op de landelijke ontwikkeling (de Andere Overheid) willen we de gemeentelijke administratie en werkprocessen blijvend verbeteren en digitaliseren. Ons doel is om zowel de interne als externe dienstverlening te ondersteunen met een efficiënte en actuele GEO-informatievoorziening. De Basisadministraties voor Adressen en Gebouwen (BAG) en de Grootschalige Topografie (BGT) moeten op het wettelijk vereiste niveau zijn ingericht en up-to-date zijn.

We beheren en onderhoudende gemeentelijke accommodaties (gebouwen en sportvoorzieningen) planmatig, gericht op duurzaamheid en multifunctioneel gebruik. Zo houden we de gebouwen op verantwoorde wijze in stand.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Eerder heeft de rijksoverheid aangegeven dat zij de zogenaamde tweede fase kwaliteitscriteria invoert. Deze fase richt zich op alle vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken (VTH-taken) die bij organisaties (i.c. de gemeenten) zijn achtergebleven. Door Samenwerking met andere gemeenten wil Goirle hier aan kunnen gaan voldoen.

Verder willen we op het terrein van vergunningverlening, toezicht en handhaving op adequate wijze invulling kunnen geven aan de opgaven waar we voor staan en de zaken waarmee we geconfronteerd worden. Dat vraagt om het kunnen beschikken over voldoende middelen om die taken te kunnen uitvoeren. Daarvoor is een inzet van extra middelen nodig.

2.3.3 Speerpunten

Speerpunt	Bouwen
Ambitie	Voorzien in de woonbehoefte door het aanbod van woningen te laten aansluiten bij de woonbehoefte en vraag naar woningen.
Doelstellingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorgvuldige invulling van nieuwbouwlocaties waarbij een afweging wordt gemaakt op basis van de woonbehoefte en het financiële resultaat; 2. Kansen bieden aan starters en jonge gezinnen door de beschikbaarheid en het aandeel goedkope woningen te vergroten; 3. Toename van het aantal levensloopbestendige woningen in de gemeente Goirle.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Actualiseren van het woningbouwprogramma; 2. In de nieuwbouwprogrammering goedkope en betaalbare woningen opnemen; 3. Afspraken maken met ontwikkelende partijen over de realisatie van

	<p>levensloopbestendige woningen;</p> <p>4. Indien dit wenselijk is op basis van de gemeten woonbehoefte en haalbaar is binnen reeds gemaakte afspraken in projecten, hierbij streven naar de realisatie van 25% goedkope en 25% betaalbare woningen;</p> <p>5. Afspraken maken met Leystromen over het geschikt maken van bestaande woningen;</p> <p>6. Met Leystromen en ontwikkelende partijen onderzoeken of het mogelijk is woningen te bouwen die aan hogere duurzaamheidseisen voldoen dan wettelijk verplicht is (zonder dat dit voor de gemeente grote financiële consequenties heeft);</p> <p>7. De mogelijkheden onderzoeken om in de bestaande, particuliere woningvoorraad eigenaren te stimuleren om de eigen woning levensloopbestendiger en energiezuiniger te maken.</p>
Hoe meten we effect?	Aan de hand van in aanbouw zijnde en gerealiseerde woningen inzichtelijk maken in hoeverre deze doelen behaald zijn.

Speerpunt	Wonen
Ambitie	Het realiseren en in stand houden van een aantrekkelijke leefomgeving in een bestuurlijk zelfstandig blijvende gemeente.
Doelstellingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stijging van het aantal inwoners; 2. De tevredenheid over wonen, zoals wordt gemeten in 'waar staat je gemeente' handhaven of versterken. Hierbij wordt gekeken naar de tevredenheid in de wijk en de tevredenheid over het leefklimaat in algemene zin. Deze score was in de laatste meting (2014) 7.3 voor de burgerrol (burger als wijkbewoner).
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Woningen in de gewenste categorie en het gewenste woonmilieu toe te voegen aan de bestaande woningvoorraad, zoals deze blijkt uit het regionale woonbehoefte-onderzoek; 2. De kwaliteit van de bestaande woonomgeving in stand houden en daar waar mogelijk versterken; 3. Zorgdragen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor wonen en bedrijvigheid.
Hoe meten we effect?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarlijks de bevolkingsgroei monitoren; 2. Deelnemen aan de enquête waarstaatjegemeente.nl (tweejaarlijks in de even jaren). Deelname kan jaarlijks. Afhankelijk van het aantal vragen kost dit tussen de € 5.000,00 en € 9.000,00.

Speerpunt	Duurzaamheid
Ambitie	Een duurzaam Goirle, dat zorgvuldig omgaat met energie, water en grondstoffen.
Doelstellingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe woningen zijn energiezuinig en voldoen aan de wettelijke duurzaamheidseisen; 2. Het aandeel energie-neutrale woningen in de gemeente verhogen; 3. Verduurzaming van de bestaande woningvoorraad;

	4. Een milieubeleidsplan.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met de woningbouwvereniging en ontwikkelaars onderzoeken we of zij bereid zijn woningen te bouwen die aan hogere eisen voldoen (zonder dat dit voor de gemeente grote financiële consequenties heeft); 2. Het vaststellen van een duurzaamheidsambitie voor nieuwbouwwoningen; 3. Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om particuliere woningeigenaren te stimuleren om energie besparende maatregelen te treffen in hun woning; 4. Het milieubeleidsplan opstellen en er uitvoering aan geven.
Hoe meten we effect?	Op basis van de nog te formuleren doelen en acties monitoren of deze worden uitgevoerd en bereikt.

Speerpunt	Aantrekkelijk en levendig centrum
Ambitie	Een toekomstbestendig centrum waar uitstekend gewinkeld kan worden met winkels die een aanzuigende kracht hebben op inwoners en bezoekers van Goirle. De woonvoorzieningen in het centrum worden niet alleen voor ouderen benut, ook jonge mensen wonen er graag. Het centrum is een bruisende ontmoetingsplaats waar veel evenementen plaatsvinden.
Doelstelling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Op 31-12-2016 is het aantal leegstaande panden in het centrumgebied minder dan op 1-1-2016; 2. Aantal bezoekers van het centrum stijgt jaarlijks met 5%; 3. Bij (nieuwbouw) projecten wordt huisvesting van de doelgroep jongeren meegenomen, waardoor het aantal jongeren, dat in ons centrum woont, mogelijk stijgt; 4. In 2016 vinden er meer evenementen plaats in het centrumgebied dan in 2015.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Een meting uitvoeren om de doelen meetbaar te maken. Daarbij in elk geval het 'centrum' en het begrip 'jongeren' definiëren; 2. Op het moment dat free Wifi in het centrum is gerealiseerd, de mogelijkheid onderzoeken om via Wifi een nulmeting te doen naar aantal centrumbezoekers en vervolgens jaarlijks bezoekersaantallen te meten; 3. Nieuwe initiatieven faciliteren en aanjagen door verruiming van de subsidiemogelijkheden (van de aanjaagsubsidie) en door inwoners hiertoe nadrukkelijk uit te nodigen; 4. Na besluitvorming over de parkeergarage de blauwe zone nader onderzoeken; 5. Nadat keuzes zijn gemaakt inzake de verkeerscirculatie in het centrum een begin maken met de daadwerkelijke inrichting in 2016; 6. Continue actief inspringen op nieuwe initiatieven voor vestiging ondernemers in het centrumgebied door aanbieden eenduidig gemeentelijk aanspreekpunt en snelle afhandeling verzoeken; 7. Periodiek overleg met het integrale platform centrummanagement voortzetten; 8. Blijven deelnemen aan (vervolg)experiment 'Aangename aanloopstraten'.
Hoe meten we effect?	1. Permanent en tot aan het einde van de bestuursperiode meten of doelstellingen zijn bereikt;

	2. Eind 2016 inventariseren hoeveel BIZ-plichtige ruimten er leegstaan binnen het centrumgebied.
--	--

Speerpunt	Stimulering economie
Ambitie	Goirle heeft een krachtig economisch klimaat dat borg staat voor voldoende werkgelegenheid en gezonde bedrijven. Het is een bruisend dorp, daarbij horen ook goede winkels met een divers en aantrekkelijk aanbod voor zowel bewoners als bezoekers. De mogelijkheden van Goirle op het gebied van recreatie worden nog meer benut. Goirle wordt dusdanig gepositioneerd dat bezoekers van buiten Goirle weten te vinden. Zowel de natuur als ook de culturele voorzieningen en de horeca van Goirle staan garant voor een aantrekkelijke mix voor toeristen. Daardoor ontstaat een wisselwerking: meer toeristen leidt tot meer inkomsten voor ondernemers en draagt dus bij aan een nog krachtiger economisch klimaat.
Doelstellingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Huidig aantal voorzieningen (winkels, horeca, culturele voorzieningen) binnen de gemeente op peil houden (peildatum 1 januari 2014); 2. Versterken aantrekkelijk vestigingsklimaat voor leisure, care en andere economische sectoren zodanig dat per 31-12-2016 ten opzichte van 31-12-2015 vijf ondernemers van buiten Goirle zich in Goirle hebben gevestigd; 3. Positionering Goirle dusdanig versterken dat meer bezoekers Goirle weten te vinden; 4. Afname van het aantal leegstaande panden/braakliggende kavels op bedrijventerrein Tivoort (peildatum: januari 2015); 5. Toename aantal arbeidsplaatsen op 31 december 2016 ten opzichte van 31 december 2015.
Activiteiten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uitvoeren Economische Agenda 2015-2020; 2. Periodiek overleg voeren met ondernemersverenigingen BORT en SORG; 3. Actief blijven oppakken kansen binnen Midpoint en regio Hart van Brabant (care, leisure, vitaal leisure landschap); 4. Continuering en verbetering digitaal loket voor economische initiatieven met 24 uur bereikbaarheid; 5. Actief blijven zoeken naar kansrijke economische initiatieven; 6. Jaarlijks meten bezettingsgraad verblijfsaccommodaties; 7. Stimuleren initiatieven die bijdragen aan de versterking van de lokale economie door middel van financiële bijdrage in de vorm van cofinanciering; 8. Verder organiseren (intern) netwerk voor ondernemerszaken; 9. Actief blijven faciliteren en ondersteunen van en inspelen op kansrijke economische initiatieven, zowel intern als extern gericht; 10. Handhaven bestaande formatie aantal uren ondersteuning economische zaken en aantal uren adviseur economische zaken; 11. Zo nodig: besluiten over noodzaak actualisatie Visie Horeca en Detailhandel in 2016 als gevolg van diverse ontwikkelingen (voortgang experiment aangename

	<p>aanloopstraten, ontwikkeling leegstand);</p> <p>12. Aandacht houden voor informatievoorziening ondernemers op website www.goirle.nl en koppeling met www.ingoirle.com;</p> <p>13. Bezoekersaantallen meten op basis van moderne technieken.</p>
Hoe meten we het effect?	<p>1. Actualiseren visie Horeca en Detailhandel en indien nodig vaststelling in de gemeenteraad in 2016;</p> <p>2. Eind 2016 inventariseren hoeveel BIZ-plichtige ruimten er leegstaan binnen centrumgebied. Eind 2016 inventariseren omvang leegstand bedrijfsruimten Tijnvoort;</p> <p>3. Eind 2016 inventariseren aantal vergunde overnachtingsplaatsen binnen Goirle;</p> <p>4. Eind 2016 inventariseren aantal arbeidsplaatsen binnen Goirle;</p> <p>5. Eind 2016 bezettingsgraad verblijfsaccommodaties meten;</p> <p>6. Tevredenheidsonderzoek over leefomgeving en voorzieningen in nieuwe woonbehoefte-onderzoek.</p>

2.3.4 Wat gaan we er voor doen?

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

De vier colleges hebben besloten de samenwerking met Oisterwijk, Hilvarenbeek en Loon op Zand t.a.v. de invoering van de kwaliteitscriteria voort te zetten en hebben de opdracht gegeven om voor de vier gemeenten een verordening voor te bereiden. Uitgangspunt daarbij zijn de landelijke kwaliteitscriteria, met de door ons gewenste aanpassingen. Die aanpassingen richten zich met name op de gedetailleerdheid van de criteria en de werkelijke VTH-opgaven waar de gemeenten voor staan.

Deze verordening zal ter zijner tijd aan uw Raad worden voorgelegd.

Bodemkwaliteitskaart

Begin 2017 verloopt de bodemkwaliteitskaart. In 2016 moeten we nagaan of de kaart nog actueel is. De eenmalige kosten worden geschat op € 3.000,00.

Luchtkwaliteit

Het betreft het up to date brengen van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)-model van de gemeente Goirle. Dit is een landelijk model waar op basis van onder andere verkeersgegevens de luchtkwaliteit kan worden afgeleid. Er is een achterstand van meerdere jaren in de controle en toepassing van dit model, waardoor modernisering noodzakelijk is. Uitvoering kan plaatsvinden in samenwerking met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). Raming van de incidentele kosten is € 5.000,00.

Toezicht en handhaving

Toezicht en handhaving in onze gemeente wordt vormgegeven door meerjarig handhavingsbeleid vast te stellen en daarvan afgeleid jaarlijks handhavingsuitvoeringsprogramma's vast te stellen. Op ruimtelijk gebied valt die toezichtstaak traditioneel uiteen in bouwtoezicht en milieutoezicht. De verantwoordelijkheid voor dit toezicht is bij wet bij de Colleges van B&W neergelegd.

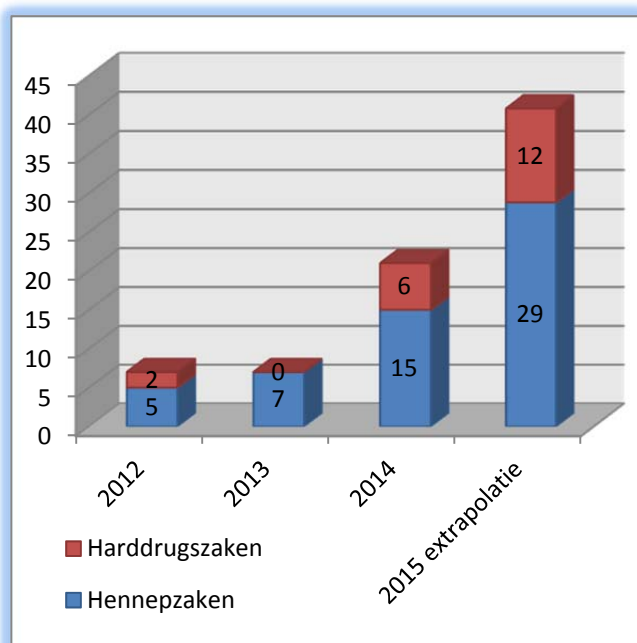
Door verschillende ontwikkelingen zijn de aard en omvang van dit toezicht veranderd. Zo is al langere tijd een tendens gaande waarbij de Rijksoverheid steeds minder toezicht vooraf voorschrijft (bijvoorbeeld via vergunningen) en in plaats daarvan algemene regels stelt, waarvan de toezichtstaak bij gemeenten wordt gelegd. Het gemeentelijke beleid is de afgelopen jaren gewijzigd van een categoriaal beleid naar een risico-gestuurd beleid. In praktijk betekent dat dat onze

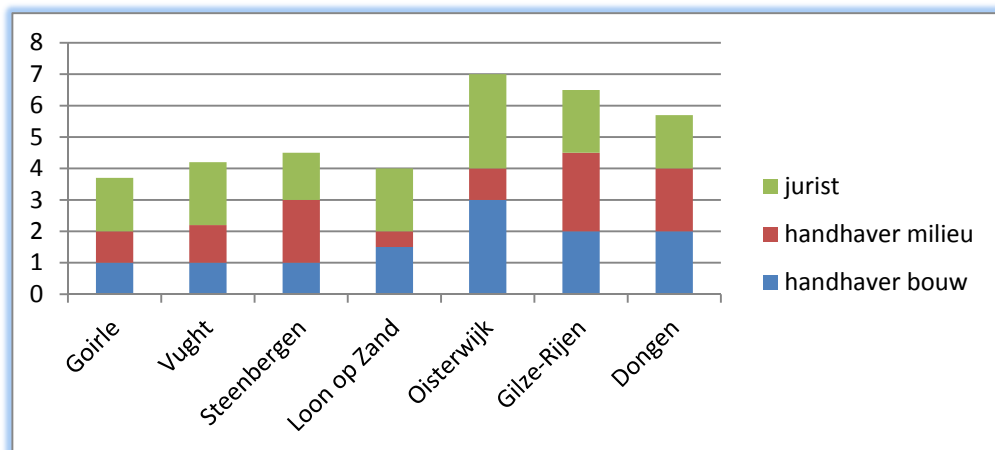
aandacht meer uitgaat naar bedrijven en personen die dat vanuit toezichtsperspectief nodig hebben en minder naar bedrijven en personen die hun zaken in orde hebben.

Een andere ontwikkeling die we hier vermelden is de toename van drugsgelateerde criminaliteit en andere vormen van georganiseerde criminaliteit. De toename leidt tot maatschappelijke problemen, gevaren en onrust. De afgelopen jaren zijn onze toezichthouders steeds vaker geconfronteerd met deze tendens. Toezicht daarop is lonend, maar vraagt veel capaciteit. Ook zien we dat de politie zich steeds meer terugtrekt op het domein van het strafrecht en acute hulpverlening. De rol van regisseur ligt in toenemende mate bij gemeenten. Die rol past ook bij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Goirle investeert in dit kader in diverse samenwerkingsverbanden om gezamenlijk deze criminaliteit te bestrijden.

O.a. deze ontwikkelingen hebben er toe geleid dat toezichts- en handavingscapaciteit is ingezet op deze terreinen. Het uitvoeren van regulier bouw- en milieutoezicht heeft in de voorbije jaren daaronder geleden en is op sommige punten op een niet aanvaardbaar niveau uitgekomen.

Om die situatie structureel aan te passen, stellen wij voor om de capaciteit voor toezicht en handhaving uit te breiden met 1,0 fte. Deze formatie valt uiteen in 0,7 fte toezichthouder en 0,3 fte bijbehorende juridische ondersteuning. In onderstaande grafieken is de ontwikkeling van de drugscriminaliteit inzichtelijk gemaakt. In de tweede grafiek ziet u welke capaciteit in omliggende/vergelijkbare gemeenten beschikbaar is voor toezichts- en handhavingstaken op ruimtelijk gebied.

Tevens staan er activiteiten beschreven bij paragraaf 2.3.2 "Wat willen we bereiken" en bij de speerpunten onder 2.3.3.

2.3.5 Wat mag het kosten?

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Totaal lasten	20.782.937	21.079.735	27.006.857
Totaal baten	12.045.678	12.269.388	19.217.960
Saldo programma	8.737.259	8.810.347	7.788.897

Nr.	Omschrijving	Lasten rekening 2014	Lasten begroting 2015	Lasten begroting 2016	Baten rekening 2014	Baten begroting 2015	Baten begroting 2016
ONT0501	Economisch beleid	302.365	372.027	280.298	0	0	0
ONT0502	Ruimtelijke beleid	328.744	190.376	198.582	90.815	13.700	15.000
ONT0503	Landelijk gebied	20.724	43.670	44.855	0	0	0
ONT0504	Ruimtelijke plannen	343.890	528.262	489.251	73.660	15.000	15.000
ONT0505	Grondexploitatie	5.414.145	5.702.228	12.511.418	5.360.668	5.619.318	12.393.728
ONT0506	Volkshuisvesting	108.143	71.517	68.627	266	500	500
ONT0507	Cultuurhistorie	51.380	43.674	42.907	0	0	0
ONT0508	Milieu	38.691	257.944	154.234	16.748	0	0
ONT0516	Recreatie	29.723	41.997	42.932	0	0	0
ONT0517	Verkeer en vervoer	111.481	140.349	145.294	20.000	10.000	10.000
ONT0518	Administratieve ondersteuning afdeling	27.612	57.792	57.792	27.612	57.792	57.792
VVH0602	Vergunningverlening (excl. milieu)	1.162.430	1.017.815	999.788	355.930	362.523	562.500
VVH0603	Toezicht en handhaving	500.537	474.632	507.816	38.930	-3.285	0
VVH0604	Milieu (beleid & vergunningverlening)	0	283.659	246.262	0	812	810
REB0701	Groen	2.246.279	1.437.657	1.296.419	64	3.000	3.065
REB0702	Verkeer en vervoer	378.512	257.490	278.792	34.836	28.651	47.413
REB0703	Wegen, straten en pleinen	2.688.353	2.519.517	2.311.463	346.641	372.093	347.265
REB0704	Openbare verlichting	268.007	301.660	303.831	1.016	0	0
REB0705	Riolering	2.061.322	2.459.210	2.535.964	2.268.893	2.626.301	2.707.444
REB0706	Geoinformatie	373.259	434.942	443.058	0	0	0
REB0707	Afvalinzameling	2.211.889	2.208.743	2.119.081	2.828.903	2.617.652	2.516.434
REB0708	Gemeentebouwen	1.971.573	2.105.262	1.795.905	539.452	505.546	498.321
REB0710	Administratieve ondersteuning afdeling	143.877	129.312	132.288	41.242	39.786	42.688
Totaal		20.782.936	21.079.735	27.006.857	12.045.676	12.269.389	19.217.960

2.3.6 Toelichting lasten en baten

Toegelicht worden de verschillen in (voornaamste) lasten en baten van de begroting 2016 ten opzichte van de begroting 2015. Per saldo is het resultaat van het programma 3 € 1.021.450,00 voordelig.

LASTEN

De lasten zijn € 5.927.122,00 hoger uitgevallen dan in 2015 en dat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Hogere lasten voor de grondexploitatie ad € 6.809.000,00;
- In 2015 zijn budgetten geraamd voor in totaal € 59.000,00 omdat die zijn overgeheveld van 2014 naar 2015. Het betreft overgehevelde budgetten voor economisch beleid en het budget planschadevergoedingen;
- In 2016 zijn de advieskosten € 4.000,00 hoger;
- De kapitaallasten zijn in 2016 € 6.000,00 lager;
- Wijziging in de urentoerekening ad € 64.000,00 (lagere toerekening voor economisch beleid en ruimtelijke plannen maar iets hogere toerekening voor ruimtelijk beleid);
- Incidentele budgetten € 180.000,00; in 2015 zijn budgetten geraamd voor in totaal € 70.000,00 omdat die zijn overgeheveld van 2014 naar 2015. Het betreft overgehevelde budgetten voor de verkeerscirculatie Centrum, zwerfafval (Nedvang), legionellabeheersing en vergunningverlening (Omgevingsdienst). Voorts zijn eenmalige budgetten, geraamd in 2015, voor in totaal € 110.000,00 betreffende het landschapsbeleidsplan, vervangen bomen HogeWal, en onderzoek digitale infrastructuur;
- Lagere kapitaallasten ad € 551.000,00; belangrijkste oorzaak is dat bij wegen, straten en pleinen in 2015 afschrijvingen ineens worden verantwoord voor de Turnhoutsebaan en bij gemeentelijke gebouwen voor het cyclisch onderhoud gemeentegebouwen;
- Hogere toerekening van uren ad € 13.000,00; enerzijds lagere personeelslasten bij afval en het vervallen van toegerekende personeelslasten op het product milieu en anderzijds hogere personeelslasten voor riolering (V-GRP), toezicht/handhaving, verkeer/vervoer en bij geo-informatie en wegen;
- Indexering reguliere budgetten met 0,75% ad € 28.000,00;
- Hogere kosten mensgerichte maatregelen ad € 23.000,00 (inkomsten subsidie hierdoor ook hoger);
- Vervallen onderhoudskosten gebouwen bij afval ad € 40.000,00;
- Lagere advieskosten ad € 10.000,00 en lagere kosten kwijschelding bij afval ad € 3.000,00;
- Het overig verschil (hogere lasten) ad € 1.000,00 wordt veroorzaakt door de budgetverhoging met 0,75%.

BATEN

De baten zijn € 6.948.572,00 hoger ten opzichte van vorig jaar wat voornamelijk wordt veroorzaakt door:

- Hogere inkomsten voor de grondexploitatie ad € 6.775.000,00; De baten en lasten op grondexploitaties verlopen (budgettair neutraal) via dit programma. Tegenover de geraamde lasten staan in feite dezelfde baten in de vorm van overboeking naar de balans. Het verschil tussen baten en lasten betreft hogere uitgaven, waardoor ook de beschikking over de algemene reserve grondexploitatie voor ditzelfde bedrag hoger is.
- Hogere opbrengst rioolrecht € 41.500,00;
- Hogere beschikking over de voorziening egalisatie tarieven rioolheffing van € 52.400,00;
- Hogere opbrengst afvalstoffenheffing € 15.000,00;
- Hogere opbrengst leges omgevingsvergunning (bouwleges) € 200.000,00;
- Lagere beschikking voorziening egalisatie tarieven afvalstoffenheffing € 118.000,00;
- Lagere opbrengst degeneratie(kabels/leidingen) € 20.000,00;
- Hogere opbrengst overige baten € 3.000,00.

2.3.7 Meerjarenbegroting

	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Totaal lasten	27.006.857	26.930.671	26.871.009	26.890.466
Totaal baten	19.217.960	19.108.487	19.116.039	19.123.444
Saldo programma	7.788.897	7.822.184	7.754.970	7.767.022

Product nummer	Omschrijving		Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
				2017	2018	2019
ONT0518	Administratieve ondersteuning afdeling	L	57.792	57.792	57.792	57.792
		B	57.792	57.792	57.792	57.792
REB0708	Gemeentegebouwen	L	1.795.905	1.788.775	1.786.202	1.776.630
		B	498.321	501.107	503.897	506.715
REB0710	Administratieve ondersteuning afdeling	L	132.288	132.288	132.288	132.288
		B	42.688	42.688	42.688	42.688
ONT0501	Economisch beleid	L	280.298	195.882	196.468	197.058
		B	0	0	0	0
ONT0502	Ruimtelijke beleid	L	198.582	198.606	198.626	198.646
		B	15.000	15.114	15.228	15.342
ONT0503	Landelijk gebied	L	44.855	44.907	44.957	45.007
		B	0	0	0	0
ONT0504	Ruimtelijke plannen	L	489.251	489.469	489.685	489.903
		B	15.000	15.114	15.226	15.342
ONT0505	Grondexploitatie	L	12.511.418	12.511.418	12.511.418	12.511.418
		B	12.393.728	12.393.728	12.393.728	12.393.728
ONT0506	Volkshuisvesting	L	68.627	68.645	68.661	68.677
		B	500	504	508	512
ONT0507	Cultuurhistorie	L	42.907	43.043	43.179	43.313
		B	0	0	0	0
ONT0508	Milieu	L	154.234	154.387	80.539	80.570
		B	0	0	0	0
ONT0516	Recreatie	L	42.932	43.006	43.082	43.156
		B	0	0	0	0
ONT0517	Verkeer en vervoer	L	145.294	145.472	145.652	145.830
		B	10.000	10.076	10.152	10.228
VVH0602	Vergunningverlening (excl. milieu)	L	999.788	1.000.031	1.000.270	1.000.513
		B	562.500	466.720	470.222	473.748
VVH0603	Toezicht en handhaving	L	507.816	500.590	486.781	487.303
		B	0	0	0	0
VVH0604	Milieu (beleid & vergunningverlening)	L	246.262	246.938	241.620	242.270
		B	810	818	824	830
REB0701	Groen	L	1.296.419	1.299.819	1.304.391	1.301.070
		B	3.065	3.091	3.113	3.137
REB0702	Verkeer en vervoer	L	278.792	279.292	279.789	280.289
		B	47.413	47.463	47.513	47.563

REB0703	Wegen, straten en pleinen	L	2.311.463	2.340.628	2.369.272	2.397.955
		B	347.265	349.007	350.753	352.515
REB0704	Openbare verlichting	L	303.831	304.602	305.376	306.158
		B	0	0	0	0
REB0705	Riolering	L	2.535.964	2.520.524	2.519.654	2.518.562
		B	2.707.444	2.688.831	2.687.961	2.686.870
REB0706	Geoinformatie	L	443.058	443.806	444.556	445.308
		B	0	0	0	0
REB0707	Afvalinzameling	L	2.119.081	2.120.751	2.120.751	2.120.751
		B	2.516.434	2.516.434	2.516.434	2.516.434
Totaal lasten			27.006.857	26.930.671	26.871.009	26.890.467
Totaal baten			19.217.960	19.108.487	19.116.039	19.123.444
Saldo lasten / baten			7.788.897	7.822.184	7.754.970	7.767.023

2.3.8 Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in de meerjarenbegroting hebben betrekking op:

- de vrijval van de kapitaallasten;
- een stijging van de budgetten met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);
- een stijging van de inkomsten van derden met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie)
- vanaf 2017 dalen de lasten bij economisch beleid omdat voortvloeiend uit het Collegeprogramma voor 3 jaren rekening is gehouden met een extra budget voor stimulering van de economie. De kosten ad € 75.000,00 ieder jaar worden gedekt door hiervoor de AWR aan te wenden. Daarnaast is er in 2016 een eenmalig budget gesteld van € 10.000,00 voor een levendiger en aantrekkelijker centrum;
- de budgetten binnen de grondexploitatie ONTO505 zijn in de meerjarenbegroting constant geraamd omdat stijging/daling van budgetten en inkomsten binnen de grondexploitatie verrekend worden;
- vanaf 2018 dalen de lasten bij Milieu omdat voortvloeiend uit het Collegeprogramma voor 3 jaren rekening is gehouden met een extra budget van € 80.000,00 voor personele kosten en een budget voor activiteiten voor duurzaamheid. De kosten ad € 80.000,00 ieder jaar worden gedekt door hiervoor de AWR aan te wenden;
- de vrijval van de kapitaallasten voor de onderdelen riolering en afvalinzameling worden bij de algemene dekkingsmiddelen tegen geraamd omdat het voordeel van de lagere kapitaallasten wordt verrekend met de opbrengsten c.q. de voorziening. Ook de overige uitgaven en inkomsten voor deze producten zijn daarom in de meerjarenbegroting ongewijzigd;
- Bij het product wegen, straten en pleinen is rekening gehouden met de stijging voor groot onderhoud op basis van het wegenbeleidsplan dat op 9 december 2014 door de gemeenteraad is vastgesteld. Jaarlijks wordt de raming verhoogd met € 35.000,00 tot het moment dat het budget is geraamd dat correspondeert met het door de raad vastgesteld kwaliteitsniveau B. De meerkosten worden gedekt omdat het investeringsniveau neerwaarts is bijgesteld en de daarbij behorende lagere kapitaallasten worden ingezet om de raming voor het groot onderhoud te verhogen.

2.3.9 Beleidsintensiveringen

Investerings

GVVP , jaarschijf 2016 € 80.000,00

In 2013 heeft de gemeenteraad het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) vastgesteld. Bij dit plan hoort ook een uitvoeringsprogramma.

Het Collegeprogramma 2014-2018 bepleit nadrukkelijk aandacht voor langzaam verkeer (fietsers en voetgangers). Op basis hiervan zullen in 2016 de volgende projecten, afkomstig uit het uitvoeringsprogramma, worden uitgevoerd:

Bewegwijzering fietspaden Goirle en Riel € 30.000,00

(Controleren en actualiseren fietsbewegwijzering Goirle en Riel)

Infrastructurele knelpunten voetgangersvoorzieningen € 50.000,00

(Inventariseren en repareren van knelpunten op voetpaden en oversteekplaatsen)

Als uit het verkeerscirculatie-onderzoek dat momenteel in het centrum van Goirle wordt uitgevoerd, naar voren komt dat maatregelen wenselijk zijn, zal de raad voorstellen krijgen om daar in de begroting van 2016 budget voor beschikbaar te stellen.

Verbreding fietspad Bels Lijntje € 82.500,00

Het Belslijntje is een belangrijke fietsroute binnen de regio Hart van Brabant. In het regionale netwerk is het fietspad onderdeel van zowel het regionale utilitaire fietsnetwerk als het recreatieve fietsnetwerk. Op termijn kan het Belslijntje ook een mogelijke rol gaan vervullen als snelfietsroute tussen Tilburg en Turnhout. Doordat het fietspad veel wordt gebruikt is de intensiteit op het fietspad te hoog in verhouding met de huidige breedte. Door het verbreden van het fietspad kan zowel de utilitaire als recreatieve gebruik verder worden vergroot. Door de verbreding van het fietspad wordt ook het comfort bij het gebruik vergroot. De gemeente Tilburg gaat haar deel van het Belslijntje verbreden. Om te zorgen dat de verbreding van het fietspad stopt op een logisch plek en op een verkeersveilige wijze kan worden vormgegeven zal er ook op grondgebied van de gemeente Goirle een gedeelte van het Belslijntje worden verbreed. Dit is het gedeelte vanaf de gemeentegrens met Tilburg tot aan het Zandeind. De verdere verbreding van het fietspad op grondgebied van de gemeente Goirle is wel een wens maar staat nog niet concreet op de agenda. Voor de verbreding van het fietspad wordt gezamenlijk met de gemeente Tilburg via de GGA regio hart van Brabant subsidie aangevraagd bij de provincie Brabant.

Het aandeel in de kosten voor Goirle wordt gecijferd op € 82.500,00.

Speeltoestellen € 60.000,00

In 2013 is door de gemeenteraad de Nota Speelruimte 2013 vastgesteld. Dit bevatte een uitvoeringsplan tot en met 2015. Het plan bevat een doorkijk naar de toekomst. Aangegeven is dat op grond van afschrijvingstermijnen en de jaarlijkse inspectie van de speeltoestellen tussen 2015 en 2020 nog een forse investering verwacht mag worden voor het vervangen van speeltoestellen.

Op basis van de nieuwste inspectie uit 2014 is voor 2016 een investering nodig van € 98.246,00 voor het vervangen van diverse speeltoestellen. Dit vervangingsoverzicht is beoordeeld. Hieruit is gebleken dat sommige toestellen weliswaar de maximale technische levensduur heeft bereikt, maar nog in goede staat verkeert. Weer andere toestellen vallen nog onder het werkplan t/m 2015. Na aftrek van deze toestellen is een bedrag van € 26.000,00 nodig voor vervanging.

Daarnaast staat nog een aantal vervangingen open uit 2014. De technische levensduur van deze toestellen is bereikt, maar omdat de toestellen destijds nog in goede staat waren, is de vervanging met twee jaar uitgesteld. Om de veiligheid te kunnen blijven waarborgen, wordt aanbevolen om deze toestellen in 2016 alsnog te vervangen. De kosten hiervoor worden geschat op € 34.000,00.

In totaal is voor het vervangen van speeltoestellen in 2016 een investering van € 60.000,00 noodzakelijk.

Infraplan wegen (IPWO) 2016-2019 € 300.000,00

Infraplan wegen (IPWO) 2016-2019 € 816.000,00

Sinds 2014 wordt gewerkt met een voorbereidingskrediet van € 300.000,00 voor de infrastructurele werken.

2017 (incl. indexering): € 300.000,00 plus € 839.000,00

2018 (incl. indexering): € 300.000,00 plus € 861.000,00

2019 (incl. indexering): € 300.000,00 plus € 885.000,00

Openbare verlichting € 123.000,00

Het beleidsplan Openbare Verlichting 2011 - 2016 is vastgesteld door de gemeenteraad van 15 maart 2012. Daarbij is o.a. uitgegaan van lasten van investeringen voor achterstallige vervanging van de openbare verlichting op basis van afschrijvingstermijnen van variant B. Voor 2016 wordt rekening gehouden met een investering van € 123.000,00.

Infraplan riolering (IPR) 2016 - 2019 € 437.000,00

Vervanging riolering. Deze investeringspost wordt op basis van een jaarlijks vervangings- c.q. aanlegprogramma ingezet. Dit op basis van het door de gemeenteraad op 9 december 2014 vastgestelde vGRP.

2016: € 437.000,00

2016: € 541.000,00

2017: € 1.299.000,00

2018: € 244.000,00

Infraplan riolering (IPR) 2016 - 2019 € 144.000,00

Vervanging gemalen, drukriolering en randvoorzieningen elektrisch/mechanisch. Deze investeringspost wordt op basis van een jaarlijks vervangings- c.q. aanlegprogramma ingezet.

Dit op basis van het door de gemeenteraad op 9 december 2014 vastgestelde vGRP.

Koppeling met het Infraplan is mogelijk.

Groot onderhoud gebouwen € 151.850,00

Onder dit product worden alle investeringen geraamd betreffende groot en cyclisch onderhoud voor alle gemeentelijke gebouwen. Voor een specificatie wordt verwezen naar de bijlage onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Instandhouding van de Haspel € 200.000,00

Voor het in stand houden en veilig gebruik maken van de Haspel voor de komende 10 jaar dienen bepaalde werkzaamheden uitgevoerd te worden en daarmee is een investering gemoeid van € 200.000,00.

Vervanging inventaris SCAG € 30.000,00

De gemeente heeft de inventaris van SCAG overgenomen en de boekwaarde verrekend met de verstrekte geldleningen.

Met het SCAG-bestuur is afgesproken dat zij geen investeringen mogen doen. SCAG verzoekt ieder jaar de gemeente

welke inventaris men in het komende jaar wil vervangen en de gemeente stelt daarvoor een bedrag beschikbaar en de

lasten voortvloeiend uit die vervangingsinvesteringen worden in rekening gebracht bij SCAG. Voor 2016 wordt uitgegaan van een vervangingsinvestering van € 30.000,00.

Exploitatie

Archeologie € 5.000,00

De gemeente is verantwoordelijk voor archeologie en daarmee voor archeologische bodemschatten. Overal waar gebouwd of gegraven gaat worden, moet vooraf worden beoordeeld of dit mogelijk is zonder beschadiging van de archeologische resten die daar mogelijk liggen. Omdat dergelijke beoordelingen niet vaak voorkomen is de benodigde deskundigheid niet standaard voor handen. In het geval van woningbouw kan de expertise ten laste van het project extern worden ingehuurd. Het komt echter toch ook met enige regelmaat voor dat bij projecten van derden, de gemeente expertise nodig heeft. Deze kosten kunnen niet verhaald worden waardoor er geen budgetruimte voor inhuur is, terwijl die specialistische expertise wel noodzakelijk is. Daarom stellen wij voor om een budget van € 5.000,00 voor advieskosten ten behoeve van archeologische expertise op te nemen in de begroting 2016.

Onderhoud groen € 65.000,00

Op 23 september 2014 stelde de gemeenteraad het Beheerplan Openbaar Groen 2015 -2025 vast. Er is toen gekozen om voor het groot onderhoud aan, vervangingen en herinrichtingen van groen per jaar te bekijken welke werkzaamheden nodig zouden zijn. Het hiervoor benodigde budget kan dan worden opgenomen in de jaarbegroting.

Voor 2016 achten wij de volgende werkzaamheden noodzakelijk:

	Locatie	Noodzakelijke werkzaamheden	Kostenindicatie
1	Gemeentelijk bos Boschkens Oost (nabij Kompaan)	Groot onderhoud. I.v.m. achterstallig onderhoud zijn onveilige situaties ontstaan.	€ 25.000,00
2	Bushalte Wittendijk	Verwijderen 3 oude bomen (Acer) en aanplant nieuwe bomen incl. bodemverbetering. Bomen zijn onstabiel vanwege wegdekvervangingen.	€ 20.000,00
3	Bosstrook Rillaersebaan (Vennenweg-Turnhoutsebaan)	Groot onderhoud. I.v.m. achterstallig onderhoud is het bos transparant aan het worden. I.v.m. geluid en zicht is wenselijk dat ondergroei aanwezig is zodat bosstrook dicht blijft.	€ 20.000,00

Bodemkwaliteitskaart € 3.000,00

Voor een nadere toelichting zie de tekst bij 2.3.4.

Verzoektaken OMWB € 6.000,00

Voor een nadere toelichting zie de tekst bij 2.3.4.

Formatie toezicht en handhaving € 64.000,00

Voor een nadere toelichting zie de tekst bij 2.3.4.

Luchtkwaliteit € 5.000,00

Voor een nadere toelichting zie de tekst bij 2.3.4.

2.3.10 Overzicht bestaand en nieuw beleid en mutaties reserves

	Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
		2017	2018	2019
Saldo bestaand beleid	7.788.897	7.822.184	7.754.970	7.767.022
Lasten nieuw beleid	402.101	252.425	327.832	403.582
Baten nieuw beleid	-	-	-	-
Exploitatieresultaat	8.190.998	8.074.609	8.082.802	8.170.604
Mutaties reserves bestaand beleid	421.372	236.372	156.372	156.372
Mutaties reserves nieuw beleid	224.850	-	-	-
Saldo	7.544.776	7.838.237	7.926.430	8.014.232

2.4 Programma 4 Sociaal domein

2.4.1 Hoofdkenmerken

Dit programma omvat ons beleid op het gebied van welzijn (Jeugd, Wet maatschappelijke ondersteuning /Wmo), sport, kunst & cultuur, onderwijs, participatie en minimabeleid. Voorheen was dit beleid in de programmabegroting opgenomen in de programma's 5 (Welzijn) en 6 (Burgers). Gelet op de ontwikkelingen rond de transities en de samenhang tussen de programmaonderdelen nemen we het sinds 2015 op in één programma.

Een deel van dat beleid is vastgelegd in het beleidsplan *'Back to Basics: De Nieuwe Koers'*. Het gaat daarbij om het overkoepelende beleid voor de periode 2012 - 2017. Het re-integratiebeleid en participatiebeleid is vastgelegd in de beleidsvisie 'Goirle aan de Slag' voor de periode 2013 - 2016. Deze beleidsvisie is ook gebaseerd op 'Back to Basics'. Het beleidsplan Back to Basics rust op drie hoofddoelen: 1) Bevorderen van de maatschappelijke participatie, 2) Vergroten van de zelfredzaamheid en 3) Versterken van de kracht van de samenleving. Uitgangspunt hierbij is dat de primaire verantwoordelijkheid voor maatschappelijke participatie bij mensen zelf ligt en hun sociale omgeving en pas in latere instantie bij de overheid (in de vorm van algemene, collectieve of individuele voorzieningen). Het beleid dat is ontwikkeld in het kader van de transities, is ook gebaseerd op de beleidsuitgangspunten van Back tot Basics.

2.4.2 Wat willen we bereiken ?

De gemeente Goirle wil de sociale samenhang op buurtniveau vergroten en de onderlinge betrokkenheid versterken. Verder willen wij voorkomen dat er bij inwoners gezondheidsproblemen ontstaan zodat zij op eigen kracht kunnen participeren in de samenleving.

Ook is het streven om zoveel als mogelijk te voorkomen dat er problemen ontstaan bij kinderen en ouders met opgroeien of opvoeden. Ten aanzien van onderwijs is (de kwaliteit van) het inhoudelijke onderwijsprogramma een verantwoordelijkheid van de scholen en hun besturen. De gemeente streeft ernaar dat de fysieke voorwaarden voor goed onderwijs aanwezig zijn en investeert daarom stelselmatig in de huisvesting van basisscholen. De gemeente wil voorkomen dat kinderen (taal)ontwikkelingsachterstanden oplopen en biedt daarom via VVE-programma's extra ondersteuning en stimuleert de ontwikkeling van integrale kindcentra.

Wij vinden dat meedoen aan de samenleving via betaald of onbetaald werk en de eigenwaarde van mensen vergroot en bijdraagt aan hun welzijn. Waar nodig bieden wij ondersteuning in het zoeken naar werk omdat werk essentieel is voor mensen, voor het functioneren van de arbeidsmarkt en voor de economie. Wij willen bereiken dat iedereen zorgt voor een eigen inkomen. Als betaalde arbeid niet mogelijk is, vult iemand op een andere manier zijn maatschappelijke bijdrage in.

2.4.3 Speerpunten

Speerpunt	Sociaal domein
Ambitie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meer eigen kracht en gemeenschapszin; meer oplossend vermogen bij de burger (jong en oud) en zijn omgeving; 2. Vergroten van de zelfredzaamheid; 3. Dichter bij de burger (jong en oud) organiseren van ondersteuning; beter herkenbaar maken van die ondersteuning; 4. Meer innovatief aanbod en slimme oplossingen en minder vanzelfsprekende inzet van kostbare maatwerkvoorzieningen; 5. Sneller en gericht komen tot een passende oplossing bij hulpvragen, integraal en

	<p>samenhangend;</p> <p>6. Meer samenwerking met partners sociaal domein binnen wijken, buurten en dorpen;</p> <p>7. Lagere kosten en minder bureaucratie;</p> <p>8. Meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen een betaalde baan of, als dit niet mogelijk is, leveren een grotere maatschappelijke bijdrage.</p>
<p>Doelstellingen</p>	<p>1. Meer eigen kracht en gemeenschapszin; meer oplossend vermogen bij de burger en zijn omgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Er wordt minder een beroep gedaan op maatwerkvoorzieningen; ▪ Inwoners met een ondersteuningsvraag kijken eerst wat zij op eigen kracht en/of met behulp van hun sociale omgeving kunnen oplossen; ▪ Verschuiving van zwaardere professionele ondersteuning (2e en 3e lijn) naar lichtere ondersteuning (0 e en 1e lijn) (streefcijfer nader vast te stellen); ▪ De gemeenschapszin is toegenomen. <p>2. Vergroten van de zelfredzaamheid:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Van het aantal inwoners dat niet of onvoldoende zelfredzaam is, stijgt een substantieel deel minimaal één trede op de zelfredzaamheidsmatrix (percentage nader te bepalen). <p>3. Dichter bij de burger organiseren van ondersteuning; beter herkenbaar maken van die ondersteuning:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 80% van de inwoners met een ondersteuningsvraag weten waar zij terecht kunnen met hun ondersteuningsvraag; ▪ De ondersteuning wordt zo veel als mogelijk in de eigen omgeving geboden (eigen omgeving: in de thuissituatie en/of op het niveau van de kern). <p>4. Meer innovatief aanbod en slimme oplossingen en minder vanzelfsprekende inzet van kostbare maatwerkvoorzieningen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Maatschappelijke partners ontwikkelen innovatief aanbod en komen tot oplossingen in en/of in samenwerking met het voorliggende veld. In 2015 wordt hiertoe een nulmeting gedaan. De tweede meting vindt plaats in 2016; ▪ Inwoners ontwikkelen innovatief aanbod en komen tot oplossingen in en/of in samenwerking met het voorliggende veld. In 2015 wordt hiertoe een nulmeting gedaan. De tweede meting vindt plaats in 2016. <p>5. Sneller en gericht komen tot een passende oplossing bij hulpvragen, integraal en samenhangend:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ In 95% van de gevallen wordt de gemeentelijke doorlooptijd behaald; ▪ Gecontracteerde partners houden zich in 90% van de gevallen aan de doorlooptijden die zijn vastgelegd in de raamovereenkomst; ▪ In de toegang wordt in alle gevallen breed naar een ondersteuningsvraag gekeken (op alle leefgebieden); ▪ Klanten waarderen de dienstverlening van de toegang met tenminste een 7,5, waarbij we op termijn streven naar een 8; ▪ Klanten waarderen de behandeling van de aanvraag voor een

	<p>maatwerkvoorziening met tenminste een 7,5, waarbij we op termijn streven naar een 8;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 80% van de klanten zijn tevreden over het effect van de geboden ondersteuning; ▪ In 75% van de gevallen zijn de resultaten zoals opgenomen in het ondersteuningsplan behaald; ▪ Er zijn minder crisissituaties. In 2015 wordt hiertoe een nulmeting gedaan. De tweede meting vindt plaats in 2016. <p>6. Meer samenwerking met partners sociaal domein binnen wijken, buurten en dorpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Partners sociaal domein weten elkaar te vinden; ▪ Partners sociaal domein werken meer en beter samen; ▪ Er komt meer regie op en ketensamenwerking binnen de schulddienstverlening. <p>7. Lagere kosten en minder bureaucratie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uitvoering van de nieuwe taken vindt plaats binnen de budgettaire kaders van het Rijk; ▪ Aanbieders en inwoners zijn tevreden over administratieve handelingen / processen. <p>8. Meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen een betaalde baan of, als dit niet mogelijk is, leveren een grotere maatschappelijke bijdrage.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 10% van de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (voor zover bekend bij gemeente) zijn minstens 1 trede op de participatieladder gestegen.
<p>Activiteiten</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Keukentafelgesprekken voeren en plan van aanpak voor hulp en ondersteuning conform het gedachtegoed van De Kanteling; 2. Beleidsvisie voor burgerparticipatie en uitvoering daarvan; 3. Ondersteunen van vrijwilligers, vrijwilligersinitiatieven en verenigingen; 4. Inzetten ondersteunende communicatie gericht op draagvlak en handelingsperspectief voor klanten, inwoners en overige stakeholders binnen het sociale domein; 5. Uitvoering geven aan regionaal en lokaal innovatie- en transformatieplatform; 6. Stimuleren van nieuwe initiatieven binnen sociale domein met name door subsidieregeling; 7. In gesprek blijven met maatschappelijke partners en inwoners over mogelijkheid om laagdrempelige algemene voorzieningen te ontwikkelen die een alternatief bieden voor de duurdere vormen van zorg; 8. Doorontwikkeling van de toegang tot hulp en ondersteuning, voortdurend evalueren op werkwijze/processen en doorlooptijden; 9. Invulling geven aan contractbeheer- en management; 10. Doorontwikkeling monitor sociaal domein; 11. Verder uitvoering geven aan het beleidsplan 'Back to Basics: De Nieuwe Koers'

	<p>waarin het gemeentelijk beleid op het gebied van welzijn, onderwijs, sport en kunst en cultuur is vastgelegd en waarin het gedachtegoed van De Kanteling centraal staat;</p> <ol style="list-style-type: none"> 12. Opstellen nieuw beleidsplan Back to Basics waarin de nieuwe taken op het sociale domein integraal zijn meegenomen; 13. Verder uitwerken van regionaal beleid jeugdhulp; 14. Doorontwikkeling van de basisstructuur preventie jeugd; 15. Doorontwikkeling van de combinatiefunctionaris in samenhang met de toegang tot hulp en ondersteuning, onderwijs, sport en kunst en cultuur; 16. (Zo nodig) uitvoering geven aan de uitkomsten van het accommodatieonderzoek; 17. Mede opstellen regionale sociale agenda / Care Avenue; 18. Uitvoeren project 'dementievriendelijke gemeente'; 19. Aanbieden van directe (pro-actieve) training aan aanvragers van een uitkering; aanbieden trainingsprogramma 'Goirle aan de Slag' aan uitkeringsgerechtigden die op termijn kans hebben op betaald werk; bespreken optie vrijwilligerswerk met personen die (nog) geen toegang tot de arbeidsmarkt hebben.
<p>Hoe meten we effect?</p>	<p>Via verschillende meetinstrumenten. In de beleidsmonitor Sociaal Domein wordt per indicator aangegeven welk meetinstrument wordt gebruikt. Meetinstrumenten zijn: Vraagwijzer RIS (registratiesysteem 't Loket), landelijke beleidsmonitor sociaal domein, onderzoek 'Waarstaatjegemeente'/Staat van de gemeente, klanttevredenheidsonderzoek (kwantitatief en kwalitatief), GWS, kwantitatief en kwalitatief onderzoek gecontracteerde partners, Civision Middelen.</p>

2.4.4 Wat gaan we er voor doen?

De activiteiten staan beschreven bij de speerpunten.

2.4.5 Wat mag het kosten?

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Totaal lasten	22.333.235	32.721.105	30.315.303
Totaal baten	9.477.337	6.023.701	5.447.495
Saldo programma	12.855.898	26.697.404	24.867.808

Nr.	Omschrijving	Lasten rekening 2014	Lasten begroting 2015	Lasten begroting 2016	Baten rekening 2014	Baten begroting 2015	Baten begroting 2016
ONT0509	Maatschappelijke ondersteuning	2.032.592	2.242.968	1.579.426	3.760	2.500	2.500
ONT0510	Jeugd	822.997	-20.888	0	12.435	0	0
ONT0511	Onderwijs	2.052.762	2.284.193	2.058.455	129.275	288.950	157.601
ONT0512	Accommodatiebeleid subsidies	495.177	480.629	486.144	12.475	28.681	11.917
ONT0513	Sport	205.986	244.530	194.810	0	0	0
ONT0514	Gezondheid	651.616	712.455	644.208	1.199	0	0
ONT0515	Kunst en cultuur	39.023	73.243	35.486	431	0	0
ONT0520	Toegang en eerstelijns WMO en Jeugd	0	1.322.412	1.509.169	0	0	0
ONT0521	Jeugdzorg	0	6.618.921	5.789.591	0	297.737	93.811
REB0709	Sportterreinen en -accommodaties	1.220.766	1.252.938	1.279.786	347.499	329.553	331.698
MDV0802	Burgerzaken	971.789	920.797	900.691	391.097	375.375	359.238
MDV0803	Leerlingenvervoer	167.627	184.506	190.160	1.488	3.500	3.500
MDV0804	WWB - inkomen	5.208.176	4.713.871	4.754.350	3.676.181	3.509.227	3.509.227
MDV0805	Inkomensvoorzieningen arbeidsongesch.	313.349	397.757	397.757	313.349	397.257	397.257
MDV0806	Minimabeleid	584.390	652.855	648.465	10.890	15.000	15.000
MDV0807	WWB - werk	407.952	532.228	387.515	283.974	0	0
MDV0808	Kinderopvang	10.781	10.000	10.000	0	0	0
MDV0809	Sociale werkvoorziening	3.709.301	3.511.956	3.202.833	3.709.301	0	0
MDV0810	Wet inburgering	19.301	46.113	32.665	0	0	0
MDV0811	Wet maatschappelijke ondersteuning	3.380.620	6.506.591	6.180.045	544.955	742.893	532.000
MDV0812	Administratieve ondersteuning afdeling	39.028	33.028	33.746	39.028	33.028	33.746
Totaal		22.333.233	32.721.103	30.315.302	9.477.337	6.023.701	5.447.495

2.4.6 Toelichting lasten en baten

Toegelicht worden de verschillen in (voornaamste) lasten en baten van de begroting 2016 ten opzichte van de begroting 2015. Per saldo is het resultaat van het programma € 1.829.596,00 voordelig.

Lasten ONT0509 t/m ONT 0521

De lasten zijn € 1.661.174,00 lager uitgevallen dan in 2015 en dat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Lagere doorberekening van uren € 77.000,00 door verschuiving van taken binnen het gehele programma 4;
- Lagere kapitaallasten € 7.400,00;

- In 2015 zijn budgetten hoger geraamd voor in totaal € 142.000,00 omdat er budgetten zijn overgeheveld van 2014 naar 2015;
- Ingaande 2016 zijn er geen uitgaven meer geraamd voor Maatschappelijke Stages € 19.450,00;
- Het restant budget 2014 voor invoering transities, totaal € 504.000,00, is in 2015 ingezet voor diverse taken met betrekking tot de transities. (Het restantbudget van 2015 gaat over naar 2016);
- Het groot onderhoud schoolgebouwen is verschoven naar het onderwijsveld en is in verwerkt in de begroting van 2016, hierdoor een verlaging van de budgetten van € 210.000,00 (zie ook baten);
- In 2015 is er extra budget opgenomen voor het kunstwerk Kiteflyers van € 30.000,00;
- In 2016 is er een lagere bijdrage aan GGD van € 23.000,00 vanwege de bezuiniging bij de GGD;
- In 2016 een hoger budget voor inhuur personeel van € 149.000,00 met betrekking tot toegang en eerstelijns WMO en Jeugd;
- Lager budget in 2016 voor PGB jeugdzorg van € 800.000,00 (zie ook baten), omdat de transitie van de Jeugdzorg budgettair neutraal verwerkt is.

Baten ONT0509t/m ONT0521

De baten zijn € 352.039,00 lager uitgevallen dan in 2015 en dat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- In 2015 is bij onderwijs een stelpost opgenomen van € 145.000,00 in verband met het verschuiven van groot onderhoud schoolgebouwen naar het onderwijsveld. In 2016 zijn de budgetten aangepast. (zie ook lasten);
- Hogere correctie doorbelasting kapitaallasten in 2016 van € 13.000,00;
- T.o.v. 2015 lagere raming bezuiniging accommodaties € 16.000,00 doordat een gedeelte inmiddels is gerealiseerd;
- In 2015 is een nog te realiseren stelpost opgenomen van € 220.000,00 bij product Jeugdzorg (zie ook lasten);
- In 2016 wordt gedeeltelijk een huurbedrag opgenomen voor de huur Kinderopvang van 2 nieuwe brede scholen met kindfunctie € 16.000,00.

Lasten REB0709

De lasten zijn € 24.703,00 hoger uitgevallen dan in 2015 en dat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Hogere kapitaallasten € 18.000,00 met betrekking tot terreinen vd Wildenberg en Tenniscomplex Riel door het hogere renteomslagpercentage;
- Indexering reguliere budgetten met 0,75% ad € 6.700,00.

Baten REB0709

De baten zijn € 2.145,00 hoger uitgevallen dan in 2015 en wordt veroorzaakt door indexering huuropbrengsten sport.

Lasten MDV0802 t/m MDV0812

De lasten zijn € 771.475,00 lager uitgevallen dan in 2015 en dat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Lagere doorberekening uren € 15.000,00 door verschuiving van taken binnen programma 4;
- In 2015 heeft KBenP ondersteuning geboden met betrekking tot nieuwe dienstverlening en is een safe-loket aangekocht € 5.000,00;
- In 2016 worden er geen verkiezingen gehouden € 46.000,00;
- Per saldo hogere uitgaven rijksleges van € 12.000,00 voornamelijk voor reisdocumenten (zie ook baten);
- Het geraamde budget voor WWB-Inkomen is € 3.437.712,00 (gelijk 2015) en is verdeeld over de verschillende posten. In 2016 wordt een nadeel geraamd van € 200.000,00. Dit is € 50.000,00 hoger dan in 2015;
- Overheveling budget 2014 naar 2015 inzake minimabeleid € 6.600,00;
- Overheveling budget 2014 naar 2015 inzake het project Goirle aan de Slag € 182.000,00;

- In 2016 wordt een hoger bedrag geraamd voor uitbestede werkzaamheden en uitvoeringskosten participatiewet (€ 16.000,00) en gesubsidieerde arbeid (€ 37.500,00), omdat er via de algemene uitkering meer wordt ontvangen;
- Lagere doorbetaling van WSW-gelden aan Diamant € 309.000,00 door verlaging van het rijksbudget;
- In 2015 is aan de werkgroep opvang statushouders een extra budget uitgekeerd € 13.250,00;
- Lager budget voor advieskosten WMO € 15.000,00;
- Lager budget vergoeding collectief vervoer € 30.000,00;
- In 2016 bedraagt de integratie uitkering WMO € 1.550.177,00. Ten opzichte van 2015 is dit € 167.201,00 lager. Op de diverse onderdelen van WMO (Huishoudelijke Verzorging en Persoonsgebonden Budget) wordt per saldo een bedrag van € 265.500,00 minder aan uitgaven geraamd en dat is bijna € 100.000,00 minder omdat er in de begroting 2015 de korting van rijkswege nog niet helemaal was ingevuld.

Baten MDV0802t/m MV0812

De baten zijn € 226.312,00 hoger uitgevallen dan in 2015 en dat wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Voor 2016 wordt een hogere opbrengst rijksleges voornamelijk voor reisdocumenten geraamd van € 12.000,00 (zie ook lasten). Per saldo wordt aan te ontvangen gemeenteleges € 28.000,00 minder geraamd;
- Lagere raming vordering voor regiotaxi WMO vrije ruimte van € 9.100,00;
- In 2015 is een nog te realiseren stelpost opgenomen met betrekking tot de transitie AWBZ/WMO van € 100.400,00;
- In 2016 wordt een lagere raming opgenomen voor WLZ Zorg (transitie AWBZ/WMO) van € 101.400,00.

2.4.7 Meerjarenbegroting

	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Totaal lasten	30.315.303	29.874.485	29.661.327	29.438.690
Totaal baten	5.447.495	5.827.694	6.231.510	6.263.310
Saldo programma	24.867.808	24.046.791	23.429.817	23.175.380

Product nummer	Omschrijving		Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
				2017	2018	2019
MDV0812	Administratieve ondersteuning afdeling	L	33.746	33.746	33.746	33.746
		B	33.746	33.746	33.746	33.746
ONT0509	Maatschappelijke ondersteuning	L	1.579.426	1.587.128	1.594.876	1.602.638
		B	2.500	2.520	2.538	2.558
ONT0510	Jeugd	L	0	0	0	0
		B	0	0	0	0
ONT0511	Onderwijs	L	2.058.455	2.041.219	2.031.230	2.012.849
		B	157.601	49.183	49.267	49.349
ONT0512	Accommodatiebeleid subsidies	L	486.144	487.379	488.619	480.325
		B	11.917	12.007	12.097	12.189
ONT0513	Sport	L	194.810	195.664	196.520	197.378
		B	0	0	0	0
ONT0514	Gezondheid	L	644.208	647.436	650.672	653.926
		B	0	0	0	0
ONT0515	Kunst en cultuur	L	35.486	35.648	35.811	35.971
		B	0	0	0	0

ONT0520	Toegang en eerstelijns WMO en Jeugd	L B	1.509.169 0	1.509.169 0	1.509.169 0	1.509.169 0
ONT0521	Jeugdzorg	L B	5.789.591 93.811	5.791.401 578.448	5.793.223 978.216	5.795.049 1.005.914
REBO709	Sportterreinen en -accommodaties	L B	1.279.786 331.698	1.276.878 334.120	1.264.162 336.528	1.262.567 338.974
MDV0802	Burgerzaken	L B	900.691 359.238	900.850 360.604	901.010 361.974	899.213 363.356
MDV0803	Leerlingenvervoer	L B	190.160 3.500	190.850 3.528	191.546 3.554	192.242 3.580
MDV0804	WWB - inkomen	L B	4.754.350 3.509.227	4.754.880 3.509.227	4.755.412 3.509.227	4.755.940 3.509.227
MDV0805	Inkomensvoorzieningen arbeidsongesch.	L B	397.757 397.257	397.761 397.257	397.763 397.257	397.765 397.257
MDV0806	Minimabeleid	L B	648.465 15.000	649.317 15.000	650.171 15.000	651.029 15.000
MDV0807	WWB - werk	L B	387.515 0	317.015 0	348.809 0	316.866 0
MDV0808	Kinderopvang	L B	10.000 0	10.000 0	10.000 0	10.000 0
MDV0809	Sociale werkvoorziening	L B	3.202.833 0	2.944.740 0	2.705.104 0	2.528.460 0
MDV0810	Wet inburgering	L B	32.665 0	32.739 0	32.817 0	32.891 0
MDV0811	Wet maatschappelijke ondersteuning	L B	6.180.045 532.000	6.070.666 532.054	6.070.666 532.106	6.070.666 532.160
Totaal lasten			30.315.302	29.874.486	29.661.326	29.438.690
Totaal baten			5.447.495	5.827.694	6.231.510	6.263.310
Saldo lasten / baten			24.867.807	24.046.792	23.429.816	23.175.380

2.4.8 Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in de meerjarenbegroting hebben betrekking op:

- Een stijging van de budgetten en subsidies met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);
- Een stijging van de inkomsten van derden met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);
- De vrijval van de kapitaallasten;
- Bij de producten Onderwijs en Jeugdzorg is rekening gehouden met een correctie van de kapitaallasten voor de twee nieuwe scholen (Vonder en Kameleon) met kindfuncties;
- Bij het product Jeugdzorg is rekening gehouden met een stelpost bij de baten en die heeft betrekking op een te realiseren bezuiniging bij de jeugdzorg omdat de transitie van de jeugdzorg in de begroting 2016 en ook in de meerjarenbegroting budgettair neutraal is verwerkt;
- De budgetten voor de uitkeringen sociale zaken zijn de meerjarenbegroting ongewijzigd omdat tegenover de uitgaven grotendeels specifieke uitkeringen staan;
- Bij het product sociale werkvoorziening is rekening gehouden met een lagere bijdrage aan de Diamant omdat de middelen in het kader van de participatiewet fors dalen en het uitgangspunt in de begroting en de meerjarenbegroting is dat de transitie van de participatiewet budgettair neutraal wordt verwerkt;

- Vanaf 2017 dalen de lasten bij wet maatschappelijke ondersteuning omdat voortvloeiend uit het Collegeprogramma voor 3 jaren rekening is gehouden met een extra budget voor Goirle aan de Slag. De kosten ad € 100.000,00 worden ieder jaar gedekt door hiervoor de AWR aan te wenden.

2.4.9 Beleidsintensiveringen

Investeringen

OHP 2016 € 21.619,00

Op basis van het OHP 2016 dient rekening gehouden te worden met de volgende investeringen:

1. Basisschool De Bron: eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair voor de 15^e groepsruimte / kosten € 13.419,00 (incl. BTW).

2. Mill Hillcollege: asbestsanering vensterbanken in een 8-tal lokalen / kosten € 8.200,00 (incl. BTW).

De daaruit voortvloeiende lasten worden gedekt door te beschikken over de reserve huisvesting onderwijs.

Exploitatie

Formatie ten behoeve werkzaamheden Sociaal Domein € 225.000,00

De toegang tot hulp en ondersteuning voor de inwoners, is één van de belangrijkste factoren voor de hoogte van de uitgaven voor het sociale domein. Het is daarom van groot belang om de toegang tot deze voorzieningen goed te regelen. 't Loket vormt de toegang en moet ervoor zorgen dat bij de vraag passende zorg wordt ingezet. Dat vraagt in 2015 tijdelijk om extra formatie om deze nieuwe taken naar behoren uit te kunnen voeren. Het is niet uit te sluiten dat deze extra formatie ook in 2016 en volgende jaren nodig is. Zoals het er nu naar uitziet, gaat het om 2 fte voor 't Loket. Daarnaast is extra capaciteit nodig voor contractbeheer en sturing, monitoring en verantwoording. De verwachting is dat hier 1 fte voor nodig is. In totaal zal dus 3 x € 75.000,00 nodig zijn. Voor de goede orde: binnen de primaire begroting sociaal domein is al rekening gehouden met extra formatie in de backoffice. Vooralsnog gaan wij er van uit dat deze noodzakelijke tijdelijke formatie gedekt kan worden door de budgetten die samenhangen met de transitie. In de loop van 2016 komt hier meer zicht op.

Pilot 'Preventieve basiszorgstructuur jeugd' € 75.000,00

De pilot 'Preventieve basiszorgstructuur jeugd' beoogt antwoord te geven op de vraag hoe de preventieve basiszorgstructuur voor het jonge kind er idealiter in onze gemeente uit zou moeten zien. Het is vooral gericht op de optimale ontwikkeling van het jonge kind tussen nul en circa zes jaar. De gehanteerde werkwijze richt zich op het nut dat inzet van specialistische expertise heeft voor de jeugdproblematiek op school, kinder- en peuteropvang en op welke manier alle betrokken partijen het beste samen kunnen werken. Het doel is om grotere problemen later zo veel mogelijk te voorkomen. Er is gestart met het op een beperkt aantal locaties beschikbaar stellen van deze expertise. Binnen de bestaande middelen wordt de toevoeging in 2015 geleidelijk aan uitgebreid naar meer locaties van kinderopvang en scholen. Daarnaast kan de jeugdgezondheidszorg (GGD) op afroep gebruik maken van de specialistische expertise. In oktober 2015 moet besloten worden of de bij de pilot gebruikte werkwijze tot een structureel nieuwe aanpak moet leiden. Om de werkwijze structureel en op alle locaties in de gemeente Goirle in te kunnen zetten, is structureel een bedrag van € 75.000,00 gemoeid.

2.4.10 Overzicht bestaand en nieuw beleid en mutaties reserves

	Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
		2017	2018	2019
Saldo bestaand beleid	24.867.808	24.046.751	23.429.817	23.175.380
Lasten nieuw beleid	143.101	30.514	29.927	29.340
Baten nieuw beleid	3.700	3.700	3.700	3.700
Exploitatieresultaat	25.007.209	24.073.565	23.456.044	23.201.020
Mutaties reserves bestaand beleid	762.640	662.640	662.640	662.640
Mutaties reserves nieuw beleid	1.901	1.864	1.827	1.790
Saldo	24.242.668	23.409.061	22.791.577	22.536.590

2.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

2.5.1 Hoofdkenmerken

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien is geen (beleids)programma en heeft daardoor een aparte plaats. De financiële middelen in al hun verschijningsvormen zijn dienstbaar aan het beleid. Tegelijkertijd zijn de financiële middelen de randvoorwaarde voor het te voeren beleid. In algemene termen geldt dat het financiële beleid erop gericht is op korte en lange termijn te voorzien in voldoende financiële middelen om mogelijkheden en ambities met elkaar in evenwicht te houden.

2.5.2 Wat willen we bereiken ?

Financiële positie

1. Sluitende (meerjaren)begroting

Elke gemeente is verantwoordelijk voor een reëel en structureel sluitende begroting. Gemeenten moeten in toenemende mate kritisch omgaan met schaarse middelen. Ons streven is om de financiële ontwikkelingen beheersbaar te houden.

2. Gezonde reservepositie

Een gezonde reservepositie is van essentieel belang voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid.

Lokale heffingen

1. Redelijk niveau van belastingdruk

Het belastingniveau dient een reële bijdrage te leveren aan de gestelde ambities. Wij streven naar een belastingdruk per meerpersoonshuishouden, die zich goed verhoudt tot het gemiddelde van de regiogemeenten. Het uitgangspunt is dat de totale belastingdruk (van OZB, afvalstoffenheffing en rioolrechten bij elkaar) jaarlijks ten minste wordt aangepast met het inflatiepercentage.

2. Heffingen en rechten zijn kostendekkend

Heffingen en rechten moeten kostendekkend zijn. Doelstelling is dat we door efficiency en kostenbeheersing de stijging van de lasten voor de burger beperkt houden en zo mogelijk verlagen.

2.5.3 Wat gaan we er voor doen?

Financiële positie

1. Sluitende (meerjaren)begroting

Voor het een sluitende (meerjaren)begroting ondernemen we in 2016 de volgende acties:

- monitoren van voorgenomen bezuinigingen;
- zorgen voor goede budgetdiscipline: die is noodzakelijk om voorgenomen bezuinigingen uit te voeren en om budgetten nauwkeurig te ramen;
- we houden de financieringskosten zo laag mogelijk;
- via de treasuryfunctie houden we de renteontwikkelingen op de geldmarkt wekelijks bij, checken we maandelijks of de kasgeldlimiet niet wordt overschreden en maken we jaarlijks (voor intern gebruik) een meerjarige liquiditeitsprognose om de liquiditeitsbehoefte voor de komende jaren te bepalen.

2. Gezonde reservepositie

De gemeente streeft een weerstandsvermogen na dat tenminste voldoende is. Dat komt neer op een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4. Het aanwezige weerstandsvermogen berekenen we 2 keer per jaar, bij de begroting en de jaarrekening in de paragraaf weerstandsvermogen. Door het beperken en terugdringen van risico's (risicomangement) worden reserves zo min mogelijk aangesproken en kan de reservepositie mogelijk verbeteren.

Lokale heffingen

1. Redelijk niveau van lokale belastingdruk

Daarvoor ondernemen we de volgende activiteiten in 2016:

- Het geraamde percentage waarmee de lokale belastingdruk in 2016 ten opzichte van vorig jaar stijgt, bedraagt 0,69% voor een meerpersoonshuishouden. Dit geldt voor een eigenaar/gebruiker van een woning met een WOZ-waarde van € 250.000,00. Zie voor meer informatie de paragraaf lokale heffingen.
- De voorziening afvalstoffenheffing en de voorziening egalisatie rioolrechten worden ingezet voor een minimale stijging van deze tarieven.

2. Heffingen en rechten zijn kostendekkend

We berekenen de kostendeckingsgraad van de afvalstoffenheffing en de rioolrechten bij de opstelling van de begroting, zie toelichting in de paragraaf lokale heffingen. Van de overige heffingen en rechten beoordelen we steekproefsgewijs de kostendekkendheid.

2.5.4 Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen. Onder de tabel worden de onderdelen toegelicht.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	2016
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	€ 4.249.800,00
Algemene uitkering	€ 18.181.552,00
Dividend	€ 7.500,00
Rente uitzettingen > 1 jaar	€ 10.454,00
Saldo van de financieringsfunctie (betaalde rente - ontvangen rente)	€ 745.233,00
Overige algemene dekkingsmiddelen	€ 507.597,00
Totaal algemene dekkingsmiddelen	€ 23.702.136,00

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Meer informatie over de lokale heffingen, met een uitgebreid beeld van de beleidsuitgangspunten, tarieven, de belastingdruk en het kwijtscheldingsbeleid treft u aan in de paragraaf lokale heffingen. Hoewel de hondenbelasting is aangemerkt als algemene belasting staan de opbrengsten van deze belasting geraamd bij Programma 3 Ruimte. Dit komt doordat deze belasting in het verleden was gekoppeld aan uitgaven in dat programma.

Opbrengsten

OZB, woningen eigenaren	€ 2.815.750,00
OZB, niet woningen eigenaren	€ 772.200,00
OZB, niet woningen gebruikers	€ 532.050,00
Precariorecht	€ 13.800,00
Hondenbelasting	€ 116.000,00
Totaal	€ 4.249.800,00

Algemene uitkering

De uitkering uit het gemeentefonds is een generieke uitkering van het Rijk aan de gemeenten. In deze uitkering stelt het Rijk naast de algemene middelen ook middelen beschikbaar, die geormerkt zijn voor specifieke activiteiten, bijvoorbeeld voor de uitvoering van taken in het sociaal domein.

Het Rijk besluit jaarlijks over de bijstellingen van de algemene uitkering. Zij informeert de gemeenten hierover in de mei/juni-, september- en decembercirculaires. Onderstaande ramingen van de algemene uitkering voor de jaren 2016 tot en met 2019 zijn gebaseerd op de meicirculaire 2015. In de berekening van de meerjarenraming is de inflatie meegenomen.

Algemene uitkering	2016	2017	2018	2019
Algemene uitkering	18.181.552,04	17.927.505,47	17.900.834,88	18.076.625,45
Integratie-uitkeringen 3D	2016	2017	2018	2019
Integratie-uitkering Wmo nieuwe taken	2.971.461,00	2.929.800,00	2.821.461,00	2.789.300,00
Integratie-uitkering Jeugdzorg	5.574.144,00	5.127.793,00	4.840.042,00	4.845.209,00
Integratie-uitkering Wsw	3.202.833,00	2.944.740,00	2.705.104,00	2.528.460,00
Integratie-uitkering Re-integratie	263.507,00	278.413,00	300.172,00	316.308,00
Totaal Integratie-uitkeringen 3D	12.011.945,00	11.280.746,00	10.666.779,00	10.479.277,00
Totaal algemene uitkering incl. 3D	30.193.497,04	29.208.251,47	28.567.613,88	28.555.902,45

Dividend

De gemeente Goirle ontvangt jaarlijks een dividenduitkering van haar aandelenbezit in het maatschappelijk kapitaal van de NV Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente heeft ook aandelen in Brabant Water NV en in TWM Holding.

Brabant Water NV keert geen dividend uit. Vanaf 2009 is de dividenduitkering van de TWM Holding vervallen. Zie voor meer informatie de paragraaf financiering en de paragraaf verbonden partijen.

Rente uitzettingen > 1 jaar

Het betreft hier rente die ontvangen wordt voor:

• De gelden in het Svn-fonds	€ 7.500,00
• 4 obligaties Willem II	€ 454,00
• Verstrekte geldleningen aan Sars	€ 4.953,00
• Verstrekte geldleningen aan GHV	€ 6.611,00
Totaal ontvangen rente:	€ 19.518,00

De rente die wordt ontvangen van Sars en GHV staat geraamd onder programma 4 Sociaal Domein. Zie de paragraaf financiering voor meer informatie.

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente en (b) de ontvangen rente. Het saldo van de financieringsfunctie bedraagt € 764.751,00 -/- € 19.518,00 = € 745.233,00. Voor meer informatie: zie de paragraaf financiering en bijlagen 5 en 6 in het bijlageboek.

Ad (a): de gemeente heeft ter financiering van haar activiteiten in totaal € 30.320.389,00 aan langlopende leningen aangetrokken (saldo per 01-01-2016). Hier moet in 2016 € 764.751,00 rente voor betaald worden.

Ad (b): de gemeente ontvangt in 2016 € 19.518,00 aan rente.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Voor overige algemene dekkingsmiddelen is € 510.597,00 geraamd. Dit bedrag bestaat uit diverse stelposten, namelijk:

• Ingerekende bezuinigingen op basis van de Voorjaarsnota 2011	€	59.200,00
• Te verwachten incidentele boekwinst op gronden/aandelen	€	160.000,00
• Inzet verkoop oude brandweerkazerne Riel	€	7.900,00
• Doorschuif btw GGD	€	4.500,00
• Stelpost correctie bijdrage aan de Veiligheidsregio	€	15.000,00
• Stelpost incidenteel voordeel B2B	€	25.000,00
• Stelpost toe te rekenen uren afdeling BDO aan de grondexploitatie	€	19.200,00
• Stelpost toe te rekenen uren afdeling R&B aan grondexploitatie en KW	€	102.000,00
• Rentevoordeel vanwege de verlaging van de rekenrente van 3% naar 2,75%	€	52.500,00
• Onderuitputting kapitaallasten 2016	€	65.297,00
Totaal	€	510.597,00

2.5.5 Onvoorzien

De raming van de post onvoorzien is bedoeld voor de dekking van niet voorzienbare uitgaven. Vanaf 2016 wordt voor de raming van de post onvoorzien uitgaven van een normbedrag van € 3,00 (tot en met 2015 was dit € 4,00) per inwoner uitgegaan. Het geraamde bedrag komt daarmee op € 69.450,00.

2.5.6 Wat mag het kosten?

	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Totaal lasten	5.404.876	3.565.490	2.701.967
Totaal baten	30.296.293	42.723.650	38.740.051
Saldo programma	-24.891.417	-39.158.160	-36.038.084

Nr.	Omschrijving	Lasten rekening 2014	Lasten begroting 2015	Lasten begroting 2016	Baten rekening 2014	Baten begroting 2015	Baten begroting 2016
VVH0606	Precariobelasting	0	0	0	14.154	13.637	13.800
OND0905	Gemeentelijke belastingen en rechten	195.037	203.750	211.500	4.011.349	4.100.380	4.125.000
OND0906	Beleggingen en liquiditeiten	2.859.791	3.526.356	1.179.716	5.917.658	7.324.563	3.343.233
OND0907	Gemeentefondsuitkering	7.744	15.225	15.750	19.934.586	30.131.080	30.193.497
OND0908	Algemene dekkingsmiddelen	2.342.303	-179.840	1.295.001	418.546	1.153.990	1.064.521
Totaal		5.404.875	3.565.491	2.701.967	30.296.293	42.723.650	38.740.051

2.5.7 Toelichting lasten en baten

Toegelicht worden de verschillen in (voornaamste) lasten en baten van de begroting 2016 ten opzichte van de begroting 2015. Per saldo is het resultaat van de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien € 3.120.076,00 nadelig,

LASTEN

De lasten zijn € 863.523,00 lager dan 2015. Dit wordt veroorzaakt door:

- Het saldo van de begroting 2015 bedraagt na de Burap € 486.600,00 negatief terwijl het saldo van de begroting 2016 € 31.400,00 positief is en dat betekent een verschil van € 518.000,00 nadelig;
- De toevoeging aan de reserves is in 2016 aanmerkelijk lager n.l. € 2.360.300,00. Voor een specificatie van de toevoeging wordt verwezen naar hoofdstuk 4;
- Hogere kapitaallasten ad € 13.200,00 voornamelijk vanwege het hogere renteomslagpercentage;
- Lagere lasten saldo kostenplaatsen ad €97.000,00;
- In de begroting 2016 zijn de lasten meegenomen voor het nieuwe beleid ad € 791.800,00;
- Hogere raming voor de werkzaamheden voor belastingen ad € 6.000,00 o.a. vanwege de indexering;
- In 2016 wordt eenmalig een storting ad € 282.000,00 gedaan in de voorziening egalisering tarieven afvalstoffenheffing welke wordt gedekt uit de AWR.

BATEN

De baten voor dit programma zijn € 3.983.600,00 lager geraamd dan in 2015.

Dit wordt veroorzaakt door:

- De beschikking over de reserves is aanmerkelijk, n.l. € 3.752.800,00 lager. Voor een specificatie van de beschikking in 2016 wordt verwezen naar hoofdstuk 4;
- Lagere bespaarde rente van de reserves en voorzieningen ad € 231.300,00 vanwege de lagere rekenrente;
- Een hogere algemene uitkering ad € 737.900,00 omdat de algemene uitkering 2015 op basis van de meicirculaire fors neerwaarts is bijgesteld;
- In de begroting 2015 is een raming meegenomen van € 25.000,00 voor de algemene uitkering voorgaande jaren die niet in de begroting 2016 voorkomt;
- Een hogere algemene uitkering voor het onderdeel nieuwe taken Wmo ad € 192.120,00. Deze hogere uitkering is budgettair neutraal verwerkt door de uitgaven voor deze nieuwe taken bij te stellen;
- Een lagere algemene uitkering voor het onderdeel jeugdzorg ad € 554.900,00. Deze lagere uitkering is budgettair neutraal verwerkt door het opnemen van een stelpost bij de baten als een te realiseren bezuiniging;
- Een lagere algemene uitkering voor het onderdeel participatie-wet ad € 287.700,00. Deze lagere uitkering is budgettair neutraal verwerkt door de uitgaven voor de Participatiewet neerwaarts bij te stellen;
- De hogere raming voor de OZB belasting ad € 24.600,00. Voor 2016 is alleen rekening gehouden met een stijging van de OZB met 0,6%;
- In de begroting 2015 is rekening gehouden met een incidenteel voordeel van € 75.000,00 vanwege de vrijval van de verplichtingen uit 2014;
- Per saldo is de stelpost nog te realiseren inkomsten / te realiseren bezuinigingen in 2016 € 341.800,00 lager;
- Vanaf 2016 is gekozen voor een bodem voor het renteomslagpercentage van 1,75%. De rentelasten zijn lager, onder andere door lagere rente voor de vaste geldleningen, lagere rekenrente en een lagere rentetoe rekening aan bepaalde reserves. Dit geeft in de begroting een rentevoordeel van € 550.000,00;
- In 2015 is rekening gehouden bij de incidentele baten met de vrijval van de voorziening voor de Boschkens.

2.5.8 Meerjarenbegroting

	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Totaal lasten	2.701.967	1.851.675	1.947.196	2.043.062
Totaal baten	38.740.051	36.874.267	36.178.099	36.263.350
Saldo programma	-36.038.084	-35.022.592	-34.230.903	-34.220.288

Product nummer	Omschrijving		Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
				2017	2018	2019
VVH0606	Precariobelasting	L	0	0	0	0
		B	13.800	13.800	13.800	13.800
OND0905	Gemeentelijke belastingen en rechten	L	211.500	212.214	212.928	213.646
		B	4.125.000	4.155.950	4.187.100	4.218.430
OND0906	Beleggingen en liquiditeiten	L	1.179.716	1.064.475	1.064.531	1.064.585
		B	3.343.233	2.489.514	2.319.305	2.300.410
OND0907	Gemeentefondsuitkering	L	15.750	15.750	15.750	15.750
		B	30.193.497	29.208.251	28.567.614	28.555.902
OND0908	Algemene dekkingsmiddelen	L	1.295.001	559.236	653.987	749.081
		B	1.064.521	1.006.752	1.090.280	1.174.808
Totaal lasten			2.701.967	1.851.675	1.947.196	2.043.062
Totaal baten			38.740.051	36.874.267	36.178.099	36.263.350
Saldo lasten / baten			-36.038.084	-35.022.592	-34.230.903	-34.220.288

2.5.9 Toelichting meerjarenbegroting

De mutaties in de meerjarenbegroting hebben in het algemeen betrekking op:

- De vrijval van de kapitaallasten;
- Een stijging van de budgetten met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);
- Een stijging van de inkomsten van derden met 0,50% vanwege de te verwachten prijsstijging (inflatie);

Voorts is rekening gehouden met de volgende mutaties:

- Bij het product gemeentelijke belastingen wordt rekening gehouden met een stijging van de OZB-opbrengst met 0,6% jaarlijks vanwege de inflatiecorrectie en voorts wordt rekening gehouden met een jaarlijks hogere opbrengt van € 10.000,00 vanwege de toename van WOZ-objecten;
- Bij het product Beleggingen en liquiditeiten wordt de toevoeging aan de reserves in 2016 e.v. lager omdat in 2016 incidenteel bedragen zijn toegevoegd aan de AWR ad € 65.300,00 vanwege de onderuitputting van de kapitaallasten voor nieuw beleid 2016;
- Bij het product Beleggingen en liquiditeiten is de beschikking over de reserves vanaf 2017 lager vanwege: eenmalige beschikkingen in 2016 tot een totaalbedrag van € 621.850,00:
 - In 2016 is eenmalig € 10.000,00 beschikt over de AWR voor een levendiger en aantrekkelijker centrum;
 - In 2016 is eenmalig beschikt over de reserve onderhoud gemeentegebouwen voor € 151.850,00 voor de uitvoering van de projecten in het kader van het onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen;
 - In 2016 is eenmalig beschikt over de AWR voor de uitgaven van economisch beleid ad € 75.000,00 en voor Goirle aan de Slag voor € 100.000,00.

- In 2016 en 2017 wordt voor twee jaren beschikt over de AWR voor de extra uitgaven voor duurzaamheid ad € 80.000,00 en voor extra formatie voor openbare orde veiligheid ad € 80.000,00
 - In 2016 is eenmalig beschikt over de AWR voor de incidentele uitgaven 2016 nieuw beleid ad € 365.000,00; voor een specificatie hiervan wordt verwezen naar het overzicht nieuw beleid;
 - De ramingen voor de algemene uitkering in de meerjarenbegroting zijn gebaseerd op de meicirculaire;
 - Bij het product algemene dekkingsmiddelen is rekening gehouden met de volgende mutaties:
 - Verwerking in de meerjarenbegroting van de beleidsintensiveringen van 2016;
 - Stijging van de salarissen in de meerjarenbegroting met 1%;
 - Een autonome stijging van de post salarissen van € 10.000,00 jaarlijks vanwege de periodieke verhogingen;
 - Een autonome stijging van € 10.000,00 jaarlijks voor beheer van de openbare ruimte vanwege de areaaluitbreiding. Dit is gebaseerd op een norm van € 200,00 per gereed gekomen woning/object;
 - De gemeente wordt gekort in de algemene uitkering omdat het rijk stelt dat door samenwerking met andere gemeenten de gemeente kan besparen op de apparaatskosten. De korting wordt één op één als stelpost geraamd.
- Het betreft de volgende taakmutatie:
	2017	2018	2019
- lagere apparaatskosten i.v.m. opschaling gemeenten	€ 26.000,00	€ 93.000	€ 161.000

2.5.10 Overzicht bestaand en nieuw beleid en mutaties reserves

	Begroting 2016	Meerjarenbegroting		
		2017	2018	2019
Saldo bestaand beleid	36.038.084	35.022.592	34.230.903	34.220.288
Lasten nieuw beleid				
Baten nieuw beleid	-	-	-	-
Exploitatieresultaat	36.038.084	35.022.592	34.230.903	34.220.288
Mutaties reserves bestaand beleid	998.624	340.202	169.993	151.098
Mutaties reserves nieuw beleid	-	-	-	-
Saldo	35.039.460	34.682.390	34.060.910	34.069.190

3 Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten met toelichting en de uiteenzetting van de financiële positie.

De financiële begroting bestaat uit het overzicht van baten en lasten met toelichting en de uiteenzetting van de financiële positie.

3.1 Overzicht van baten en lasten

De baten en lasten staan in de programma's genoemd en worden daarin ook toegelicht. Onderstaand overzicht geeft de recapitulatie van de baten en lasten per programma. Hierin is zowel bestaand als nieuw beleid opgenomen.

Op onderstaand overzicht treft u de budgetten per programma aan. Het overzicht toont het abstractieniveau waarop de raad de begrotingsstukken autoriseert. Binnen deze budgetten is het college geautoriseerd de begroting uit te voeren. Dit is dus ook het niveau waarop het college u zal informeren over de voortgang in de uitvoering van het beleid. Alle tot het planning- en control-instrumentarium behorende instrumenten zullen op dit niveau worden afgestemd. Noodzakelijke mutaties op deze budgetten in de loop van het dienstjaar worden door middel van tussentijdse rapportages voorgelegd. Het college stelt voorts een productraming vast waarin de programmabegroting wordt uitgewerkt. In de productraming is het autorisatieniveau opgenomen voor de ambtelijke organisatie.

Recapitulatie baten-lasten 2016				Bedragen in €1.000
Nr.	Omschrijving programma	Lasten	Baten	Saldo
1	Bestuur	6.698	4.698	2.000
2	Openbare orde en veiligheid	1.435	54	1.381
3	Ruimte	27.007	19.218	7.789
4	Sociaal Domein	30.315	5.447	24.868
	Totaal programma's	65.455	29.417	36.038
	Algemene dekkingsmiddelen	1.547	36.538	-34.991
	Resultaat begroting voor bestemming	67.002	65.955	1.047
	Stortingen /onttrekkingen reserves	1.123	2.202	-1.079
	Resultaat begroting na bestemming	68.125	68.157	32

Voor de toelichting op deze baten en lasten verwijzen wij u naar de afzonderlijke programma's.

3.2 Toelichting op de financiële positie

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

Zie bijlage 2 in deze programmabegroting.

Belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de financiële positie van het vorig begrotingsjaar

Incidentele lasten en baten in de begroting 2016

Op basis van de actuele gegevens voor de begroting 2016 uit de Voorjaarsnota 2015 die aan de orde was in de raadsvergadering van 12 mei werd een nadelig saldo verwacht van € 61.192,00. De begroting 2016 in concept sluit met een voordelig saldo van € 31.433,00, wat in vergelijking met de verwachtingen een voordeel is van afgerond € 92.600,00. Dit voordeel is een gevolg van diverse voordelige en nadelige mutaties, die u hieronder toegelicht vindt.

Voordelige mutaties:

a. Hogere algemene uitkering op basis van de meicirculaire Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de daling van de WOZ-waarden	€ 90.000,00
b. Meevallende exploitatie kermis	€ 27.000,00
c. Hogere opbrengst leges omgevingsvergunning	€ 115.000,00
d. Lager budget voor leerlingenvervoer	€ 25.000,00
e. Lagere bijdrage aan de GGD vanwege doorgevoerde bezuinigingen	€ 33.000,00
f. Verlaging van de rekenrente van 3% naar 2,75%	€ 53.000,00
<i>Totaal voordelige mutaties</i>	€ 343.000,00

Nadelige mutaties:

g. Hogere lasten telefonie	€ 20.000,00
h. Hogere salarislasten vanwege het cao-akkoord 2014-2015	€ 75.000,00
i. Budget digitalisering begroting	€ 7.000,00
j. Hogere bijdrage Veiligheidsregio	€ 13.000,00
k. Kapitaallasten verbreding Bels Lijntje	€ 6.000,00
l. Kapitaallasten krediet instandhouding de Haspel	€ 25.000,00
m. Per saldo lagere toerekening van uren aan grondexploitatie en kapitaalwerken	€ 25.000,00
n. Lagere opbrengst leges reisdocumenten	€ 28.000,00
o. Lagere opbrengst huur Zorgcentrum	€ 6.000,00
p. Lagere opbrengst dividend BNG	€ 8.000,00
q. Overige nadelige verschillen	€ 37.400,00
<i>Totaal nadelige mutaties</i>	€ 250.400,00

Samengevat:

Totaal voordelige mutaties	€ 343.000,00
Totaal nadelige mutaties	€ 250.400,00
<i>Per saldo voordelig</i>	€ 92.600,00

Lasten nieuw beleid

In bijlage 3 van de Programmabegroting is een overzicht opgenomen van de lasten van het nieuwe beleid:

Lasten van het activiteitenplan investeringen die ineens worden gedekt	€ 151.850,00
Lasten van het activiteitenplan exploitatie-uitgaven incidenteel	€ 365.000,00
<i>Totaal</i>	€ 516.850,00

Het bedrag van € 151.850,00 wordt gedekt door aanwending van de reserve onderhoud gemeentebouwen en de incidentele lasten in de exploitatie worden eenmalig gedekt door aanwending van de algemene weerstandsreserve.

Lasten van het activiteitenplan investeringen	€ 130.595,00
Lasten van het activiteitenplan exploitatie-uitgaven, structureel	€ 138.750,00
<i>Totaal lasten activiteitenplan t.l.v. begrotingsruimte</i>	€ 269.345,00

Incidentele lasten en baten in de begroting 2016

Omschrijving	Programma	Incidentele lasten	Incidentele baten
Wachtgeld voormalige bestuurders	1	47.561,00	47.561,00
Eenmalig budget zaakgericht werken	1	18.178,00	18.178,00
Formatie voor zaakgericht werken	1	36.875,00	36.875,00
Formatie openbare orde en veiligheid	2	80.000,00	80.000,00
Economisch beleid , advies en formatie	3	75.000,00	75.000,00
Budget aantrekkelijker en levendiger centrum	3	10.000,00	10.000,00
Formatie ten behoeve van duurzaamheid	3	50.000,00	50.000,00
Budget voor activiteiten duurzaamheid	3	30.000,00	30.000,00
Eenmalige extra inzet personeel duurzaamheid	3	57.181,00	57.181,00
Samen Sterk in het Buitengebied	3	7.500,00	7.500,00
Goirle aan de Slag	4	100.000,00	100.000,00
Afrekening subsidies B2B	4	0,00	25.000,00
Toev. aan de voorziening afvalstoffenheffing	alg.	282.000,00	282.000,00
Post onvoorziene uitgaven	alg.	34.725,00	34.725,00
Totaal		829.020,00	854.020,00

De incidentele baten zijn verantwoord op functie 980, beschikking over de AWR behalve de afrekening subsidies B2B die op de kostenplaats incidentele baten is geraamd.

Voor het "nieuwe" beleid wordt voor incidentele uitgaven beschikt over de algemene weerstandsreserve. Zie onderstaand overzicht.

Extra incidentele exploitatielasten in de begroting 2016

	Programma	Incidentele lasten	Incidentele baten
Nieuwe dienstverlening	1	60.000,00	60.000,00
Modules voor Personeel en Organisatie	1	40.000,00	40.000,00
Aanpassing gemeentehuis	1	80.000,00	80.000,00
Groot onderhoud groen	3	65.000,00	65.000,00
Bodemkwaliteitskaart	3	3.000,00	3.000,00
Luchtkwaliteit	3	5.000,00	5.000,00
Pilot preventieve basiszorgstructuur voor het jonge kind	4	75.000,00	75.000,00
ContourdeTwern opvang status houders	4	37.000,00	37.000,00
Totaal incidentele uitgaven in exploitatie		365.000,00	365.000,00

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Salariskosten bestuur

De salariskosten voor het gemeentebestuur vallen uiteen in de salariskosten van de Gemeenteraad, het College, de lokale rekenkamer en de griffie. Ten opzichte van vorig jaar wijken de ramingen nauwelijks af.

Salariskostenontwikkeling

De salariskosten stijgen ten opzichte van de begroting 2015 met € 473.000,00 hetgeen een stijging is van 6,65%. In de berekening van de salarissen voor 2016 is rekening gehouden met de periodieke verhoging voor de medewerkers en is rekening gehouden met een stijging van de salarissen van 1% ten opzichte van het salarisniveau april 2015. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door voornamelijk de tijdelijke uitbreiding van de formatie. In de begroting 2015 werd nog uitgegaan van een formatie van 113,33 en voor 2016 bedraagt de formatie 116,65 fte.

Salariskosten voormalig personeel

In 2016 heeft de raming betrekking op een personeelslid die gedeeltelijk is afgekeurd en de gemeente is eigen risicodragend.

Investeringen, onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Tabel investeringen 2016

Omschrijving activasoort	Boekwaarde per 1-1-2016	Afschrijving 2016	Aflossing 2016	Boekwaarde per 31-12-2016	Rente 2016	Kapitaallasten 2016
Gronden en terreinen economisch nut	1.217.049,25	0,00	0,00	1.217.049,25	21.298,39	21.298,39
Bedrijfsgebouwen economisch nut	26.697.682,57	852.108,66	0,00	25.845.573,91	826.464,24	1.678.572,90
Gronden, wegen en waterbouwkundige werken economisch nut	20.340.594,98	281.227,07	0,00	20.059.367,91	1.115.703,79	1.396.930,86
Gronden, wegen en waterbouwkundige werken maatsch. nut	10.150.765,66	552.381,96	0,00	9.598.383,70	177.214,68	729.596,64
Machines, apparaten en installaties economisch nut	3.361.053,11	261.029,07	0,00	3.100.024,04	151.727,50	412.756,57
Machines, apparaten en installaties maatschappelijk nut	2.815,18	703,80	0,00	2.111,38	49,27	753,07
Overige materiele vaste activa economisch nut	4.012.990,66	411.399,53	0,00	3.601.591,13	106.135,86	517.535,39
Overige materiele vaste activa maatschappelijk nut	-108.961,65	22.285,96	0,00	-131.247,61	1.086,77	23.372,73
Kapitaalverstrekkingen en deelnemingen	244.727,81	0,00	0,00	244.727,81	4.282,74	4.282,74
Overige langlopende geldleningen	2.782.518,51	0,00	34.862,42	2.747.656,09	57.179,38	57.179,38
Overige uitzettingen langer dan 1 jaar	9.075,61	0,00	0,00	9.075,61	158,82	158,82
Totaal gemeente Goirle	68.710.311,69	2.381.136,05	34.862,42	66.294.313,22	2.461.301,44	4.842.437,49

Voor een nadere specificatie verwijzen wij u naar het bijlagenboek.

Financiering

Tabel lang lopende geldleningen 2016

Nr.	Oorspronkelijk bedrag in €	Geldgever	Lineair of annuitair	Looptijd lening	Laatste aflossing in jaar	Rentepercentage	Restantschuld per 1-1-2016	Te betalen jaarrente 2016	Te betalen aflossing 2016	Restantschuld per 1-1-2017
1	1.815.120,86	BNG	L	25	2018	4,65	217.814,48	10.128,37	72.604,84	145.209,64
2	453.780,22	BNG	A	40	2034	2,46	322.474,23	7.932,87	13.517,98	308.956,25
3	1.200.750,00	BNG	L	15	2017	4,90	160.100,00	7.844,90	80.050,00	80.050,00
4	2.500.000,00	BNG	L	25	2027	4,88	1.200.000,00	58.560,00	100.000,00	1.100.000,00
5	2.000.000,00	BNG	L	25	2028	4,50	1.040.000,00	46.800,00	80.000,00	960.000,00
6	5.000.000,00	BNG	L	25	2028	4,895	2.600.000,00	127.270,00	200.000,00	2.400.000,00
7	4.000.000,00	BNG	L	25	2029	4,660	2.240.000,00	104.384,00	160.000,00	2.080.000,00
8	4.000.000,00	BNG	L	25	2029	4,513	2.240.000,00	96.656,00	160.000,00	2.080.000,00
9	5.000.000,00	BNG	L	5	2017	0,990	2.000.000,00	19.800,00	1.000.000,00	1.000.000,00
10	6.000.000,00	BNG	L	6	2023	2,050	4.800.000,00	98.400,00	600.000,00	4.200.000,00
11	13.500.000,00	BNG	L	25	2040	1,385	13.500.000,00	186.975,00	540.000,00	12.960.000,00
12	4.000.000,00	BNG	L	25	2041	1,385	-	-	-	4.000.000,00
Totaal	49.469.651,08						30.320.388,71	764.751,14	3.006.172,82	31.314.215,89

Voor een nadere specificatie verwijzen wij u naar het bijlagenboek.

Stand en verloop van de reserves

Artikel 12 van de financiële verordening ex artikel 212 van de gemeentewet stelt dat het college 1x in de vier jaar een nota van reserves en voorzieningen aan de gemeenteraad aanbiedt. De laatst vastgestelde nota dateert van begin 2015

Bij de begroting en de jaarrekening worden de reserves en voorzieningen beoordeeld. In het volgende overzicht wordt de geprognosticeerde stand en verloop van de diverse reserves in 2016 weergegeven.

Omschrijving reserve	Saldo 1-1-2016	Vermeerderingen		Verminderingen			Saldo 31-12-2016
		rente- bijschrijving	toev. t.l.v. exploitatie	andere res./ ontv. derden	t.g.v. exploitatie	aanwending	
A. Algemene reserves		4,50% 5%	uitz.				
Algemene (geblokkeerde) reserve	2.875.000	0	0	0	0	0	2.875.000
	2.875.000	0	0	0	0	0	2.875.000
B. Bestemmingsreserves							
Overige bestemmingsreserves							
Algemene weerstandsreserve	5.377.222	161.317	164.323	0	1.194.020	0	4.508.842
Reserve onderhoud Turnhoutsebaan	2.100.000	0	0	0	0	0	2.100.000
Reserve overgehevelde budgetten	483.030	0	0	0	0	0	483.030
Dekkingsreserve kapitaallasten	280.443	8.413	0	0	26.871	0	261.985
Reserve groen	24.293	0	0	0	25.000	0	(707)
Reserve monumenten	40.113	0	0	6.250	11.515	0	34.848
Reserve volkshuisvesting	433.435	0	0	0	0	0	433.435
Reserve Turnhoutsebaan	5.216.961	156.509	0	0	0	0	5.373.470
Reserve onderhoud gem.gebouwen	(72.899)	0	156.600	30.000	151.850	0	(38.149)
Reserve egalisatie opbr. leges bouwverg.	180.067	0	50.000	0	0	0	230.067
Reserve dekking kapitaallasten sportpark	1.661.258	49.838	0	0	227.640	0	1.483.456
Reserve verfraaiing gemeente	105.608	0	0	25.000	10.615	6.250	113.743
Reserve 1-loket	28.110	0	0	0	0	0	28.110
Reserve huisvesting onderwijs	1.575.487	0	39.654	0	1.901	0	1.613.240
Reserve cultureel centrum	7.206.659	324.300	0	0	435.000	0	7.095.959
Totaal overige best.reserves	24.639.787	700.377	410.577	61.250	2.084.412	6.250	23.721.329
Reserves grondexploitatie							
Algemene reserve grondexploitatie	2.065.354	61.961	(60.000)	0	117.690	0	1.949.625
Reserve bovenwijkse voorzieningen	352.056	10.562	0	0	0	0	362.618
Totaal reserves grondexploitatie	2.417.410	72.523	(60.000)	0	117.690	0	2.312.243
Totaal B: Bestemmingsreserves	27.057.197	772.900	350.577	61.250	2.202.102	6.250	26.033.572
Totaal reserves (A + B)	29.932.197	772.900	350.577	61.250	2.202.102	6.250	28.908.572

Overzicht van de geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma

Toevoegingen reserves

Toevoeging van de berekende rente aan de AWR (rechtstreeks)	161.317,00	A.d.m.
Toevoeging van de berekende rente van reserves en voorzieningen aan de AWR	99.026,00	A.d.m.
Toevoeging van de berekende rentedekkingsreserve kapitaallasten renovatie sportpark	49.838,00	A.d.m.
Toevoeging van de berekende rente dekkingsreserve kapitaallasten kapel cultureel centrum en zaakgericht werken	8.413,00	A.d.m.
Toevoeging ruimte onderuitputting kapitaallasten aan de AWR	65.297,00	A.d.m.
Toevoeging vanuit de exploitatie aan de reserve onderhoud gemeentegebouwen	156.600,00	A.d.m.
Toevoeging van de berekende rente aan reserve cultureel centrum	324.300,00	A.d.m.
Toevoeging van de berekende rente aan reserve Turnhoutsebaan	156.509,00	A.d.m.
Toevoeging van de berekende rente aan de reserves grondexploitatie	12.523,00	A.d.m.
Toevoeging aan de reserve leges omgevingsvergunning	50.000,00	A.d.m.
Toevoeging aan de reserves huisvesting onderwijs	39.654,00	A.d.m.
Totaal	1.123.477,00	

Onttrekkingen reserves

Beschikking over de AWR, wachtgelden voormalige wethouders	47.561,00	1
Beschikking over de AWR, zaakgericht werken	18.178,00	1
Beschikking over de AWR, zaakgericht werken formatie	36.875,00	1
Beschikking over de AWR, formatie aov/handhaving	80.000,00	2
Beschikking over de AWR, stimulering economische activiteiten	75.000,00	3
Beschikking over de AWR, aantrekkelijker en levendiger centrum	10.000,00	3
Beschikking over de AWR, formatie duurzaamheid	50.000,00	3
Beschikking over de AWR, activiteiten duurzaamheid	30.000,00	3
Beschikking over de AWR, extra formatie duurzaamheid.	57.181,00	3
Beschikking over de algemene reserve grondexploitatie	117.690,00	3
Beschikking over de AWR, SSIB (Samen Sterk In het Buitengebied)	7.500,00	3
Beschikking over de reserve onderhoud gemeentegebouwen	151.850,00	3
Beschikking over de dekkingsreserve kapitaallasten	26.871,00	3
Beschikking over de reserve monumenten	11.515,00	3
Beschikking over de reserve verfraaiing gemeente	10.615,00	3
Beschikking over de reserve groen	25.000,00	3
Beschikking over de reserve cultureel centrum	435.000,00	4
Beschikking over de dekkingsreserve renovatie sportpark	227.640,00	4
Beschikking over de reserve huisvesting onderwijs	1.901,00	4
Beschikking over de AWR, voor Goirle aan de Slag	100.000,00	4
Beschikking over de AWR, onvoorzien	34.725,00	A.d.m.
Beschikking over de AWR, toevoeging aan de voorziening afvalstoffenheffing	282.000,00	A.d.m.
Beschikking over de AWR, extra middelen 2016	365.000,00	div
Totaal	2.202.102,00	

A.d.m.: Algemene dekkingsmiddelen

Voor het nieuwe beleid wordt voor incidentele uitgaven beschikt over de algemene weerstandsreserve voor

€ 285.000,00 en voorts wordt beschikt over de reserve onderhoud gemeentegebouwen voor € 151.850,00 en voor € 1.901,00 over de reserve huisvesting onderwijs voor de kapitaallasten OHP 2016.

In de begroting 2016 inclusief nieuw beleid is geraamd over de reserves:

• Beschikking reserves primaire begroting	€ 1.683.351,00
• Beschikking over de AWR voor nieuw beleid	€ 365.000,00
• Beschikking over de reserve onderhoud gemeentegebouwen	€ 151.850,00
• Beschikking over de reserve huisvesting onderwijs	€ 1.901,00
Totaal beschikking over de reserves begroting 2016	€ 2.202.102,00

Bespaarde rente

In de begroting wordt rekening gehouden met een bedrag aan bespaarde rente van € 311.000,00 (afgerond) dat structureel als dekkingsmiddel in de begroting is meegenomen. Onderstaand overzicht geeft inzicht welke reserves dit betreft en de bespaarde rente die voor die reserve is toegerekend aan de exploitatie.

Tabel reserves en bespaarde rente		bedrag x € 1000
	Raming 1-1-2016	Toerek. aan exploitatie
Algemene (geblokkeerde) reserve	2.875	86
Algemene Weerstandsreserve	5.377	60
Reserve onderhoud Turnhoutsebaan	2.100	105
Reserves grondexploitatie	2.417	60
Overige reserves	17.163	0
Totaal	29.932	311

Met betrekking tot de algemene reserve grondexploitatie, de reserve bovenwijkse voorzieningen, de reserve cultureel centrum, de reserve Turnhoutsebaan en de dekkingsreserves kapitaallasten sportpark en de kapel van het CC, wordt aangetekend dat de bespaarde rente daarvan wordt gebracht ten gunste van die reserves. De overige bespaarde rente ter zake van de overige reserves en de voorzieningen wordt toegevoegd aan de algemene weerstandsreserve.

Stand en verloop van de voorzieningen

In het volgende overzicht wordt de geprognosticeerde stand en verloop van de diverse voorzieningen in 2016 weergegeven.

Omschrijving voorziening	Saldo 1-1-2016	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo 31-12-2016
		toev. t.l.v. exploitatie	andere res./ ontv. derden	t.g.v. exploitatie	aanwending	
Voorziening ver. inventaris gemeentehuis	46.583	14.800	0	0	0	61.383
Voorziening sociaal fonds personeel	16.019	0	0	0	0	16.019
Voorziening pensioenen (vm) bestuurders	1.612.262	70.000	0	3.969	0	1.678.293
Voorziening verrekening afvalvolume						
Voorziening sportmaterialen	35.585	0	0	0	0	35.585
Voorziening egalisatie tarieven rioolrecht	808.984	0	0	334.776	0	474.208
Voorziening egalisatie tarieven afvalstoffen	(15.789)	282.000	0	265.934	0	277
Totaal voorzieningen	2.503.644	366.800	0	604.679	0	2.265.765

Modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen

Per 1 januari 2016 gaat de nieuwe wet voor de modernisering van de vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen in. De modernisering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen leidt onvermijdelijk tot een toename van zowel de administratieve lasten voor de betrokken overheidsondernemingen als de uitvoeringslast voor de Belastingdienst. Voor de gemeente Goirle zal de vennootschapsbelasting onder andere gaan gelden voor het inzamelen van bedrijfsafval, de reclame-inkomsten, het gemeentelijk vastgoed en de grondexploitatie. In deze begroting zijn geen bedragen opgenomen voor extra administratieve lasten of voor te betalen vennootschapsbelasting. Wanneer er meer duidelijkheid is over de hoogte van deze extra lasten zullen deze worden meegenomen in de Burap 2016.

EMU-saldo

Sinds Nederland deel uitmaakt van de Economische en Monetaire Unie (de EMU) worden voor het tekort (of overschot op de begroting: begrotingssaldo) en de schuld definities gebruikt die binnen de gehele EMU hetzelfde zijn. Er wordt sindsdien alleen nog gesproken over EMU-saldo en EMU-schuld. Nederland moet jaarlijks aan de EU de jaargegevens verstrekken over het voorgaande jaar inzake onder meer het EMU-saldo en de EMU-schuld. Op basis van deze cijfers beslist de EU of er een zogenaamde tekortenprocedure gestart moet worden. Het EMU tekort van een land mag niet boven de 3% van het BBP uitkomen. De EMU-landen met een hoge schuld moeten streven naar een begrotingsevenwicht of – overschot.

Aangezien wij als gemeente werken met het baten-/lastenstelsel en niet met het kasstelsel (waar de berekening van het EMU-saldo op is gebaseerd), sturen wij als gemeente niet op het EMU-saldo. In de volgende tabel wordt de berekening van het EMU-saldo weergegeven voor de jaren 2015 tot en met 2017.

Berekening EMU-saldo gemeente Goirle		2015 volgens de begroting 2015 (* € 1.000)	2016 volgens de begroting 2016 (* € 1.000)	2017 volgens de MJB 2016 (* € 1.000)
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.480	792	739
+2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.399	2.416	2.420
+3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	81	85	85
-4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	3.805	2.251	1.788
+5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
+6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
+8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
-9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	81	85	85
-10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0
-11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0
Berekend EMU-saldo lokale overheid		74	957	1.371

3.3 Meerjarenbegroting 2016 - 2019

Meerjarenbegroting				Bedragen in €1.000	
Nr.	Omschrijving programma	2016	2017	2018	2019
1	Bestuur	2.000	1.998	1.996	1.989
2	Openbare orde en veiligheid	1.381	1.399	1.336	1.354
3	Ruimte	7.789	7.822	7.755	7.767
4	Sociaal domein	24.868	24.047	23.430	23.175
Totaal programma's		36.038	35.266	34.529	34.285
Algemene dekkingsmiddelen		-35.071	-34.530	-33.766	-33.604
Resultaat begroting voor bestemming		967	736	763	681
Stortingen /onttrekkingen reserves		-999	-340	-170	-151
Resultaat begroting na bestemming		-32	396	593	530
		voordelig	nadelig	nadelig	nadelig

In de meerjarenbegroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de meerjarenbegroting is meegenomen de vrijval van de kapitaallasten. Omdat de vrijval van de kapitaallasten voor sommige onderdelen van de begroting geen budgettaire consequenties mag hebben, gelet de budgetneutraliteit van de posten riolering en afvalverwijdering, wordt de vrijval voor deze onderdelen gecorrigeerd. Dat geldt ook voor de reserve onderwijs huisvesting onderwijs. In het meerjarenprogramma huisvesting onderwijs is met de vrijval van de kapitaallasten reeds rekening gehouden en wordt derhalve tevens gecorrigeerd.
- Ten aanzien van de salariskostenstijging wordt in de meerjarenbegroting uitgegaan van een jaarlijkse kostenstijging van 1%.
- In de meerjarenbegroting wordt uitgegaan van een percentage voor de prijsstijgingen van 0,50% vanaf 2017 en volgende jaren en dat percentage wordt ook gehanteerd voor de inkomsten voor goederen en diensten. Tevens wordt voor bepaalde categorie subsidies rekening gehouden met een prijsindex van 0,50%.
- De algemene uitkering wordt in de meerjarenbegroting voor wat betreft de variabele componenten constant meegenomen, wel wordt rekening gehouden met de toename van de accressen die vertaald zijn in een hoger uitkeringspercentage. De uitkeringspercentage voor de jaren in de MJB bedragen:

2016:	1,433
2017:	1,419
2018:	1,415
2019:	1,425

Verder wordt rekening gehouden met een jaarlijkse toename van het aantal woningen met 50 stuks en een stijging van het aantal inwoners van ook jaarlijks 50.

- e) Een hogere last van jaarlijks € 10.000,00 voor de salarissen voor de periodieke verhogingen;
- f) Een hogere last van jaarlijks € 10.000,00 voor meerkosten voor beheer van de openbare ruimte vanwege areaaluitbreidingen. Dit bedrag van € 10.000,00 is gebaseerd op een bedrag van € 200,00 voor gereed gekomen woningen;
- g) Een hogere opbrengst voor de onroerend zaak belastingen voor de gereed gekomen woningen. Er wordt rekening gehouden met een volumegroei die jaarlijks € 10.000,00 meer inkomsten genereert;
- h) Voorts wordt rekening gehouden met de inrekening van bezuinigingen en meer inkomsten op basis van de besluiten uit de op 31 mei 2011 vastgestelde Voorjaarsnota 2012 voor de jaren 2014 tot en met 2016. Zie voor details de nota van aanbieding in deze begroting.

4 Paragrafen

4.1 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.1.1 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het gaat hierbij om de verhouding tussen de weerstandscapaciteit, dit is de financiële ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is en de aanwezige risico's.

4.1.2 Kaders

Op 15 maart 2011 is door de raad een nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld.

De volgende kaders liggen daarin vast:

- de definities van weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit, risico's en risicomanagement;
- de wijze van dekking van de financiële gevolgen van risico's. Dit gebeurt altijd eerst met de incidentele weerstandscapaciteit. De gevolgen van structurele risico's worden gedekt binnen de exploitatie van de eerstvolgende begroting en waar dit niet mogelijk is via de structurele weerstandscapaciteit;
- de opzet van de verplichte paragraaf weerstandsvermogen bij de begroting. Deze zal qua opzet conform deze nota worden samengesteld.

4.1.3 Inventarisatie van de feitelijke weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet- begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn, te dekken. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals bijvoorbeeld de algemene (weerstand)reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om rekeningtekorten, calamiteiten en incidentele tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

In het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) is niet voorgeschreven welke bestanddelen behoren tot de weerstandscapaciteit. Over het algemeen worden echter de bestanddelen gebruikt die in onderstaande tabel zijn genoemd. Deze bestanddelen zijn ontleend aan de 'Handreiking duale begroting' (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2002). Op basis hiervan is voor de gemeente Goirle de volgende tabel gemaakt:

Tabel 1: Onderdelen weerstandscapaciteit.

Bestanddeel	Incidentele weerstandscapaciteit	Structurele weerstandscapaciteit
Algemene weerstandsreserve	X	
Overige bestemmingsreserves	X	
Onvoorzien	X	X
Begrotingsruimte		X

Stille en geheime reserves	X	
Onbenutte belastingcapaciteit		X
Kostenreductie (bezuinigingen)		X

Berekening incidentele weerstandscapaciteit

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement zijn de bestanddelen van de incidentele weerstandscapaciteit bepaald. In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader ingevuld voor de specifieke situatie van de gemeente Goirle. Daarbij wordt uitgegaan van standen per 31 december 2014 en rekening gehouden met mutaties uit 2015.

Vrij aanwendbare deel van de Algemene Weerstandsreserve (AWR) en de algemene reserve grondexploitatie

De actuele stand van de algemene weerstandsreserve bedraagt per 31 december 2014:

€ 4.293.500,00 (conform de jaarrekening 2014). Op basis van de doorrekening van de AWR op basis van de toevoegingen en de claims uit de begroting 2015 stijgt de AWR naar € 5.377.222,00 eind 2015 en daalt vervolgens naar € 4.508.842,00 per eind 2016. Omdat (conform de nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement) een minimale omvang van deze reserve nodig is van € 2 miljoen, is de vrije ruimte in deze reserve € 2.508.842,00.

De actuele stand van de algemene reserve grondexploitatie bedraagt per 31 december 2014:

€ 2.143.597,00 (conform de jaarrekening 2014). Op basis van de doorrekening van deze reserve naar eind 2015 stijgt deze naar € 2.392.994,00 vanwege o.a. het vervallen van de voorziening voor de Boschkens ad € 232.000,00,00 en daalt naar € 2.287.094,00 eind 2016. Omdat, conform de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, een minimale omvang van deze reserve nodig is van € 2 miljoen, is de vrije ruimte in deze reserve € 287.094,00.

Algemene weerstandsreserve	€ 2.508.842,00
Algemene reserve grondexploitatie	€ 287.094,00
Totaal algemene reserves	€ 2.795.936,00

Onvoorzien incidenteel

De stand van de post onvoorzien incidenteel is per 1 januari 2016 € 34.475,00. Dit bedrag is beschikbaar voor de incidentele weerstandscapaciteit.

Stille en geheime reserves

Als activa onder de opbrengstwaarde zijn gewaardeerd is sprake van een stille reserve. Als activa niet zichtbaar op de balans staan, maar wel een opbrengstwaarde hebben, is sprake van een geheime reserve. Deze bezittingen staan niet op de balans, vandaar de term 'geheim'. Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit is van belang dat de activa waarin een stille of geheime reserve besloten ligt direct verkoopbaar zijn. Gemeenten kennen twee soorten stille/geheime reserves. Dit zijn stille/geheime reserves in financiële vaste activa (deelnemingen, aandelen) en stille/geheime reserves in de materiële vaste activa (bijv. gronden niet ingebracht in de grondexploitatie, panden etc.).

De reserve wordt in dit geval gevormd tussen het verschil in de boekwaarde en de geschatte opbrengstwaarde, voorop gesteld dat de gronden en gebouwen in kwestie 'verhandelbaar' is. In een groot aantal gevallen is dat niet het geval voor de gronden omdat de verhandelbaarheid wordt beperkt door de bestemming van de grond in kwestie, de ongunstige ligging. Toch heeft de gemeente percelen die thans als weijtje in gebruik worden gegeven en een opbrengstwaarde hebben.

Omschrijving	Boekwaarde	Opbrengstwaarde
Overige gronden	€ 354.630,00	€ 354.630,00
Gronden van de algemene dienst	€ 0,00	€ 680.000,00
Panden, verhuurde woningen	€ nihil	€ 795.000,00
Overige panden	€ 554.000,00	€ 6.491.500,00
Totaal	€ 908.630,00	€ 8.321.130,00

De overwaarde (verschil tussen de boekwaarde en de te verwachten opbrengstwaarde) bedraagt dus € 7.412.500,00 en wordt voor 40% (conform de nota weerstandsvermogen en risicomanagement) meegerekend en is beschikbaar voor incidentele weerstandscapaciteit. Dat is een bedrag van € 2.965.000,00.

Financiële bezittingen

Onder de financiële bezittingen worden de deelnemingen in bedrijven verstaan. Bij de gemeente Goirle gaat het, zoals bij vrijwel alle gemeenten, om deelnemingen in bedrijven die het publiek belang dienen. Deze deelnemingen zijn doorgaans niet, dan wel nog niet, verhandelbaar.

In het licht van deze nota wordt thans van een voorzichtige prognose uitgegaan met betrekking tot de opbrengstwaarde.

Omschrijving	Boekwaarde	Opbrengstwaarde
Aandelen TWM	€ 204.201,00	€ 3.000.000,00
Aandelen BNG	€ 31.590,00	€ 31.590,00
Aandeel Brabant Water	€ 8.936,00	€ 8.936,00
Totaal	€ 244.727,00	€ 3.040.526,00

De overwaarde bedraagt € 2.795.799,00. Die waarde wordt voor 40% meegerekend en is beschikbaar voor incidentele weerstandscapaciteit. Dat is een bedrag van € 1.118.320,00. Dividenden uit aandelenbezit zijn structureel als opbrengst geraamd in de gemeentebegroting en kunnen in het bestek van deze nota dus niet worden meegeteld. Het betreft alleen een dividend van de aandelen bij de BNG.

Conclusie

De verwachte totale incidentele weerstandscapaciteit bedraagt thans:

Algemene weerstandsreserve	€ 2.508.842,00
Algemene reserve grondexploitatie	€ 287.094,00
Onvoorzien incidenteel	€ 34.475,00
Stille en geheime reserves	€ 2.965.000,00
Financiële bezittingen	€ 1.118.320,00
Totaal:	€ 6.913.731,00

Berekening structurele weerstandscapaciteit

In dit hoofdstuk worden de bestanddelen van de structurele weerstandscapaciteit bepaald. Het theoretisch kader als geschetst wordt ingevuld voor de specifieke situatie in Goirle. Ook daarbij wordt uitgegaan van de situatie per 1 januari 2015 dan wel de meest actuele gegevens.

Onvoorzien structureel

De stand van onvoorzien structureel is per 1 januari 2016: € 34.475,00. Dit bedrag is beschikbaar voor de structurele weerstandscapaciteit.

Begrotingsruimte

De gemeente Goirle verkeert niet in een dusdanige positie dat er structureel veel ruimte bestaat binnen de begroting. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit telt alleen de ruimte in het huidige begrotingsjaar mee.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt per 1 januari 2015 op basis van de meest actuele cijfers:

€ 1.746.409,00. Dit bedrag is beschikbaar voor de weerstandscapaciteit indien zich structurele risico's voordoen. De dekking van deze risico's zal in eerste instantie gebeuren door middel van het aanspreken van de incidentele weerstandscapaciteit, maar bij de opstelling van de volgende begroting moet de dekking binnen de exploitatie worden gevonden. Lukt dit niet dan kan eventueel een beroep worden gedaan op de onbenutte belastingcapaciteit. Deze wordt bepaald door de ruimte die bestaat binnen de drie belangrijkste eigen inkomsten van de gemeente, te weten de onroerende zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De laatste twee voor zover deze niet reeds kostendekkend zijn. In onderstaande tabel is een berekening van de belastingcapaciteit gemaakt.

Product	soort belasting	opbrengsten begroting 2016	maximum opbrengst 2016	onbenutte capaciteit 2016
REB0705	Rioolheffing	2.348.700		
	Inzet voorziening	<u>334.776</u>		
	Totaal	2.683.476	2.683.476	0
REB0707	Afvalstoffenheffing	1.925.700		
	Inzet voorziening	<u>265.934</u>		
	Totaal	2.191.634	2.191.634	0
OND0905	Onroerende-zaakbelastingen van woonruimten en overige panden	4.125.000	5.871.409	1.746.409
Totaal		9.000.110	10.746.519	1.746.409

De capaciteit is berekend op basis van de norm die uitgebreid is toegelicht in de meicirculaire.

Kostenreductie

In het kader van het terugdringen op de begroting is al op vele fronten aan kostenreductie gedaan. Het is evident dat op dit onderdeel niet mag worden verwacht dat nog substantiële bedragen kunnen worden ingeboekt, zonder dat dit invloed zal hebben op bestaand beleid.

Conclusie

De verwachte totale structurele weerstandscapaciteit per 1 januari 2015 bedraagt:

Onvoorzien structureel:	€	34.475,00
Onbenutte belastingcapaciteit	€	<u>1.746.414,00</u>
Totaal	€	1.780.889,00

Overzicht van de totale weerstandscapaciteit (incidenteel en structureel)

algemene weerstandsreserve	2.508.842,00
algemene bestemmingsreserve grondexploitatie	287.094,00

Totaal reserves	2.795.936,00
------------------------	---------------------

Bij :	factor	
onvoorzien incidenteel en structureel		68.950,00
stille reserves gronden en panden:		
gronden algemene dienst	0,40	272.000,00
twee woningen die verhuurd worden	0,40	318.000,00
andere panden	0,40	2.375.000,00

stille reserves financiële bezittingen		
aandeel TWM en verwachte opbrengst	0,40	1.118.320,00

onbenutte belastingcapaciteit	1.746.414,00
-------------------------------	--------------

Weerstandscapaciteit, afgerond	8.694.620,00
---------------------------------------	---------------------

4.1.4 Inventarisatie van de risico's

Bij de samenstelling van de beleidsnota Nota weerstandsvermogen en risicomangement, die vastgesteld is in de gemeenteraad van 15 maart 2011, heeft een inventarisatie plaats gevonden van de mogelijke risico's die de gemeenten in het algemeen kan lopen. Deze cijfers zijn geactualiseerd voor de begroting 2016.

De risicokaart (zie het bijlageboek) is als volgt samengesteld:

- de kans dat zich een risico voordoet;
- de mate van inschatting van een risico. De inschatting gaat van goed, via redelijk, slecht naar niet in te schatten;
- betreft het een reguliere post of een niet reguliere post;
- het geschat financieel gevolg bij het voordoen;
- welke beheersingsmaatregelen van toepassing zijn en
- het reëel financieel gevolg.

Op basis van die uitgangspunten komen we tot de volgende financiële risico's per programma en de paragrafen (voor een specificatie van deze bedragen wordt verwezen naar de risicokaart in het bijlagenboek):

Omschrijving	Bedrag
Programma 1 Bestuur	198.977,00
Programma 2 Openbare orde en veiligheid	19.500,00
Programma 3 Ruimte	552.217,00
Programma 4 Sociaal domein	1.657.001,00
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	188.700,00

Paragraaf Bedrijfsvoering	555.950,00
Paragraaf Financiering	0,00
Paragraaf Verbonden partijen	272.969,00
Paragraaf Grondexploitatie	1.330.000,00
Totaal	4.775.314,00

De totale risico's zijn berekend op € 4.775 miljoen. Ervan uitgaand dat de risico's zich niet tegelijkertijd zullen voordoen is rekening gehouden met 60% van de gekwantificeerde risico's en dat komt dan neer op 60% van € 4.775 miljoen is € 2.865.000,00.

De invoering van de drie transities brengt - gelet op de hoogte van de budgetten die hiermee gepaard gaan - grote risico's met zich mee waarbij de gemeente met name bij de jeugdzorg een groot risico loopt. Wij zijn ervan tot op heden steeds van uitgegaan deze taken budgettair neutraal te kunnen uitvoeren. De jaarrekening van 2015 zal daar meer duidelijkheid over geven. Indien de feitelijke situatie (begrote uitgaven versus werkelijke uitgaven) nadelig blijkt te zijn, zullen bezuinigingsmaatregelen onvermijdbaar zijn. Daarnaast vormt ook de geraamde stijging van het aantal uitkeringsontvangers een risico. Verder zijn sterk groeiende inspanningen voor de opvang van statushouders en vluchtelingen nodig. De ontwikkeling van deze problematiek is in meerjarig perspectief ongewis; zo ook de financiële consequenties hiervan.

Algemene conclusies

Als gemeente streven we na om de impact van de risico's te minimaliseren. Dit betekent dat we een weerstandsvermogen beogen dat tenminste voldoende is. Dat komt neer op een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,0 en 1,4.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit } 8.695}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit } 2.865} = 3,03$$

Op basis van deze berekening is de conclusie dat de weerstandscapaciteit ruimschoots voldoende is om de gekwantificeerde risico's op te vangen en hoger dan het gehanteerde uitgangspunt. Vorig jaar was de ratio 3,47.

4.1.5 Financiële kengetallen

In de decembercirculaire 2014 is aangekondigd dat de Adviescommissie vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten voor zijn advisering een zevental uitgangspunten heeft opgesteld waarbij de rode draad is de versterking van de horizontale verantwoording. De commissie BBV heeft inmiddels het eerste resultaat vastgesteld en dat betreft de invoering van een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen zoals in diezelfde circulaire al is aangekondigd.

In de mei circulaire is opgenomen dat het BBV gaat voorschrijven dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen worden opgenomen die gaan gelden voor de begroting vanaf 2016 en de jaarrekeningstukken vanaf 2015. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op een eenvoudige wijze inzicht aan de raadsleden over de financiële positie van de gemeente. De wijze van berekening van de kengetallen is vastgesteld in een ministeriele regeling die is gepubliceerd in de Staatscourant van 17 juli nr. 20619 en toegepast voor de begroting 2016.

1a. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenten ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote heeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote		(x 1.000,00)	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016
A.	Vaste schulden		30.986	30.320	31.314
B.	Netto vlottende schuld		5.384	5.400	5.400
C.	Overlopende passiva		1.023	1.100	1.100
D.	Financiële vaste activa		-2.780	-2.767	-2.735
E.	Uitzettingen korter dan 1 jaar		-5.233	-5.000	-5.000
F.	Liquide middelen		0	0	0
G.	Overlopende activa		-276	-280	-280
	Totaal		29.104	28.773	29.799
H.	Totale baten		51.854	61.611	65.955
	Netto schuldquote		56,13%	46,70%	45,18%

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c, van het BBV).

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		(x 1.000,00)	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016
A.	Vaste schulden		30.986	30.320	31.314
B.	Netto vlottende schuld		5.384	5.400	5.400
C.	Overlopende passiva		1.023	1.100	1.100
D.	Financiële vast activa		-2.167	-2.154	-2.122
E.	Uitzettingen korter dan 1 jaar		-5.233	-5.000	-5.000
F.	Liquide middelen		0	0	0
G.	Overlopende activa		-276	-280	-280
	Totaal		29.717	29.386	30.412
H.	Totale baten		51.854	61.611	65.955
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		57,31%	47,70%	46,11%

2. De solvabiliteitsratio:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Solvabiliteitsratio		(x 1.000,00)	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016
A.	Eigen vermogen		32.642	29.932	28.988
B.	Balanstotaal		73.131	70.400	69.500
	Solvabiliteitsratio		44,63%	42,52%	41,71%

3. Kengetal grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. In artikel 38, onderdeel a, van het BBV wordt gevraagd om in de balans afzonderlijk op te nemen: Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:

1. Niet in exploitatiegenomen bouwgronden; en
2. Overige grond- en hulpstoffen.

In onderdeel b van artikel 38 wordt gevraagd om 'onderhanden werk' te vermelden, hieronder vallen ook bouwgronden in exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 onderdeel van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Kengetal grondexploitatie		(x 1.000,00)	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016
A.	Niet in exploitatie genomen bouwgronden		1.064	1.064	1.064
B.	Bouwgronden in exploitatie		8.093	1.758	-5.930
	Totaal		9.157	2.822	-4.866
C.	Totale baten		51.854	61.611	65.955
	Kengetal grondexploitatie		17,66%	4,58%	-7,38%

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belasting inkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. In artikel 19 onderdeel c van het BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een

totaalbedrag kunnen worden opgenomen. In artikel 19 onderdeel d wordt een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In artikel 23 van het BBV staat dat deze gegevens ook moeten worden verstrekt voor de meerjarenraming. Deze gegevens worden ook verstrekt bij de jaarrekening (zie artikel 19BBV).

Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het

BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

Meicirculaire gemeentefonds 2015 138

Structurele exploitatieruimte		Jaarrekening	Begroting	Begroting
(x 1.000,00)		2014	2015	2016
A.	Totale structurele lasten	48.720	59.978	67.117
B.	Totale structurele baten	50.582	59.987	67.124
C.	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	2.436	1.253	1.058
D.	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1.830	1.665	1.008
E.	Totale baten	51.854	61.652	68.157
	Structurele exploitatieruimte	1.862	9	7

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishoudens

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlastenmeerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2015 op basis van de cijfers van het Coelo - bedragen € 716,00. Het gemiddelde voor de jaren 2013 en 2014 is respectievelijk € 697,00 en € 704,00.

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishoudens		31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016
A.	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	283,50	295,75	297,52
B.	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	211,64	214,76	216,34
C.	Afvalstoffenheffing voor een gezin	218,64	221,88	223,56
D.	Eventuele heffingskorting	0,00	0,00	0,00
E.	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	713,78	732,39	737,42
F.	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin	704,00	716,00	

4.2 Paragraaf Lokale heffingen

4.2.1 Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Voor 2016 voert de gemeente het volgende beleid ten aanzien van de lokale heffingen:

- De opbrengst van de OZB wordt verhoogd met 0,60% conform het inflatiepercentage mei 2015 - mei 2014;
- Met ingang van 2012 is de kostendekkendheid van de hondenbelasting losgelaten, omdat het voordeel van de lagere inningskosten is ingezet als algemeen dekkingsmiddel;
- De tarieven voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden kostendekkend berekend, waarbij de kwijschelding en de volledige BTW-component als kostenfactor zijn aangemerkt;
- De tarieven voor rioolheffing stijgen met 0,75% ten opzichte van 2015. Het aansluitrecht is € 180,10 (2015: € 178,76). Het tarief voor het afvoerrecht bij 1-250 m³ water is € 36,24 (2015: € 36,00);
- De tarieven voor de afvalstoffenheffing stijgen beide met 0,75% ten opzichte van 2015. Voor een eenpersoonshuishouden is dat € 112,80 (2015: € 111,96). Voor een meerpersoonshuishouden komt dat neer op € 223,56 (2015: € 221,88).

4.2.2 Geraamde inkomsten

Belastingen en overige heffingen vormen in 2016 circa 13,98% van de gemeentelijke baten. In onderstaande tabel is een weergave van de opbrengsten van de lokale heffingen opgenomen:

Omschrijving lokale heffing	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Algemene heffingen			
OZB	€ 4.011.300	€ 4.100.380	€ 4.125.000
Hondenbelasting	€ 112.316	€ 116.000	€ 116.000
Totaal algemene heffingen	€ 4.123.615	€ 4.216.380	€ 4.241.000
Bestemmingsheffingen			
Afvalstoffenheffing	€ 1.865.039	€ 1.910.800	€ 1.925.700
Rioolheffing	€ 2.263.751	€ 2.307.200	€ 2.348.700
Burgerzaken	€ 214.172	€ 209.600	€ 181.471
Leges omgevingsvergunning bouwen	€ 328.652	€ 350.160	€ 550.000
Overige heffingen	€ 248.009	€ 177.036	€ 177.654
Totaal bestemmingsheffingen	€ 4.919.623	€ 4.954.796	€ 5.183.525
Totaal generaal lokale heffingen	€ 9.043.238	€ 9.171.176	€ 9.424.525

Aanvullende informatie over bovenstaande tabel:

- De heffingen zijn vermeld exclusief kwijschelding en inclusief verminderingen op basis van bezwaarprocedures;
- De overige heffingen bestaan uit precariorechten, marktgeden, staangelden voor de kermis, parkeergelden (t/m 2014) en overige leges (o.a. omgevingsvergunningen kap/uitrit en vergunningen APV).

4.2.3 Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Opbrengst	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
OZB	€ 4.011.300	€ 4.100.380	€ 4.125.000

De grondslag voor de OZB is de waarde van de onroerende zaken in de gemeente, de zogenaamde woz-waarde. De OZB bestaat uit een eigenarenbelasting voor woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. In het kader van de Wet waardering onroerende zaken (Wet woz) worden de onroerende zaken jaarlijks getaxeerd. Voor het belastingjaar 2016 geldt de waarde per peildatum 1 januari 2015.

Voor 2016 worden de opbrengsten van de OZB verhoogd met het percentage van 0,60%. De opbrengst OZB eigenaren bedraagt circa € 3.592.950,00 en de opbrengst OZB gebruikers circa € 532.050,00.

Als uitgangspunt voor de begroting 2016 wordt gewerkt met de belastingcapaciteit 2015 (taxaties met waardepeildatum 1 januari 2014). Daarop vindt een correctie plaats voor de verwachte waardeontwikkeling. Aangezien deze nog niet bekend is, kan de berekening voor de tarieven nog niet worden afgerond. De tarieven OZB 2016 zijn in de zomer van 2015 dus nog niet bekend. De waardeontwikkeling is in oktober 2015 bekend en wordt dan verwerkt. Uitgangspunt is dat de netto lasten OZB voor de burger niet meer stijgen dan 0,60% (uitgaande van een gemiddelde waardeontwikkeling). Wanneer deze hoger is dan gemiddeld zullen de netto lasten in verhouding meer toenemen dan het uitgangspunt van 0,60%.

Hondenbelasting

Opbrengst	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Hondenbelasting	€ 112.316	€ 116.000	€ 116.000

De verwachte kosten in 2016 bedragen circa € 88.100,00. Dit is inclusief € 3.500,00 voor te verlenen kwijtschelding. In het verleden werd het tarief kostendekkend berekend. Met ingang van 2012 is dat niet langer uitgangspunt. Het tarief van 2016 wordt verhoogd met 0,75% ten opzichte van 2015.

Tarieven hondenbelasting	2014	2015	2016
Hond	€ 55,80	€ 56,64	€ 57,00
Kennel	€ 279,00	€ 283,20	€ 285,00

Afvalstoffenheffing

Opbrengst	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Afvalstoffenheffing	€ 1.865.039	€ 1.910.800	€ 1.925.700

Uitgangspunt bij de afvalstoffenheffing is om de kosten van de afvalinzameling voor 100% te dekken door de opbrengst van de afvalstoffenheffing en reinigingsrecht. Echter, om lastenverzwaring voor de burger te beperken, kiezen we voor een stijging van slechts 0,75% ten opzichte van 2015 (inflatiecorrectie). De tarieven zijn daarmee niet kostendekkend. Daarom zetten we de voorziening afvalstoffenheffing in om zo het tekort te dekken.

Tarieven afvalstoffenheffing	2014	2015	2016
Eenpersoonshuishouden	€ 110,28	€ 111,96	€ 112,80
Meerpersoonshuishouden	€ 218,64	€ 221,88	€ 223,56

Het tarief voor een bedrijfscontainer (reinigingsrecht) is gekoppeld aan het tarief voor een meerpersoonshuishouden, en wordt voor 2015 € 223,56, exclusief btw.

Kostendekking en voorziening afvalstoffenheffing

De tarieven afvalstoffenheffing worden kostendekkend berekend. In de berekening is 100% van de BTW-component ad € 397.350,00 meegenomen. Om lastenverzwaring voor de burger te beperken, stijgen de tarieven met slechts 0,75% ten opzichte van 2015 en wordt de voorziening afvalstoffenheffing ingezet voor € 265.930,00.

De volgende cijfers zijn in de begroting 2016 opgenomen:

Kosten	€ 2.082.080,00
Kwijtschelding	€ 37.000,00
100% BTW-component	€ 397.350,00 +
Totaal kosten	€ 2.516.430,00

Opbrengst afvalstoffenheffing	€ 1.925.700,00
Overige opbrengsten	€ 324.800,00 +
Totaal opbrengsten	€ 2.250.500,00

Kostendekkingsgraad:

Totaal opbrengsten	x 100% =	€ 2.250.500,00	x 100% = 89,43%
Totaal kosten		€ 2.516.430,00	

Saldo kosten vs. opbrengsten	€ 265.930,00
Inzet voorziening afvalstoffenheffing	€ 265.930,00 -/-
Verschil	€ 0,00

De stand van de voorziening egalisatie tarieven afvalstoffenheffing bedraagt op 1 januari 2016 € 15.789,00 negatief. Na onttrekking van € 265.930,00 zal de stand van de voorziening op 31 december 2016 naar verwachting € 281.719,00 negatief bedragen. De negatieve voorziening wordt aangevuld vanuit de AWR voor een bedrag van afgerond € 282.000,00.

Rioolheffing

Opbrengst	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Rioolheffing	€ 2.263.751	€ 2.307.200	€ 2.348.700

Om de kosten van aanleg en onderhoud van de riolering te financieren, mag de gemeente rioolheffing opleggen. Rioolheffing is een bestemmingsheffing. De opbrengst van het rioolheffing mag alleen worden benut voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel. Rioolheffing kan zowel van de eigenaar (aansluitrecht) als van de gebruiker (afvoerrecht) worden geheven.

In december 2014 is het vGRP voor de periode 2015 tot en met 2019 vastgesteld. Conform het vGRP 2015-2019 worden de tarieven met 0,75% verhoogd ten opzichte van 2015. In het tariefplan, dat onderdeel is van het vGRP, is 2016 een wachtjaar. De tarieven worden met alleen het inflatiepercentage verhoogd. Er wordt toegewerkt naar kostendekkendheid van de tarieven. Kostendekkendheid wordt in 2016 niet bereikt. Daarom zetten we de voorziening egalisatie tarieven riolering in om het tekort te dekken.

Tarief aansluitrecht

Het tarief voor de eigenaren (riool aansluitrecht) stijgt met 0,75% naar € 180,10.

Tarieven afvoerrecht

Het tarief voor de gebruikers (riool afvoerrecht) is afhankelijk van het waterverbruik. De tarieven van het riool afvoerrecht stijgen met 0,75% ten opzichte van 2015.

Waterverbruik in m3	2014	2015	2016
1 t/m 250	€ 35,52	€ 36,00	€ 36,24
251 t/m 500	€ 163,08	€ 165,48	€ 166,68
501 t/m 750	€ 218,04	€ 221,28	€ 222,84
751 t/m 1.000	€ 270,30	€ 274,32	€ 276,36
1.001 t/m 2.500	€ 541,44	€ 549,48	€ 553,56
2.501 t/m 5.000	€ 1.023,60	€ 1.099,80	€ 1.107,96
5.001 t/m 10.000	€ 2.171,40	€ 2.203,92	€ 2.220,36
10.001 of meer	€ 10.854,60	€ 11.017,32	€ 11.099,88

Kostendekking en voorziening egalisatie tarieven riolering

De tarieven riolering worden met 0,75% verhoogd ten opzichte van 2015 (=inflatiecorrectie). De tarieven zijn daarmee niet kostendekkend. Het tekort wordt gedekt uit de voorziening egalisatie tarieven riolering. De BTW-component is voor 100% meegenomen in de berekening.

De volgende cijfers zijn in de begroting 2016 opgenomen:

Kosten	€ 2.514.225,00
Kwijtschelding	€ 8.000,00
100% van BTW-component	€ 171.480,00 +
Totaal kosten	€ 2.693.705,00

Opbrengsten rioolheffing	€ 2.348.700,00
Overige opbrengsten	€ 10.230,00 +
Totaal opbrengsten	€ 2.358.930,00

Kostendekkingsgraad:

<u>Totaal opbrengsten</u>	x 100% =	€ 2.358.930,00	x 100% = 87,57%
<u>Totaal kosten</u>		€ 2.693.705,00	

Saldo kosten vs. opbrengsten	€ 334.775,00
Inzet voorziening rioolheffing	€ 334.775,00 -/-
Verschil door afrondingen	€ 0,00

De stand van de voorziening egalisatie tarieven riolering bedraagt op 1 januari 2016 € 808.984,00. Na onttrekking van € 334.775,00 zal de stand van de voorziening op 31 december 2016 naar verwachting € 474.209,00 bedragen.

Leges burgerzaken

Opbrengst leges burgerzaken	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Leges administratieve persoonsgegevens	€ 10.955	€ 14.200	€ 10.006
Reisdocumenten	€ 125.925	€ 116.000	€ 93.096
Rijbewijzen	€ 54.660	€ 60.000	€ 49.889
Burgerlijke stand	€ 22.632	€ 19.400	€ 28.480
Totaal	€ 214.172	€ 209.600	€ 181.471

De opbrengst van de leges burgerzaken daalt ten opzichte van voorgaande jaren. Sinds 10 maart 2014 worden de documenten voor personen van 18 jaar en ouder voor tien jaar afgegeven. Hierdoor zijn de leges voor de reisdocumenten in 2014 incidenteel gestegen.

In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn de tarieven opgenomen voor de dienstverlening, zoals het uitgeven van een paspoort of het afgeven van een bouwvergunning. Het beleid is erop gericht om de tarieven kostendekkend vast te stellen. De tarieven zullen ten opzichte van 2015 stijgen met het inflatiepercentage van 0,75% van de gezinsconsumptie van de huishoudens. Er zijn ook leges waaraan een wettelijk maximum gekoppeld is, zoals de uitgifte van reisdocumenten en rijbewijzen.

Leges omgevingsvergunning bouwen

Opbrengst	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Leges omgevingsvergunning bouwen	€ 328.652	€ 350.160	€ 550.000

Door de economische crisis en de stagnerende woningmarkt laten de opbrengsten leges omgevingsvergunning al enkele jaren een dalende lijn te zien. In 2016 starten diverse woningbouwprojecten (o.a. Boschkens West) waardoor er meer opbrengsten gerealiseerd gaan worden. Om schommelingen in de begroting te voorkomen wordt er gewerkt met een egalisatiereserve bouwvergunningen.

De tarieven van de omgevingsvergunning bouwen zijn opgenomen in de legesverordening en zullen in principe stijgen met het inflatiepercentage van 0,75%. De tarieven worden maximaal kostendekkend vastgesteld. Daar waar nodig, worden tarieven extra verhoogd, om kostendekkendheid te bereiken. Daar wordt sinds 2012 in stappen naar toe gewerkt.

Reserve egalisatie leges omgevingsvergunningen

Om grote schommelingen in de opbrengsten te voorkomen worden alle opbrengsten boven € 450.000,00 gestort in de reserve egalisatie leges bouwvergunningen. Wanneer de geraamde opbrengsten onder € 450.000,00 uitkomen wordt een onttrekking uit de egalisatiereserve gedaan.

Op grond van bovenstaande zou er € 100.000,00 gestort worden in de reserve. Er is echter besloten om hier van af te wijken, om op die manier de begroting 2016 sluitend te maken. Er wordt daarom € 50.000,00 gestort. De stand van de reserve egalisatie leges omgevingsvergunningen bedraagt op 1 januari 2016 circa

€ 180.067,00. Na de toevoeging van € 50.000,00 in 2016 bedraagt de reserve € 230.067,00. Deze reserve wordt ingezet als de raming van de opbrengsten incidenteel / structureel onder de € 450.000,00 blijft.

Overige heffingen

Opbrengst overige heffingen	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Marktgeden	€ 8.170	€ 8.668	€ 8.733
Parkeergelden	€ 7.346	€ -	€ -
Staangelden kermis	€ 78.368	€ 85.000	€ 85.000
Precario	€ 14.154	€ 13.637	€ 13.800
Overige leges	€ 139.972	€ 69.731	€ 70.121
Totaal	€ 248.009	€ 177.036	€ 177.654

Marktgeden

Onder marktgeden wordt verstaan de rechten welke geheven worden ter zake van het hebben van een standplaats op het marktterrein tijdens de markt. Het tarief bedraagt per meter € 1,25 per dag.

Parkeergelden

Het gaat hier om de parkeergelden van parkeergarage De Hovel. Met ingang van 1 augustus 2014 is het betaald parkeren afgeschaft. In de begroting 2015 en 2016 zijn om die reden geen opbrengsten geraamd.

Staangelden kermis

De staangelden kermis moeten voor aanvang van de kermis betaald worden door de kermisexploitanten. De prijzen worden bepaald op basis van inschrijving.

Precariorechten

Precariorechten zijn een directe belasting die op basis van artikel 228 van de Gemeentewet geheven worden voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond die voor de openbare dienst is bestemd. De rechten worden geheven per m² in gebruik genomen gemeentegrond. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen de terrassen die in het centrumgebied liggen en terrassen die buiten het centrum zijn gelegen. De tarieven zijn met 0,75% inflatiecorrectie verhoogd ten opzichte van 2015.

Precariorecht (per m ² per jaar)	2014	2015	2016
Terras op openbare gemeentegrond in centrumgebied van kern Goirle	€ 24,45	€ 24,80	€ 25,00
Terras op openbare gemeentegrond buiten centrumgebied van de kern Goirle	€ 16,30	€ 16,55	€ 16,65

Overige leges

Onder andere de opbrengsten omgevingsvergunningen kap/uitrit en vergunningen APV worden verantwoord onder overige leges. In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn hiervoor de tarieven opgenomen. Het beleid met betrekking tot de leges is er op gericht om de tarieven maximaal kostendekkend vast te stellen. De tarieven stijgen over het algemeen ten opzichte van 2015 met het inflatiepercentage van 0,75% van de gezinsconsumptie.

4.2.4 Overzicht lokale lastendruk

Rekening houdend met de stijging van de OZB-opbrengsten van 0,60% en een waterverbruik in de eerste categorie, zijn de woonlasten in euro's bij diverse woz-waarden volgens onderstaand schema berekend. Bij een huurwoning valt het

bedrag lager uit, aangezien het eigenaarsdeel OZB en het rioolaansluitrecht voor rekening van de verhuurder zijn. Alle bedragen zijn in euro's.

woz-waarde	OZB eigenaar		RIO-eigenaar		RIO-gebruik		Afvalstoffenheffing eenpers.huishouden		Afvalstoffenheffing meerpers.huishouden	
	2015	voorlopig 2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
150.000	177,45	178,51	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56
200.000	236,60	238,02	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56
250.000	295,75	297,52	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56
300.000	354,90	357,03	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56
350.000	414,05	416,53	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56
400.000	473,20	476,04	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56
450.000	532,35	535,54	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56
500.000	591,50	595,05	178,76	180,10	36,00	36,24	111,96	112,80	221,88	223,56

woz-waarde	Belastingdruk eigenaar én gebruiker (1PH)		Verschil		WOZ-waarde	Belastingdruk eigenaar én gebruiker (MPH)		Verschil	
	2015	voorlopig 2016	in €	in %		2015	voorlopig 2016	in €	in %
150.000	504,17	507,65	3,48	0,69%	150.000	614,09	618,41	4,32	0,70%
200.000	563,32	567,16	3,84	0,68%	200.000	673,24	677,92	4,68	0,70%
250.000	622,47	626,66	4,19	0,67%	250.000	732,39	737,42	5,03	0,69%
300.000	681,62	686,17	4,55	0,67%	300.000	791,54	796,93	5,39	0,68%
350.000	740,77	745,67	4,90	0,66%	350.000	850,69	856,43	5,74	0,68%
400.000	799,92	805,18	5,26	0,66%	400.000	909,84	915,94	6,10	0,67%
450.000	859,07	864,68	5,61	0,65%	450.000	968,99	975,44	6,45	0,67%
500.000	918,22	924,19	5,97	0,65%	500.000	1.028,14	1.034,95	6,81	0,66%

woz-waarde	Belastingdruk gebruiker (huurder) (1PH)		Verschil		WOZ-waarde	Belastingdruk gebruiker (huurder) (MPH)		Verschil	
	2015	2016	in €	in %		2015	2016	in €	in %
n.v.t.	147,96	149,04	1,08	0,73%	n.v.t.	257,88	259,80	1,92	0,74%

4.2.5 Kwijtschelding

Een gemeente heeft de mogelijkheid om kwijtschelding te verlenen voor een aantal gemeentelijke heffingen. De gemeente kan hiertoe besluiten op basis van wettelijke regels, die aangeven in hoeverre de gemeente kwijtschelding kan verlenen. Het beleid van de gemeente is om de geboden ruimte geheel te benutten. Binnen onze gemeente bestaat de mogelijkheid om voor de aanslagen rioolafvoerrecht, afvalstoffenheffing en hondenbelasting (alleen eerste hond) jaarlijks een verzoek om kwijtschelding in te dienen. Aanvragen voor kwijtschelding worden alleen toegekend aan personen die

binnen de daarvoor geldende regels vallen. De beoordeling van de aanvragen hebben wij met ingang van 1 januari 2012 onder gebracht bij Cannock Chase, waarbij de gemeente zelf het beleid bepaalt.

In de begroting 2016 is in totaal een bedrag van € 48.526,00 aan kwijtschelding geraamd. In de volgende tabel staat de kwijtschelding per belastingsoort weergegeven.

Kwijtschelding per belastingsoort	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Onroerende zaakbelasting	€ -	€ -	€ -
Rioolheffing gebruik	€ 7.841	€ 7.105	€ 8.000
Hondenbelasting	€ 2.902	€ 3.500	€ 3.526
Afvalstoffenheffing	€ 33.995	€ 40.000	€ 37.000
Totaal kwijtschelding	€ 44.738	€ 50.605	€ 48.526

4.3 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Goirle is een groene gemeente en is trots op haar groen in de kernen en in het buitengebied. Om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren, zijn kapitaalgoederen nodig: riolering, wegen, openbare verlichting, groen en openbare ruimte, speelvoorzieningen en gebouwen, sportterreinen en -accommodaties en de daarvoor benodigde GEO-informatie.) De gewenste kwaliteit van die goederen is vastgelegd in beleidsplannen. Daarin geven we aan op welk niveau we dit kapitaal in stand willen houden en hoeveel dat kost. Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen beslaat ook in 2016 een substantieel deel van de begroting.

4.3.1 IBOR, Infraplanmethodiek en Beleidskaders

IBOR

De gemeente Goirle werkt op basis van Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). De werkprocessen van de afdeling Realisatie & Beheer zijn gericht op een beheerbewuste planvorming van de openbare ruimte. De kwaliteit van de openbare ruimte bekijken we vanuit vier invalshoeken: Technische Waarde, Gebruikswaarde, Belevingswaarde en Milieuwaarde. Beheren van de openbare ruimte is zowel het onderhouden, het (her)inrichten en het reguleren van het gebruik. Vraagstukken in de openbare ruimte benaderen we vanuit het vertrekpunt 'van-ontwerp-tot-sloop' (levenscyclus).

Infraplanmethodiek

Het integrale beheer en onderhoud van de openbare ruimte wordt geprioriteerd met de Infraplanmethodiek. Daarmee wordt de keuze van te realiseren projecten duidelijker en effectiever. Projecten voor groot onderhoud en vervanging van wegen, riolering, groen en openbare verlichting definiëren en prioriteren we op basis van het Infraplan. Daarbij wordt ook rekening gehouden met verkeerskundige aspecten. Met behulp van objectieve (metingen) en subjectieve (klachten en visuele inspecties) gegevens maken we een inventarisatie van knelpunten voor wegen, riolering, groen, spelen, openbare verlichting en verkeer. Op basis van omvang en ernst bepalen we de projecten die integraal in één gebied kunnen worden gerealiseerd, inclusief prioriteit en een grove kostenraming. In de jaren tussen 2006 en 2015 hebben we veel gebiedsgewijze projecten gerealiseerd. De komende jaren krijgt het aspectgewijze¹ groot cyclisch onderhoud meer prioriteit.

De concrete uitvoeringsplanning van maatregelen aan riolering en/of wegen combineren we (zoveel als mogelijk) met die van groen, spelen, verkeer en openbare verlichting. Met ingang van 2014 wordt onderscheid gemaakt tussen voorbereidings- en uitvoeringsbudgetten. De verdeling is vooral afhankelijk van de fasering van de verschillende projecten. In dat licht informeren wij u dan ook jaarlijks over de in principe in het komend jaar voor te bereiden, dan wel uit te voeren projecten.

Beleidskaders

Het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen staat beschreven in de volgende plannen:

- Verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (vGRP) raadsbesluit 9 december 2014
- Wegen Beleids Plan raadsbesluit 9 december 2014
- Beleidsplan Openbare Verlichting raadsbesluit 31 januari 2012
- Groenstructuurplan raadsbesluit 11 maart 2014
- Beheerplan Openbaar Groen 2015-2025 raadsbesluit 23 september 2014
- Beleidsnota IBOR raadsbesluit 6 juli 2011
- Nota Speelruimte raadsbesluit 17 september 2013

¹ Aspectgewijs: groot cyclisch onderhoud van wegverhardingen, openbare verlichting of groen afzonderlijk uitgevoerd en niet integraal in samenhang met aanleg of vervanging van riolering.

We hanteren op basis van de beleidsnota IBOR het kwaliteitsniveau B voor het dagelijks onderhoud in alle woonwijken, het centrum en de bedrijventerreinen. Ook voegen we per opgeleverde woning € 200,00 toe aan de budgetten voor het dagelijks en structureel onderhoud. Met dit zogenaamde areaalacres voorkomen we dat uitbreiding met nieuwe woonlocaties leidt tot interen op de onderhoudsbudgetten voor de bestaande wijken en bedrijventerreinen.

4.3.2 Riolering

In het vGRP 2015-2019 staan een aantal investeringsprojecten voor 2016 genoemd, deels voorbereidingen en deels uitvoeringen. Het gaat om aanpassingen aan het rioolsysteem vanwege wateroverlast aan de Tijvoortsebaan, Beeksedijk, Abcovenseweg, Helene Swarthdreef.

Naast deze specifieke rioolmaatregelen vinden er rioolreparaties en renovaties plaats. De concrete uitvoeringsplanning van vervanging en renovatie van de hoofdriolering (worden zoveel als mogelijk) gecombineerd met die van wegen, groen, verkeer en openbare verlichting, volgens de infraplanmethodiek. Hiermee zorgen we voor een gebiedsgerichte aanpak, zoals hiervoor omschreven is.

Voor 2016 staat in het vGRP budget gereserveerd voor elektromechanische maatregelen aan randvoorzieningen en gemalen. Dit wordt in 2016 hoofdzakelijk ingezet voor het gemaal Goirleseweg te Riel. Het geraamde budget van de aanpak van dit gemaal staat in het vGRP in 2017 gepland. Aangezien aanpak van dit gemaal de kans op milieu- en wateroverlast meer verkleint, dan maatregelen aan de randvoorzieningen, worden deze maatregelen in uitvoeringsjaar omgewisseld.

Daarnaast wordt in 2016 gestart met de voorbereiding van de vervanging van het telemetriesysteem voor rioolgemalen, drukriolering en randvoorzieningen.

4.3.3 Openbare Ruimte: wegen, openbare verlichting en groen

Wegen

Het Wegen Beheerplan vormt het kader voor het (groot) onderhoud aan en vervanging van de wegen, straten en pleinen. Dit plan is in 2014 herzien. Sinds 2012 hebben we voor de areaaluitbreiding een budgetverhoging ingevoerd (groeimodel). Met ingang van 2014 wordt onderscheid gemaakt tussen voorbereidings- en uitvoeringskredieten. De verdeling is vooral afhankelijk van de fasering van de verschillende projecten.

2015	€ 1.095.000,00	Totaal van voorbereidings- en uitvoeringskredieten
2016	€ 1.116.000,00	Totaal van voorbereidings- en uitvoeringskredieten
2017	€ 1.139.000,00	Totaal van voorbereidings- en uitvoeringskredieten
2018	€ 1.161.000,00	Totaal van voorbereidings- en uitvoeringskredieten
2019	€ 1.185.000,00	Totaal van voorbereidings- en uitvoeringskredieten

De aankoopsom van € 7.000.000,00, die de gemeente in 2009 heeft ontvangen voor de overdracht van de Turnhoutsebaan (N630), is in 2009 gestort in de reserve Turnhoutsebaan met de bedoeling om deze reserve te laten groeien ter financiering van het toekomstige beheer en onderhoud van de weg met bijbehorende berm, sloten en kunstwerken. In 2015 is een bedrag van € 2.100.000,00 afgezonderd in de reserve onderhoud Turnhoutsebaan zodat structureel een dekking van € 105.000,00 zeker gesteld is voor het beheer en onderhoud van deze weg. Met het restant leggen we met dit geormerkte bedrag een viertal rotondes, parallelvoorzieningen en een faunapassage aan.

Openbare verlichting

Het Beleidsplan Openbare Verlichting 2012-2020 geeft een duidelijk beeld van de kosten voor zowel het beheer als de vervanging van openbare verlichting voor de komende jaren. Voor het beheer van de openbare verlichting is het onderhoudsniveau volgens het 'Goirles Model' vastgesteld. In lijn met het beleidsplan is in 2016 voor het vastgestelde

onderhoud en de vervanging een totaalbedrag van € 123.000,00 exclusief kapitaallasten nodig. Dit bedrag is in deze begroting voorzien.

Groen

Het areaal openbaar groen binnen de bebouwde kom (118 ha. en 11.550 bomen) beheren we volgens het onderhoudsniveau B, zoals dat is vastgesteld in de beleidsnota Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). We doen dit met een 'bevrozen' onderhoudsbudget. De lagere onderhoudskosten van de groenomvormingen zijn hierin tot uiting gekomen. We werken met één hoofdaannemer op basis van één integraal onderhoudsbestek. Een onafhankelijke instantie controleert dit maandelijks. In het algemeen is de kwaliteit in orde. Dat blijkt ook uit de score voor het onderhoud van het groen, wegen en schoonhouden van de openbare ruimte van de enquête Waarstaatjegemeente.nl: die is in 2014 gestegen naar een dikke voldoende, namelijk 7.0.

Daarentegen is er voor de vervanging van versleten en afgeschreven groen geen structureel budget beschikbaar. Dat maakt het lastig om structureel benodigde vervangingen van groen uit te voeren. In het Beheerplan Openbaar Groen 2015-2025 is een indicatie gegeven welke maatregelen ten aanzien van vervangingen en groot onderhoud de komende 10 jaar te verwachten zijn. Jaarlijks zal worden gekeken wat werkelijk noodzakelijk is en daarvoor zal budget worden aangevraagd. Voor 2016 staat groot onderhoud van het gemeentelijke bos in Boschkens Oost, de bosstrook Rillaersebaan en het vervangen van bomen aan de Wittendijk in de planning. De hiervoor benodigde middelen worden ingeschat op € 65.000,00.

4.3.4 GEO-informatie

Het GEO-loket van de afdeling Realisatie en Beheer verzorgt de GEO-informatie voor de organisatie. Op basis van de visie op de GEO-Architectuur verzorgt het GEO-loket de volgende wettelijke basisregistraties:

- de BAG (Basisadministratie voor Adressen en Gebouwen):
- de WKPB (Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Kenmerken):
- de WION (Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netwerken):
- de BGT (Basisregistratie Grootsthalige Topografie).

De landelijke invoering van de BGT is gepland voor 1 januari 2016. De gemeente heeft inmiddels een externe partij ingeschakeld om de BGT bij te houden. Goirle is één van de koplopers in de regio voor de invoering, de beheerdata zijn zo goed op orde dat omschakeling naar de BGT medio 2015 gerealiseerd kan zijn.

4.3.5 Gemeentebouwen, sportterreinen -accommodaties

Bij het onderhoud van gebouwen onderscheiden we enerzijds klein/dagelijks onderhoud en anderzijds het groot onderhoud. Het groot onderhoud voeren we uit op basis van de jaarlijks geactualiseerde MeerJaren OnderhoudsPlanning (MJOP) gemeentelijke accommodaties. Investerings zijn slechts aan de orde bij nieuwbouw of uitbreidingen van bestaande gebouwen, waarbij een gewijzigde functionaliteit wordt toegevoegd. De volgende projecten voeren we in 2016 uit: vervangende nieuwbouw basisscholen De Kameleon en De Vonder.

De reserve onderhoud gemeentebouwen staat per 1 januari 2016 € 72.899,00 negatief. De jaarlijkse storting in deze reserve bedraagt € 156.600,00. Voor 2016 wordt het cyclisch onderhoud geraamd op € 151.850,00. Verder wordt rekening gehouden met een stelpost vanwege onderuitputting van claims zodat deze reserve naar verwachting eind 2016 op nul uitkomt.

Sporthal De Haspel

In 2014 hebben we besloten om sporthal De Haspel nog ten minste 10 jaar in stand te houden. In 2015 bieden we het instandhoudingsplan hiervoor aan. Het plan wordt in 2016 uitgevoerd.

Zonnepanelen op de daken van de gemeentelijke accommodaties;

De in 2014, via de stichting MOED, aangevraagde SDE subsidie, is niet gehonoreerd. Op dit moment wordt opnieuw een subsidie voorstel gemaakt. In het geval de aanvraag afgewezen wordt, bekijken we of interne financiering tot de mogelijkheden behoort. De meest geschikte accommodaties om mee te beginnen zijn: het gemeentehuis, sporthal De Haspel en het cultureel centrum Jan van Besouw).

4.3.6 Speeltoestellen

Op basis van de Nota Speelruimte 2013 hebben we beoordeeld welke speelvoorzieningen in Goirle en Riel kunnen vervallen. In totaal neemt het areaal af met 12 speelplaatsen en circa 27 speeltoestellen, wat een daling is van circa 15% tot 18%.

De Nota Speelruimte bevat een uitvoeringsplan tot en met 2015. In het plan is wel een doorkijk gemaakt naar de toekomst. Aangegeven is dat op grond van afschrijvingstermijnen en de jaarlijkse inspectie van de speeltoestellen tussen 2016 en 2020 nog een forse investering verwacht mag worden voor het vervangen van speeltoestellen.

In 2016 dienen 9 toestellen, verdeeld over 8 speelplekken (Kerkstraat, Elzengaard, Lindengaard, Putven, Hendrik Tollensdreef, Lindengaard, Burgemeester Rensstraat, Meijerij) vervangen te worden omdat zij de technische levensduur hebben bereikt en in slechte staat verkeren. Voor deze vervangingen is in 2016 een budget van € 60.000,00 nodig.

4.4 Paragraaf Financiering

4.4.1 Inleiding

Algemeen

De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De treasuryfunctie bestaat uit vier deelfuncties:

1. risicobeheer;
2. gemeentefinanciering;
3. kasbeheer;
4. debiteuren - en crediteurenbeheer.

Kaders

Wet fido

Bij de realisering van het belangrijkste uitgangspunt van de Wet fido, het beheersen van de risico's, hebben de gemeenten te maken met de volgende kwalitatieve en kwantitatieve randvoorwaarden:

- alleen voor het uitoefenen van de publieke taak worden leningen aangegaan, worden middelen uitgezet (uitlenen en beleggen) en worden garanties verstrekt;
- het is toegestaan om derivaten te hanteren en (overtollige) middelen te beleggen anders dan ten behoeve van de publieke taak als deze beleggingen of derivaten een prudent karakter hebben en niet gericht zijn op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico;
- de kasgeldlimiet voor de netto-vlottende schuld;
- de renterisiconorm voor de vaste schuld.

Financiële verordening

Verder is nog van belang te vermelden wat hierover staat in artikel 3.6 van de Financiële verordening gemeente Goirle: het college zorgt bij de uitoefening van de financieringsfunctie (treasury) voor:

- het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden om de programma's binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren;
- het beheersen van de risico's verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's;
- het zoveel mogelijk beperken van kosten van leningen en het bereiken van een voldoende rendement op uitzettingen;
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Treasurystatuut

De gemeente heeft in 2012 een Treasurystatuut vastgesteld. De planning is om het statuut in 2016 te actualiseren.

4.4.2 Risicobeheer

Dit onderdeel van de treasury paragraaf geeft een samenvatting van het gemeentelijk risicoprofiel met betrekking tot de treasuryfunctie. De risico's die de gemeente loopt zijn renterisico's op vaste schuld en vlottende schuld, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en debiteurenrisico's.

Omschrijving	Risico (Laag / Gemiddeld / Hoog)
Renterisico vlottende schuld	Laag
Renterisico vaste schulden	Laag
Koersrisico	Laag
Kredietrisico	Gemiddeld
Liquiditeitsrisico	Laag
Debiteurenrisico	Laag

Hierna wordt nader ingegaan op de diverse risico's.

4.4.2.1 Renterisico vlottende schuld c.q. kasgeldlimiet

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is de norm voor het maximum bedrag waarbinnen de gemeente haar bedrijfsvoering met kortlopende gelden (met een rentetypische looptijd van 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal. De berekening van de kasgeldlimiet is uiteengezet in tabel 1 van bijlage 6 in het bijlagenboek.

Doelstelling

Conform artikel 9 van het treasury statuut is de doelstelling om het beleid erop te richten om de ruimte van de kasgeldlimiet zo volledig mogelijk te benutten alvorens over te gaan tot consolidatie van de netto vlottende schuld via het aantrekken van nieuwe vaste leningen.

Planning

De berekende kasgeldlimiet voor 2016 bedraagt € 5,762 miljoen. Het per 1-1-2016 berekende financieringstekort van € 9,782 miljoen wordt tot de toegestane kasgeldlimiet van € 5,762 miljoen gedekt door het aantrekken van kort geld. Voor de dekking van het dan nog resterende financieringstekort zal onze gemeente in het komende jaar consolidatieleningen afsluiten om aan de eisen van de Wet fido te kunnen blijven voldoen.

4.4.2.2 Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld

Renterisiconorm

De renterisiconorm wordt voor de komende vier jaren berekend aan de hand van een percentage (momenteel 20%) van het begrotingstotaal van de gemeente. Het renterisico op de vaste schuld wordt berekend door te bepalen welk deel van de leningenportefeuille in enig jaar geherfinancierd moet worden door nieuw aan te trekken vaste geldleningen en voor welk deel van de vaste schuld de gemeente een wijziging van de rente op basis van de leningvoorwaarden niet kan beïnvloeden. De berekening van de renterisico's en de toets aan de renterisiconorm zijn uiteengezet in tabel 2 van bijlage 6 in het bijlagenboek.

Doelstelling

De renterisiconorm heeft tot doel het beheersen van renterisico's op vaste schuld door o.a. het aanbrenge van spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille en daardoor een stabiele rentelast te bewerkstelligen.

Planning

Zoals u in tabel 2 kunt zien voldoet de gemeente voor de jaren 2016 tot en met 2019 aan de renterisiconorm; deze norm wordt niet overschreden. Kwalificatie in de eerder opgenomen samenvatting op grond van bovenstaande: laag.

4.4.2.3 Koersrisicobeheer

Koersrisicobeheer

Koersrisicobeheer is het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële vaste activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen.

Doelstelling

- De gemeente heeft de koersrisico's op uitzettingen beperkt door in het Treasurystatuut de producten aan te geven waarin overtollig geld mag worden uitgezet. Overtollig geld dat niet in het kader van de publieke taak nodig is dient verplicht afgestort te worden in de schatkist (schatkistbankieren).
- Bij de kiezen beleggingsvorm dient minimaal de hoofdsom te zijn gegarandeerd. Beleggingen in aandelen, opties en vreemde valuta zijn dus niet toegestaan, met uitzondering van de aankoop van aandelen in het kader van de publieke taak.
- De aandelen en obligaties worden gewaardeerd tegen nominale waarde zodat er (nagenoeg) geen koersrisico wordt gelopen. De nominale waarde is de waarde die vermeld staat op een verhandelbaar waardepapier zoals een aandeel of obligatie. Dit is hetzelfde als de waarde van de aandelen die in de statuten van een NV staat vermeld. Deze waarde wijkt gewoonlijk af van de handelswaarde of koers.

Planning

De gemeente is in het bezit van aandelen en obligaties die zijn gewaardeerd tegen nominale waarde tot een totaalbedrag van € 251.540,00. De waardering van deze aandelen en obligaties verandert niet. De omvang van de bezittingen ten opzicht van 2015 is met € 2.270,00 afgenomen door de aflossing van een obligatie van Willem 2. Zie voor een specificatie tabel 4 van bijlage 6 in het bijlageboek.

4.4.2.4 Kredietrisicobeheer

Kredietwaardigheid

Bij het kredietrisicobeheer gaat het om de kredietwaardigheid van de partij waarbij (tijdelijk) overtollige middelen worden uitgezet of met wie derivaten (leningen, obligaties) transacties wordt aangegaan.

Doelstelling

Verstreckte leningen

Het kredietrisico op verstreckte leningen wordt beheerst door alleen leningen te verstrekken aan toegestane instellingen die het (maatschappelijk) belang van Goirle dienen. Het verstrekken van geldleningen aan toegestane instellingen gebeurt rechtstreeks door de gemeente op basis van begrotingen en jaarrekeningen waaruit blijkt dat de leningsverplichtingen kunnen worden opgebracht.

Overige uitzettingen

Het uitzetten van overtollige gelden gebeurt conform de financiële verordening gemeente Goirle alleen bij financiële instellingen die beschikken over een AAA-rating. In het kader van het verplichte schatkistbankieren mogen overtollige gelden die niet in het kader van de publieke taak nodig zijn echter alleen nog maar uitgezet worden bij het Rijk.

Schatkistbankieren is gebaseerd op het principe van zero-balancing.

Zero-balancing betekent het afkomen van het saldo op de bankrekeningen van de BNG ten gunste van de rekening-courant die de gemeente Goirle heeft bij de schatkist dan wel het aanvullen van een bankrekening ten laste van de rekening-courant die de gemeente Goirle heeft bij de schatkist. Zero-balancing leidt ertoe dat het saldo op de

bankrekening aan het einde van de dag altijd nul is. Over het dagelijkse rekening-courant saldo wordt de daggeldrente (Eonia) vergoed aan de gemeente Goirle.

Planning

Verstreckte leningen

In tabel 5 van bijlage 6 van het bijlageboek is weergegeven dat ten tijde van het opstellen van deze begroting een totaalbedrag van € 2,783 miljoen aan leningen is verstrekt aan instellingen. De afdekking van de risico's is als volgt:

- Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting: € 1,823 miljoen. De stichting is in het leven geroepen om via 'revolving funding' beschikbaar gesteld door deelnemende partijen waaronder onze gemeente - onder meer hypotheek te verstrekken aan starters (met de woning als zekerheidsstelling).
- Instellingen die het maatschappelijk belang van Goirle dienen: totaalbedrag € 0,960 miljoen. Voor een tweetal leningen binnen dit totaalbedrag geldt een kwijtschelding na de looptijd van 40 jaar. Hiervoor is een voorziening gevormd tot hetzelfde bedrag van die leningen te weten € 275.898,00. Voor de overige leningen voorzien de exploitaties van een drietal instellingen in de leningsverplichtingen. De risicokwalificatie wordt als gemiddeld benoemd.

Overige uitzettingen

De gemeente heeft 3 obligaties Willem II. Deze zijn in 1994 voor € 2.268,90 per stuk aangeschaft, in totaal 5 obligaties waarvan er inmiddels 2 zijn afgelost. Er werden toen nog geen rating-eisen gesteld aan de overige uitzettingen. Deze obligaties zijn in 1994 uitgeschreven ter financiering van de nieuwe hoofdtribune in het Willem II stadion. Willem II betaalt jaarlijks een rente van 5%. De verstrekte obligatielening van Willem II wordt met ingang van 1-7-2000 jaarlijks voor 4% afgelost, door middel van loting door de notaris. Naast deze obligaties beschikt de gemeente over de volgende aandelen:

- 12.636 aandelen BNG met een totale nominale waarde van € 31.590,00;
- 40 aandelen Brabant Water met een totale nominale waarde van € 8.936,71;
- 450 aandelen TWM Holding met een totale nominale waarde van € 204.201,10.

In tabel 4 van bijlage 6 van het bijlageboek wordt inzicht gegeven in de mutaties van de gemeentelijke uitzettingenportefeuille in 2016.

4.4.3 Gemeentefinanciering

De ruimte binnen de kasgeldlimiet wordt gebruikt voor de financiering van een deel van de kapitaaluitgaven, waarna nog een financieringstekort resteert waarvoor vaste geldleningen dienen te worden afgesloten. Omdat de lasten vaak voor de baten gaan (met name bij de grondexploitatie) zal bij het aantrekken van leningen ook rekening gehouden worden met de te verwachten opbrengsten. De looptijd van de vaste geldleningen (> 1 jaar) zal hierop aangepast worden. Lopende en nieuwe projecten worden continu gevolgd zodat tijdig ingesprongen kan worden op wijzigingen. De mutaties en de stand van de leningenportefeuille in 2016 zijn in bijlage 6 van het bijlagenboek uiteengezet.

4.4.3.1 Renteontwikkelingen

Doelstelling

Om bij de inzet van financierings- en beleggingsinstrumenten binnen beheersbare risico's de opbrengsten verder te kunnen optimaliseren c.q. de rentekosten te kunnen verlagen worden de renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt continue gevolgd. Bij het opstellen van de begroting voor 2016 is rekening gehouden met een rentepercentage van 2,75 % voor het aantrekken van nieuwe geldleningen met een looptijd van 25 jaar, niet vervroegd aflosbaar en rentevast gedurende de hele looptijd. Dit resulteerde in een negatief geprognosticeerde renteomslag van 0,22% -/-. Bij de uitgangspunten van de begroting 2016 is opgenomen dat vanaf 2016 voor een periode van 4 jaar een bodempercentage wordt gehanteerd voor het renteomslag percentage van 1,75%. Dit resulteert in een batig rente-resultaat van € 575.875,30.

Planning

Ten tijde van het opstellen van de begroting wordt zoals gebruikelijk mede gekeken naar de dan geldende situatie op de kapitaalmarkt. Dat percentage wordt vervolgens naar boven afgerond met een marge om geringe renteverhogingen zonder budgettaire gevolgen in de begroting op te kunnen vangen. De renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt worden vervolgens continu gevolgd. Bij de eerste Burap voor 2016 zal worden bezien wat dan het effect van de eventuele renteontwikkelingen is op de gemeentebegroting mede in samenhang met het dan opnieuw te berekenen werkelijke financieringstekort c.q. eventuele financieringsoverschot per 1 januari 2016.

4.4.4 Kasbeheer

- De gemeente heeft een rekening-courantverhouding met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Via de hoofdrekening bij de BNG vinden alle verrekeningen met het Rijk plaats. In het kader van een met de BNG afgesloten Overeenkomst Financiële Dienstverlening wordt het elektronische betalingsverkeer zoveel mogelijk geconcentreerd via deze bank. Door koppeling van de gemeentelijke hoofdrekening met enkele nevenrekeningen wordt bereikt dat een eventuele roodstand op de hoofdrekening automatisch gecompenseerd wordt met tegoeden op de nevenrekeningen waardoor rentekosten worden beperkt. Aan het eind van elke maand vindt automatische overboeking plaats van de saldi van de nevenrekeningen naar de hoofdrekening van de gemeente.
- Met ingang van 2013 heeft de gemeente Goirle een rekening-courant rekening bij de schatkist. Deze rekening wordt beheerd door de BNG. Dagelijks wordt automatisch het eventuele tegoed op de bankrekeningen van de BNG ten gunste van de rekening-courant die de gemeente Goirle heeft bij de schatkist gestort dan wel wordt het tekort van de bankrekeningen van de BNG ten laste van de rekening-courant die de gemeente Goirle heeft bij de schatkist aangevuld.
- Ter uitvoering van de in het gemeentelijk treasurystatuut opgenomen bepalingen ter zake van saldo-regulatie heeft de gemeente sinds medio 2003 nog maar één gewone rekening bij een plaatselijke bank (Rabobank) voor opname van contant geld c.q. afstorting van overtollige contante kasmiddelen en voor het doen van contante betalingen.

4.4.5 Debiteurenbeheer

Het invorderingsbeleid is erop gericht tijdig onderscheid te kunnen maken tussen courante debiteuren en dubieuze debiteuren. Conform de beleidsregel dubieuze debiteuren wordt een vordering als dubieus aangeduid en gemuteerd in de voorziening indien de vordering:

- in handen van de deurwaarder wordt gegeven, of;
- twee maal de betalingstermijn open staat zonder dat deze in handen van de deurwaarder is, of;
- in een faillissement is opgenomen, of;
- in aanmerking komt voor de regeling schuldsanering.

Met deze uitgangspunten wordt bereikt dat de lasten van oninbaarheid gelijkmatig over de jaren wordt gespreid. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de omvang van de voorziening dubieuze debiteuren afgestemd met de werkelijke omvang van de dubieuze debiteuren.

4.4.6 Door de gemeente gewaarborgde geldleningen

De door de Woonstichting Leystromen aangegane leningen worden door de gemeente gewaarborgd, ook bestaat de mogelijkheid aanvragen daartoe te honoreren van instellingen die het (maatschappelijk) belang van Goirle dienen. Het waarborgen van geldleningen voor instellingen gebeurt op basis van begrotingen en jaarrekeningen waaruit blijkt dat de leningsverplichtingen kunnen worden opgebracht. (In het Bijlagenboek wordt inzicht gegeven in het verloop).

Voor de leningen van de Woonstichting Leystromen is de volgorde van aansprakelijkheid de volgende:

- Woonstichting Leystromen;
- Centraal volkshuisvestingsfonds;
- Gemeente en rijk gelijkelijk.

4.5 Paragraaf Bedrijfsvoering

4.5.1 Visie op de bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is geen doel op zich, het is een belangrijk *middel* om de resultaten die het bestuur wil bereiken ook daadwerkelijk te realiseren. Een beleidsinhoudelijke visie en een visie op de organisatie vormen een samenhangend geheel. Ofwel: de organisatie moet passen bij en afgestemd zijn op de ambities en de daaraan gekoppelde doelstellingen die het bestuur voor ogen heeft.

Na de verkiezingen van 19 maart 2014 heeft de raad het bestuursakkoord vastgesteld: 'Een krachtige gemeente in een kansrijke regio met oog voor elkaar'. Een verdere vertaalslag hiervan is opgetekend in het collegeprogramma 'Eigen kracht en samenspel'. Het bestuursakkoord kent een rode draad die bestaat uit drie thema's: goede dienstverlening, samenwerking en open staan voor initiatieven van inwoners. Ook in het collegeprogramma staan deze thema's en hun praktische uitwerking logischerwijs centraal. Daar waar de bedrijfsvoering kan en moet bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen, voeren we in 2016 verdere veranderingen door.

De organisatie staat voor grote uitdagingen. De drie transities leggen ook in 2016 een grote claim op de ambtelijke inzet. De uitrol van zaakgericht werken is ook een belangrijk speerpunt. De bedrijfsvoering moet al deze ingrijpende veranderingen uiteraard ondersteunen.

Informatie is één van de voornaamste bedrijfsmiddelen van de gemeente. Het verlies van gegevens, uitval van ICT, of het door onbevoegden kennismaken of manipuleren van bepaalde informatie kan ernstige gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering maar kan ook leiden tot imagoschade. Op het gebied van informatiebeveiliging moeten we in verband met de toenemende digitalisering en eisen op het gebied van ook fysieke informatiebeveiliging een forse stap voorwaarts maken.

In het kader van de samenwerking met Hilvarenbeek en Oisterwijk zullen de gezamenlijke managementteams een onderzoek doen naar mogelijkheden van een gezamenlijk ICT-platform en de harmonisering van personele regelingen. Eventuele uitkomsten en hieruit voortvloeiende keuzes dienen bij te dragen aan verdere intensivering van de samenwerking.

De actiepunten voor 2016 uit het actieplan "Nieuwe Dienstverlening" moeten leiden tot een betere dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven instellingen.

Aanpassingen in de bedrijfsvoering stemmen we af op de organisatie van de dienstverlening aan de burger. De doorontwikkeling van vormen als 'resultaatgericht werken' en 'zaakgericht werken' hoort daarbij. In 2016 zal de organisatie zich verder ontwikkelen, binnen de daartoe beschikbaar gestelde middelen.

4.5.2 Organisatie en het personeelsbeleid

Goirle werkt al op diverse punten samen met andere gemeenten of besteedt haar taken uit. Focus daarbij is altijd dat deze inzet moet leiden tot resultaat. Ook in 2016 zal de samenwerking met de gemeenten Hilvarenbeek en Oisterwijk zich verder ontwikkelen met meer regie op verdergaande ambtelijke samenwerking.

Voor 2016 staan een aantal belangrijke ontwikkelingen op ons te wachten. E-hrm wordt verder uitgerold door middel van invoering van digitale personeelsdossiers en de module Performance Management, ter ondersteuning van het voeren van resultaatgerichte gesprekken. De verdere harmonisering en normalisering van arbeidsvoorwaarden en -verhoudingen krijgen ook in 2016 meer vorm doordat er veel lokale regelingen zullen worden opgenomen in de CAR-UWO; de landelijk

vastgestelde cao voor gemeente-ambtenaren. Invoering van het individueel keuzebudget (ikb) voor medewerkers per 1 januari 2017 maakt het mogelijk dat medewerkers hun (financiële) arbeidsvoorwaarden flexibel kunnen inzetten. De voorbereidingen starten in 2016.

Gemotiveerd personeel vormt de basis voor een gezonde bedrijfsvoering. De gemeente Goirle wil als goed werkgever monitoren hoe tevreden de eigen medewerkers zijn. De resultaten/actiepunten van het medewerkertevredenheidsonderzoek werken we in 2016 zo nodig verder uit.

4.5.3 Planning en control

Met de komst van een nieuw afdelingshoofd Ondersteuning in 2015 zijn de controltaken losgeknipt van het lijnmanagement en dienen deze onafhankelijk te worden belegd. Als gevolg van deze herpositionering van de controltaken onderzoeken we in 2016 of deze in samenwerking met Oisterwijk en Hilvarenbeek kunnen worden georganiseerd.

4.5.4 Informatisering en automatisering

In 2016 ronden we het onderzoek af naar een gezamenlijk ICT-platform met Hilvarenbeek en Oisterwijk,. Om de samenwerking optimaal vorm te geven is het nodig dat infrastructuur en gebruik van applicaties zoveel als mogelijk op elkaar aansluiten. . De uitkomsten van het onderzoek vormen de basis voor nader te maken keuzes op dit punt.

In 2016 lanceren we een nieuwe gemeentelijk website, waarbij het uitgangspunt is dat op basis van zogenaamde toptaken, de inwoners, bedrijven en instellingen de gewenste informatie en producten optimaal digitaal kunnen ontsluiten en aanvragen. Daarbij stellen we de gebruiker centraal: we registreren waar de websitebezoeker naar op zoek is, en maken die informatie snel en makkelijk vindbaar.

De invoering van zaakgericht werken moet bijdragen aan een betere dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en instellingen van de gemeente Goirle.

Informatie is één van de voornaamste bedrijfsmiddelen van de gemeente. Informatieveiligheid is daarom van groot belang. Informatiebeveiliging (IB) is het proces dat dit belang dient. De gemeente is verplicht te voldoen aan richtlijnen en wordt hierop ook getoetst. Zo dient het informatiebeveiligingsbeleid en de uitvoering hiervan in lijn te zijn met relevante landelijke en Europese wet- en regelgeving, zoals o.a. de Archiefwet, Suwi, BAG en GBA. Ook wordt het beleid en de uitvoering hiervan getoetst op de Code voor Informatiebeveiliging (NEN/ISO 27002) en de Baseline voor Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten. Door uitbreiding van de formatie, en mogelijke samenwerking op dit gebied met Hilvarenbeek en Oisterwijk geven we hieraan invulling.

4.5.5 Onderzoeken naar rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid

Op het moment dat duidelijk is of wij de controltaken samen met Hilvarenbeek en Oisterwijk kunnen oppakken, bekijken we ook welke 213a onderzoeken in 2016 worden uitgevoerd.

4.6 Paragraaf Verbonden partijen

De gemeente Goirle heeft bestuurlijke en/of financiële belangen bij een aantal verbonden partijen waaronder gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen. Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente Goirle zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangen die met de diverse verbonden partijen zijn gediend en de relatie met de in de begroting opgenomen doelstellingen.

Eind 2014 heeft de Commissie BBV een nieuwe notitie Verbonden partijen gepubliceerd. Die notitie geeft een overzicht van de relevante aspecten van verbonden partijen met betrekking tot begroting, verantwoording en governance vraagstukken voor gemeenten, provincies en waterschappen.

Het begrip **verbonden partij** is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is in artikel 1 lid b BBV als volgt gedefinieerd: *“Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.”*

In artikel 1 lid c BBV wordt **financieel belang** gedefinieerd als: *“Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.*

In artikel 1 lid d BBV tenslotte wordt **bestuurlijk belang** gedefinieerd als: *“Zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.*

In de handreiking verbonden partijen van het Ministerie van BZK en het IPO (2005) is een toelichting gegeven op het bestuurlijk belang. Er is sprake van een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een (niet benut) benoemingsrecht of voordrachtsrecht is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Ook indien niet namens de gemeente maar op persoonlijke titel zitting wordt genomen in een bestuur is er geen sprake van

4.6.1 Gemeentelijke beleid

Het is dus expliciet geregeld dat een verbonden partij een financieel belang én een bestuurlijk belang vertegenwoordigt. Als het alleen om een financieel belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij. Uit de Nota van toelichting op de BBV kan worden afgeleid dat een organisatie waarin alleen een financieel belang bestaat als bedoeld in de hiervoor beschreven definitie, dit moet worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Als het alleen gaat om een bestuurlijk belang moet dit worden beschreven in een programma en product.

Verdere bepalingen zijn:

- artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- artikel 9 lid 2 van de BBV regelt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf Verbonden Partijen. Het is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting- en rekening;
- artikel 15 BBV schrijft het volgende voor:

1. De paragraaf betreffende de verbonden partijen bevat ten minste:

- a) de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting;
- b) de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen;
- c) de lijst van verbonden partijen.

2. In de lijst van verbonden partijen wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- a) de naam en de vestigingsplaats;
- b) het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt;
- c) het belang dat de provincie onderscheidenlijk de gemeente in de verbonden partij heeft aan het begin en de verwachte omvang aan het einde van het begrotingsjaar;
- d) de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- e) de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

1.a. Visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De meeste verbonden partijen hebben een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen komt bij besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde op grond van de visie en/of de doelstellingen van de deelneming. Bij de in deze paragraaf genoemde verbonden partijen wordt aangegeven met welke programma er een relatie is.

1.b. Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

De kaders omtrent de wijze waarop met verbonden wordt omgegaan en samengewerkt zijn vastgelegd in de Nota Verbonden Partijen, die op 16 mei 2006 door de gemeenteraad is vastgesteld. In deze nota staan de bestuurlijke, organisatorische en financiële uitgangspunten (kaders) voor de verbonden partijen.

1.c. Lijst van verbonden partijen

In hoofdstuk 4.6.2. zijn onze verbonden partijen opgenomen.

4.6.2 Onze verbonden partijen

Binnen de gemeente Goirle kennen we de volgende verbonden partijen:

Regio Hart van Brabant (Tilburg)

Aard verbonden partij:	gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	burgemeester Machteld Rijdsdorp
Zeggenschap:	onze burgemeester vertegenwoordigt het gemeentebestuur van Goirle in het algemeen bestuur van Hart van Brabant. Ieder van de acht deelnemende gemeenten heeft daarin één stem.
Openbaar belang:	de regeling heeft als doel om vanuit het beginsel van autonomie van het lokale bestuur: <ul style="list-style-type: none"> - een overlegstructuur in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven; - rechtens verantwoording af te kunnen leggen over de besteding van (subsidie)gelden die door andere overheden, instellingen en/of bedrijven met het oog op die samenwerking worden toegekend; - samen te werken om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijke projecten te definiëren, initiëren en uit te voeren.
Relatie met programma:	1
Financieel belang:	bijdrage naar rato van het aantal inwoners (t-1).
Bijdrage 2016	€ 69.450,00.

Ontwikkelingen in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	€ 660.313,00	€ 567.071,00	€ 134.413,00
Vreemd vermogen per 31-12	€ 283.846,00	€ 205.931,00	€ 276.476,00
Jaarresultaat	€ 129.348,00	€ 129.021,00	€ 466.706,00
Totaal passiva	€ 1.073.507,00	€ 902.023,00	€ 877.595,00

Gemeentelijk risico: gelet op het vermogen en de jaarlijkse bijdrage is het risico niet groot.
Toekomstige verwachting: uit het meerjarenperspectief als geschetst in de begroting 2016 van Hart van Brabant blijkt dat volstaan kan worden met de bijdrage van € 3,00 per inwoner.

Jeugdhulp Regio Hart van Brabant (Tilburg)

Aard verbonden partij: gemeenschappelijke regeling (onderdeel Hart van Brabant)
Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Sjaak Sperber
Zeggenschap: wethouder Sperber vertegenwoordigt het gemeentebestuur van Goirle in de bestuurscommissie Jeugd van Hart van Brabant. Ieder van de acht deelnemende gemeenten heeft daarin één stem.
Openbaar belang: de regeling heeft als doel de regionale samenwerking voor de jeugdhulp Hart van Brabant.
Relatie met programma: 4
Financieel belang: er wordt met in achtname van de solidariteitsafspraken, na inzet van het risicobudget, afgerekend op basis van werkelijk gebruik.
Geraamde kosten 2016: ten tijde van het opstellen van deze begroting was er vanuit Hart van Brabant nog geen reële raming voor 2016.
Gemeentelijk risico: de gemeente loopt een groot risico voor de jeugdhulp. De uitkering vanuit het Rijk is onvoldoende hoog voor de gemeente Goirle en deze neemt de komende jaren (2016-2018) fors af als gevolg van de invoering van het objectief verdeelmodel. De solidariteitsafspraken over lokale en regionale zorgkosten en het risicobudget nemen maar een deel van dit financiële risico weg. De gemeente Goirle loopt naar verwachting voor 2016 een risico van € 1,1 miljoen.
Toekomstige verwachting: als gevolg van zowel taakstellingen als het objectief verdeelmodel daalt onze uitkering voor de Jeugdhulp in 2017 en 2018 respectievelijk met circa € 447.000,00 en € 287.000,00, waardoor ons risico oploopt naar ruim € 1,8 miljoen.

Samenwerking ICT met Tilburg (Tilburg)

Aard verbonden partij: gemeenschappelijke regeling (lichte)
Bestuurlijke vertegenwoordiger: burgemeester Machteld Rijdsdorp
Zeggenschap: er is geen bestuur waar de gemeente aan deelneemt. Er is sprake van een lichte gemeenschappelijke regeling, met onderliggend contract en bijlagen.
Openbaar belang: Samenwerking op terrein van ICT
Relatie met programma: 1
Financieel belang: bijdrage in de kosten lichte gemeenschappelijke regeling
Bijdrage 2016: € 726.920,00.

Ontwikkeling in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Vreemd vermogen per 31-12	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Jaarresultaat	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Totaal passiva	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Gemeentelijk risico: Jaarlijks is een bedrag verschuldigd aan de gemeente Tilburg. Het jaarlijks budget wordt aangepast vanwege prijsstijgingen en mogelijk andere autonome factoren.

Toekomstige verwachting: De bijdrage zal jaarlijks stijgen als gevolg van autonome ontwikkelingen zoals loon -en/of prijsstijgingen.

Veiligheidsregio Midden en West-Brabant (Tilburg)

Aard verbonden partij: gemeenschappelijke regeling
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: burgemeester Machteld Rijdsorp
 Zeggenschap: vertegenwoordiger in het algemeen bestuur
 Openbaar belang: (verplichte) samenwerking op het terrein van openbare veiligheid
 Relatie met programma: 2
 Financieel belang: jaarlijkse bijdrage o.b.v. inwoneraantal
 Bijdrage 2016: € 1.009.199,00.

Ontwikkelingen in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	€ 12.535.718,00	€ 17.219.212,00	€ 19.094.465,00
Vreemd vermogen per 31-12	€ 33.863.428,00	€ 44.360.371,00	€ 41.015.403,00
Jaarresultaat	€ 5.282.809,00	€ 4.209.063,00	€ 3.174.517,00
Totaal passiva	€ 33.863.428,00	€ 65.778.646,00	€ 63.284.385,00

Gemeentelijk risico: de risico's worden beperkt ingeschat. Bij de Veiligheidsregio was een reserve ingesteld om de jaarlijkse batige dan wel nadelige saldi te muteren. Dit standpunt is verlaten en er is vastgelegd dat de Veiligheidsregio geen algemene reserve nodig heeft. Eventuele batige dan wel nadelige saldi worden verrekend met de deelnemende gemeenten.

Toekomstige verwachting: de bijdrage per inwoner zal jaarlijks stijgen als gevolg van autonome ontwikkelingen zoals loon -en/of prijsstijgingen.

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Aard verbonden partij: gemeenschappelijke regeling
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Guus van der Put
 Zeggenschap: vertegenwoordiger in het algemeen bestuur. Gemeente is opdrachtgever
 Openbaar belang: samenwerking op het terrein van vergunningverlening en handhaving
 Relatie met programma: 3
 Financieel belang: bijdragen in de gemeenschappelijke regeling naar rato van ingebracht werk en aantal inwoners
 Bijdrage 2016: € 119.000,00

Ontwikkelingen in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	Niet van toepassing	€ 136.000,00	€ 670.000,00
Vreemd vermogen per 31-12	Niet van toepassing	€ 13.319.000,00	€ 18.620.000,00
Jaarresultaat	Niet van toepassing	€ 308.000,00	-, € 1.317.000,00
Totaal passiva	Niet van toepassing	€ 13.763.000,00	€ 17.973.000,00

Gemeentelijk risico: de jaarresultaten en de ontwikkeling van het vreemd vermogen baren zorgen. Wanneer de OMWB de bedrijfsresultaten niet positief kan ombuigen zullen de schulden blijven stijgen en is de kans aanwezig dat de deelnemers moeten bijdragen in de schulden en de nadelige jaarresultaten.

Toekomstige verwachting: de jaarlijks bijdrage zal stijgen voornamelijk vanwege autonome ontwikkelingen zoals loon- en prijsstijgingen of door het meer of minder inbrengen van uit te voeren taken bij de Omgevingsdienst.

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (Tilburg)

Aard verbonden partij: gemeenschappelijke regeling
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Marijo Immink
 Zeggenschap: vertegenwoordiger in het algemeen bestuur
 Openbaar belang: samenwerking op het terrein van gezondheidszorg
 Relatie met programma: 4
 Financieel belang: bijdragen in de gemeenschappelijke regeling
 Bijdrage 2016: nihil

Ontwikkelingen in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	€ 8.704.722,00	€ 8.921.520,00	€ 9.350.226,00
Vreemd vermogen per 31-12	€ 17.090.035,00	€ 18.507.260,00	€ 23.194.622,00
Jaarresultaat	€ 293.496,00	-, € 76.699,00	€ 671.545,00
Totaal passiva	€ 26.088.253,00	€ 27.352.081,00	€ 27.780.788,00

Gemeentelijk risico: de risico's worden beperkt ingeschat.

Toekomstige verwachting: voor de jaren 2011 tot en met 2015 was geen bijdrage verschuldigd. de verwachting is dat er in de toekomst ook geen bijdrage verschuldigd zal zijn.

GGD Hart voor Brabant (Tilburg)

Aard verbonden partij: gemeenschappelijke regeling
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Marijo Immink
 Zeggenschap: zitting in bestuur gemeenschappelijke regeling.
 Openbaar belang: samenwerking op het gebied van de openbare gezondheidszorg
 Relatie met programma: 4
 Financieel belang: bedrag per inwoner
 Bijdrage 2016: € 307.203,00

Ontwikkelingen in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	€ 9.946.660,00	€ 9.767.739,00	€ 9.848.707,00
Vreemd vermogen per 31-12	€ 9.729.475,00	€ 7.487.090,00	€ 9.449.308,00
Jaarresultaat	€ 138.992,00	€ 210.375,00	€ 144.222,00
Totaal passiva	€ 19.815.127,00	€ 17.465.204,00	€ 19.442.237,00

Gemeentelijk risico: jaarlijks krijgen de gemeenten de financiële stukken zoals de begroting, voorjaarsnota en jaarrekening. De gemeente betaalt een bedrag per inwoner. Gelet op het vermogen van de GGD is het risico minimaal.

Toekomstige verwachting: de bijdrage zal stijgen binnen de afgesproken kaders.

Diamant-groep (Tilburg)

Aard verbonden partij: gemeenschappelijke regeling
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Sjaak Sperber
 Zeggenschap: zitting in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling
 Openbaar belang: uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening
 Relatie met programma: 4
 Financieel belang: bijdrage in het (mogelijk) nadelig resultaat
 Bijdrage 2016: verwachte bijdrage € 3.202.833,00. Rijksuitkering is hetzelfde bedrag.

Ontwikkeling eigen vermogen per 31-12	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	€ 8.209.000,00	€ 10.181.000,00	€ 11.086.000,00
Vreemd vermogen per 31-12	€ 23.352.000,00	€ 19.385.000,00	€ 18.787.000,00
Jaarresultaat	€ 1.982.000,00	€ 918.000,00	€ 837.000,00
Totaal passiva	€ 33.543.000,00	€ 30.484.000,00	€ 30.710.000,00

Gemeentelijk risico: de rijksuitkering die gemeente Goirle voor de sociale werkvoorziening krijgt wordt doorgesluisd als bijdrage aan de Diamant-groep. Het kan echter zo zijn dat de Diamant-groep in een jaar meer uitgaven heeft dan de ontvangen rijksuitkeringen met een nadelig resultaat als gevolg. De deelnemende gemeenten zullen naar rato van het aantal SW-ers moeten bijdragen in een eventueel nadelig resultaat van de Diamant-groep. Op basis van het Strategisch plan van Diamant-groep wordt in de begroting 2016 en in de meerjarenbegroting 2017-2019 vooralsnog geen gemeentelijke bijdrage verwacht.

Toekomstige verwachting: het strategisch plan is medio 2015 aangeboden aan de deelnemende gemeenten om een eventuele zienswijze kenbaar maken. Dat plan voorziet in een financieel gezonde positie de komende jaren.

NV Brabant Water (Breda)

Aard verbonden partij: deelneming
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Theo van der Heijden
 Zeggenschap: aandeelhoudersvergadering
 Openbaar belang: veiligstellen van de belangen van de eigen inwoners in het verzorgingsgebied
 Relatie met programma: algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Financieel belang: totale waarde 40 aandelen € 8.936,71. Geen dividenduitkering.
 Opbrengst 2016: niet van toepassing. Geen dividenduitkering.

Ontwikkelingen in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	€ 398.682.000,00	€ 437.267.000,00	€ 453.742.000,00
Vreemd vermogen per 31-12	€ 392.639.000,00	€ 384.487.000,00	€ 415.793.000,00
Jaarresultaat	€ 39.000.000,00	€ 39.000.000,00	€ 30.071.000,00
Totaal passiva	€ 830.321.000,00	€ 860.754.000,00	€ 899.606.000,00

Gemeentelijk risico: Omdat er geen te ontvangen dividend is geraamd is het risico financieel gering.
 Toekomstige verwachting: De verwachting is dat op termijn Brabant Water een dividend gaat uitkeren.

Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) (Den Haag)

Aard verbonden partij: deelneming
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Theo van der Heijden
 Zeggenschap: aandeelhoudersvergadering Openbaar belang: de BNG is de bank voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
 Relatie met programma: algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
 Financieel belang: waarde aandelen € 31.590,00 (12.636 x € 2,50 nominaal).
 de BNG keert jaarlijks dividend uit en levert daarmee een bijdrage aan de algemene middelen.
 Opbrengst 2016: € 7.500,00 (opbrengst op basis van dividenduitkering 2014)

Ontwikkelingen in: x 1.000,00	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	€ 2.074.000,00	€ 3.136.000,00	€ 3.451.000,00
Vreemd vermogen per 31-12	€ 139.476.000,00	€ 127.727.000,00	€ 149.895.000,00
Jaarresultaat	€ 678.000,00	€ 289.000,00	€ 136.000,00
Totaal passiva	€ 142.228.000,00	€ 131.152.000,00	€ 153.482.000,00

Gemeentelijk risico: het maximale risico dat de gemeente loopt is het wegvallen van de jaarlijkse dividenduitkering ter hoogte van € 7.500,00.
 Toekomstige verwachting: het batig saldo 2014 is aanmerkelijk lager ten opzichte van 2013. Dit resulteert in een lagere dividend uitkering. In 2016 wordt dit nadelig verschil genomen en tevens structureel verwerkt in de begroting.

NV TWM (Tilburg)

Aard verbonden partij: deelneming
 Bestuurlijke vertegenwoordiger: wethouder Theo van der Heijden
 Zeggenschap: aandeelhoudersvergadering
 Openbaar belang: veiligstellen van de belangen van de eigen inwoners in het verzorgingsgebied
 Relatie met programma: algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
 Financieel belang: waarde aandelen € 204.201,10 (450 x € 453,78 nominaal).
 geen dividenduitkering.
 Opbrengst 2016: niet van toepassing. Geen dividenduitkering.

Ontwikkeling in:	2012	2013	2014
Eigen vermogen per 31-12	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Vreemd vermogen per 31-12	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Jaarresultaat	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Totaal passiva	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

Gemeentelijk risico: omdat er geen te ontvangen dividend is geraamd is het risico financieel gering.
 Toekomstige verwachting: TWM is feitelijk overgenomen door Brabant Water. Er is echter al jaren een geschil over de vergoeding van de overname van de eigendommen van TWM. Zie ook het volgende onderdeel in deze paragraaf.

4.6.2.1 Nieuwe verbonden partijen

In 2014 zijn er geen nieuwe verbonden partijen ontstaan en ook in 2015 zijn in de eerste drie kwartalen geen nieuwe verbonden partijen ontstaan. Op het moment dat zich de situatie voordoet dat er sprake is van een nieuwe verbonden partij zullen wij de raad daarover een voorstel doen .

4.6.2.2 Beëindiging, wijzigingen of problemen bij bestaande verbonden partijen

Voor de meeste van de hiervoor genoemde verbonden partijen geldt nagenoeg voor alle dat er geen ontwikkelingen te melden zijn die van dien aard zijn dat er sprake zou kunnen zijn van noodzakelijke heroverweging van deelname of wijziging van beleidsinhoudelijke standpunten.

Voor wat betreft de deelname in de TWM Holding geldt dat er wordt gewacht op een gerechtelijke uitspraak omtrent de waarde van de aandelen die in eigendom zijn overgaan naar Brabant Water. Deze uitspraak is voor onze gemeente van groot belang. Zodra de overname door Brabant Water, op basis van gewijzigde wettelijke regelgeving een feit wordt, is onze gemeente geen (mede)eigenaar meer van de TWM.

4.7 Paragraaf Grondbeleid

Het grondbeleid heeft invloed op en een relatie met de programma's voor ruimtelijke ontwikkeling, wonen, verkeer, cultuur, sport en recreatie en economische structuur. Het beleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De relatie tussen de investeringen en de grondopbrengsten, maar vooral de financiële risico's (denk aan externe invloeden als marktomstandigheden en vertragingen bij ontwikkelingen) zijn van belang voor de financiële positie van de gemeente. In deze paragraaf gaan we daar nader op in.

4.7.1 Meerjarenprognose algemene reserve grondexploitatie

Als alle verwachte winst- en verliesnemingen in de tijd uitgezet worden, levert dat het volgende beeld op voor de ontwikkeling van de algemene reserve grondexploitatie. In de hieronder genoemde bedragen is de financiële vertaling van de risico's niet opgenomen.

Stand per 1-1-2015:	€ 2.143.597,00
Verwachte stand per 1-1-2016:	€ 2.392.994,00
Verwachte stand per 1-1-2017	€ 2.287.094,00

De reserve moet minimaal € 2.000.000,00 zijn, omdat de rente hiervan structureel als dekkingsmiddel wordt geraamd. Als deze reserve onder deze grens komt, dient de reserve aangevuld te worden tot het minimale niveau.

De daadwerkelijke ontwikkeling van de algemene reserve grondexploitatie is afhankelijk van de resultaten van de grondexploitaties, planaanpassingen en optimalisaties en de hoogte van de verliesnemingen. Bij de verliesnemingen is er in bovenstaand schema vanuit gegaan dat alle exploitaties uitgevoerd worden zoals nu geprognoseerd. Gedurende het jaar wordt regelmatig gecontroleerd in hoeverre sprake is van afwijkingen.

4.7.2 Actuele prognose van de te verwachten resultaten

Begrippen:

Complexen in exploitatie:	exploitatie-opzet is aanwezig.
Complexen niet in exploitatie:	exploitatie-opzet is niet aanwezig.
Boekwaarde:	waarde waarvoor de activa in de boeken staat en waarvoor ze vervolgens op de balans wordt gezet.
Netto contante waarde	de huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt (rente en tijdsfactor uitgeschakeld).
Eindwaarde:	waarde bij het afsluiten van een exploitatie.

Prognose te verwachten resultaten

Project	startdatum	einddatum	Boekwaarde 1-1-2016	Exploitatie-opzet	
				Netto contante waarde	Eindwaarde
Complexen in exploitatie:					
de Boschkens	1-1-2001	31-12-2022	1.967.952	1.758.470	2.406.330
Heisteeg (Ruimte voor Ruimte Riel)	1-1-2011	31-12-2019	-2.613.430	761	925
de VierKwartieren III	1-1-2010	31-12-2016	-1.112.051	-597.729	-646.469
			-1.757.529	1.161.502	1.760.786
Complexen niet in exploitatie:					
Strategische Aankopen			-602.658		
Venneweg e.o.			-1.470.086		
			-2.072.744		
		Totaal	-3.830.273 (schuld)		

Per 31-12-2014 waren de volgende voorzieningen gevormd:

- de Boschkens € 232.000,00 (deze zal in 2015 vrij vallen);
- de Vierkwartieren III € 655.000,00;
- Venneweg e.o. € 1.024.586,00.

4.7.3 Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om mogelijke tegenvallers op te vangen zonder dat dit onmiddellijk invloed heeft op het beleid. Het gaat hierbij om de verhouding tussen de weerstandscapaciteit (dit is de financiële ruimte die zonder ingrijpende beleidswijzigingen beschikbaar is) en de aanwezige risico's.

Het weerstandvermogen van de hele gemeente wordt uiteengezet in de paragraaf weerstandvermogen. Vanwege de risico's die samenhangen met de grondexploitaties heeft gemeente Goirle in de Nota grondbeleid vastgelegd dat voor het grondbedrijf ook afzonderlijk het weerstandvermogen berekend moet worden. Deze berekening wordt hieronder uiteengezet.

	Berekening weerstandvermogen	
1	Stand algemene reserve grondexploitatie per 1-1-2014	2.392.994
2	Geprognosticeerd resultaat complexen grondexploitatie (pas ná 90% realisatie)	0
3	50% van de boekwaarde van strategische aankopen	524.000
4	Beschikbare weerstandscapaciteit (1 + 2 - 3)	1.868.994
5	Geschatte risico's voor de komende jaren (claims) zijnde benodigde weerstandscapaciteit	798.000
6	Ratio weerstandvermogen (4/5)	2,34

De gemeente streeft een weerstandvermogen na dat in ieder geval voldoende is. Dat komt neer op een ratio weerstandvermogen tussen de 1,0 en 1,4. De berekende ratio van 1,57 ligt hoger dan deze beoogde ratio.

Conclusie

De conclusie is dat de weerstandscapaciteit van de grondexploitatie ruim voldoende is om de gekwantificeerde risico's op te vangen.

4.7.4 Art. 16 BBV

Conform artikel 16 van het BBV staan we in deze paragraaf grondbeleid stil bij de volgende punten:

- a. De visie staat in de nota Grondbeleid die in 2013 door de raad is geactualiseerd. Die visie en ambitie houdt kort gezegd het volgende in:
 - regie hebben op de ruimtelijke ontwikkeling met het grondbeleid;
 - per situatie keuzes hebben over het in te zetten instrumentarium van het grondbeleid, zodat adequaat gehandeld wordt, met het oog op de beleidsdoelstellingen van de gemeente;
 - een transparant grondbeleid, met de nodige handelingsruimte voor het college als uitvoerend orgaan;
 - een gezonde financiële huishouding van de grondexploitaties en een voldoende weerstandsvermogen van de grondexploitatie door efficiënte en verantwoorde inzet van middelen en instrumenten.

- b. Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.

In de nota Grondbeleid is opgenomen dat de gemeente per locatie bepaald of er een actieve dan wel faciliterende grondpolitiek zal worden gevoerd. Voor de lopende projecten heeft de gemeente er in het verleden voor gekozen om in Boschkens en Heisteeg een actieve grondpolitiek te volgen. De gemeente is in Boschkens-West nog eigenaar van een groot deel van de grond. Naar verwachting zal in fase 4 in 2016 grond verkocht gaan worden aan Leijstroken en Houtepen, terwijl in fase 5 opnieuw conform contract grond verkocht zal gaan worden aan BPD (Bouwfonds). Daarmee lopen de risico's voor de gemeente terug. In het project Zuidrand is daarentegen ervoor gekozen om - gelet op de start daarvan in deze periode van recessie - een faciliterend grondbeleid te voeren. De grond is in eigendom van een aantal private partijen, die nu gezamenlijk een visie op de ontwikkeling van het gebied aan het opstellen zijn. De gemeente heeft daarbij randvoorwaarden meegegeven ten aanzien van aspecten als kwaliteit van de openbare ruimte, woningbouwprogramma, behoud van historische waarden, natuur enz. De gemeente kan invloed uitoefenen door middel van haar betrokkenheid in deze fase en doordat er natuurlijk een wijziging van het bestemmingsplan nodig is om de terreinen waar nu nog een industriebestemming op ligt, geschikt te maken voor woningbouw. Zo kan ze toch invulling geven aan haar regierol om doelstellingen uit bijvoorbeeld de Woonvisie te realiseren. In 2016 zal de gemeente ook een eerste schetsplan voorleggen aan de raad over de invulling van de locaties in het centrum waar nu De Wildert, het Zorgcentrum en de Marmot staan. Het is voorzienbaar dat één of meer gebouwen na 2016 niet meer gebruikt zullen worden. Aangezien de gemeente al eigenaar is van deze gronden is ook hier sprake van actieve grondpolitiek. Hiervoor zal een nieuw project gestart worden.

- c. Een onderbouwing van de geraamde winstneming.

In 2016 zal nog geen winst genomen worden omdat geen van de lopende projecten dan tot een afronding zal komen. Conform de nota Grondbeleid kan pas winst genomen worden wanneer minimaal 90% van het project is afgerond.

- d. De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

De beleidsuitgangspunten zijn te vinden in de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement alsmede in de nota Grondbeleid. De concrete uitwerking van deze beleidsuitgangspunten voor 2016 staat hiervoor onder 1.1.3.

5 Bijlagen

5.1 Bijlage 1: Waarderingsgrondslagen

De begroting 2016 is opgesteld conform de geldende voorschriften voor gemeenten, het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten ingaande het begrotingsjaar 2004 (BBV 2004). Daarnaast is gehandeld overeenkomstig de verordening ex artikel 212 van de gemeentewet waarin de kaders voor de samenstelling van de begroting zijn aangegeven.

5.1.1 Inleiding

Onderstaand zijn de grondslagen aangegeven waarop de begroting 2016 is gebaseerd, zowel voor de financiële positie (financiële vaste activa en passiva) als ook voor de geraamde lasten en baten (exploitatie / programma's). de uiteenzetting hiervan is bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten.

5.1.2 Vaste activa

Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa worden begrepen die vaste activa die niet stoffelijk van aard zijn, niet onder de financiële vaste activa worden gerekend en niet kunnen worden aangemerkt als ongedekte tekorten. De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of aanschafprijs verminderd met afschrijvingen, eventuele investeringsbedragen en eventuele beschikkingen over reserves. De afschrijvingstermijnen zijn overeenkomstig de bovengenoemde verordening. Voor investeringen tot en met 2003 gelden de oorspronkelijke termijnen.

Materiële vaste activa

Onder de materiële vaste activa zijn opgenomen investeringen in terreinen, gebouwen, water en wegenbouwkundige werken zoals de duurzame bedrijfsmiddelen. De materiële vaste activa worden gewaardeerd op basis van de aanschaffingswaarde of vervaardigingsprijs en voor zover van toepassing verminderd met investeringsbijdragen van derden en aanwending van reserves en voorzieningen. Op de activa wordt lineair afgeschreven overeenkomstig bovengenoemde verordening. Deze afschrijving is gebaseerd op de economische levensduur dan wel de verwachte nuttigheidsduur. Voor de hieronder genoemde investeringen gelden de volgende termijnen:

• Gronden en terreinen	0 jaar
• Gebouwen	40 jaar
• Scholen(gebouwen)	40 jaar
• Wegen	25 jaar
• Verkeersmaatregelen	10 jaar
• Verlichting	25 jaar
• Groenvoorzieningen	20 jaar
• Riolering (elektrisch/mechanisch)	15 jaar
• Riolering	50 jaar
• Machines, apparaten en installaties	7 jaar
• Hardware automatisering	5 jaar
• Software	7 jaar
• Overige materiële vaste activa	10 jaar

Bij besluit van 31 januari 2012 is de Nota investerings- en afschrijvingsbeleid van de gemeente Goirle vastgesteld waarin richtlijnen zijn opgenomen in dit kader.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreffen deelnemingen en verstrekte langlopende geldleningen. De aandelen hebben betrekking op het aandelenkapitaal van de N.V. BNG en Brabant Water.

De langlopende geldleningen zijn o.a. verstrekt aan de sportverenigingen GHV, Sars, SCAG en aan de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten SV.

De waarderingsprijzen van de financiële vaste activa vindt plaats op basis van de verkrijgingsprijzen.

5.1.3 Vlottende activa

Voorraden

De "niet in exploitatie genomen gronden" en de "gronden in exploitatie (onderhanden werk)" zijn opgenomen tegen historische kostprijs vermeerderd met rente en overige exploitatiekosten en zijn verminderd met de opbrengsten wegens grondverkoop en eventuele bijdrage van de algemene dienst.

5.1.4 Passiva

Reserves

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene (geblokkeerde) reserve, de algemene weerstandsreserve en voorts de bestemmingsreserves. Een nadere uiteenzetting over de reserves is opgenomen in de paragraaf over het weerstandsvermogen. Reserves worden gevormd conform de door de raad ter zake genomen besluiten. Ook de onttrekkingen aan deze reserves geschieden conform daartoe strekkende raadsbesluiten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd om fluctuaties in de exploitatielasten en bestaande risico's op te kunnen vangen. De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde van een toereikende omvang.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn tegen de nominale waarde gewaardeerd. Onder de langlopende schulden zijn alle door de gemeente aangegane langlopende geldleningen opgenomen. Gehandeld wordt overeenkomstig het treasury-statuut.

Risicoparagraaf

In een afzonderlijke paragraaf, de paragraaf over het weerstandsvermogen, is aandacht besteed aan specifieke risico's voor de gemeente.

5.2 Bijlage 2: Gehanteerde uitgangspunten bij de begroting 2016

1. Bij het opstellen van de begroting 2016 is uitgegaan van bestendig beleid. Afwijkingen ten opzichte van vorig jaar worden onder andere veroorzaakt door verwerking van door de raad in de loop van 2015 genomen besluiten inzake nieuw beleid.
2. In de beheerstoelichting van de begroting//productenramingen hebben de eerste cijferkolommen betrekking op respectievelijk de baten en lasten volgens de jaarrekening 2014, de geraamde baten en lasten volgens de begroting 2015 nà wijziging (tot en met de besluiten van de raad van juli 2015) en de geraamde baten en lasten voor het dienstjaar 2016. Voor de leesbaarheid van het geheel worden evenwel slechts de drie jaartallen vermeld, zonder nadere aanduiding.
3. Voor de berekening van de personeelslasten is uitgegaan van het "Herinrichtingrapport ambtelijke organisatie gemeente Goirle" met daarin een voorstel voor de benodigde personeelsformatie.

In de begroting zijn de salarissen geraamd naar het salarispeil per 1 januari 2016, eventueel verhoogd met een periodiek.

Verdeling van de personeelskosten en kosten bestuursapparaat

De kosten van het bestuursapparaat worden toegerekend aan de in de begroting opgenomen activiteiten. Als basis voor deze toerekening dient de organisatie te beschikken over een doelmatig tijdschrijfsysteem. Op basis van ervaringscijfers, zijn de uren zo goed als mogelijk aan de in de begroting opgenomen producten toegerekend.

De toerekening van deze kosten kan op velerlei manieren geschieden: via m², aantal terminals, aantal personen, aantal formatieplaatsen e.d. Daar bij een overheidsbedrijf steeds sprake zal zijn van een kostprijsbenadering en de alom gehoorde roep "houd het eenvoudig", is gekozen voor het aantal m² in gebruik en de salariskosten voor de interne producten zijn verdeeld op basis van de productieve uren van de in de algemene dienst opgenomen producten.

4. In bijlage I "Investerings- en financieringsstaat" van het bijlagenboek is een opsomming gegeven van de vaste activa waarop wordt afgeschreven. In deze staat staan niet die activa die volledig zijn afgeschreven en die gedekt zijn door bijdragen ten laste van reserves en voorzieningen.
5. De algemene uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties mede namens de staatssecretaris van Financiën, van 30 mei 2015, kenmerk 2015-00002992186
6. In de begroting is een uniform rentepercentage aangehouden van 3,00% kapitaalmarktrente en als rente over de meeste eigen financieringsmiddelen. Dit percentage is later neerwaarts bijgesteld naar 2,75% en het voordeel is als een stelpost in de begroting 2016 verwerkt.

5.3 Bijlage 3: Beleidsintensiveringen

Overzicht beleidsintensiveringen		Kapitaallasten				
A. Investerings		Inv.				
Product	Omschrijving	bedrag	2016	2017	2018	2019
BD00407	Informatisering en automatisering					
	Digitaal ontsluiting begroting, 5 jr.	12.500	2.844	2.775	2.706	2.637
ONT0517	Verkeer en vervoer					
	GVVP, jaarschijf 2016, 25 jr.	80.000	5.400	5.312	5.224	5.136
	Verbreding fietspad Bels Lijntje, 25 jr.	82.500	5.568	5.477	5.386	5.295
REB0701	Groen					
	Speeltoestellen, 10 jr.	26.000	3.315	3.243	3.171	3.099
	Speeltoestellen, inhaalslag, 10 jr	34.000	4.335	4.241	4.147	4.053
REB0703	Wegen, straten en pleinen					
	Infraplan 25 jaar					
	Voorbereidingskrediet 2016	300.000	20.250	19.920	19.590	19.260
	Uitvoeringskrediet 2016	816.000	55.080	54.182	53.284	52.386
	Voorbereidingskrediet 2017	300.000		20.250	19.920	19.590
	Uitvoeringskrediet 2017	839.000		56.632	55.709	54.786
	Voorbereidingskrediet 2018	300.000			20.250	19.920
	Uitvoeringskrediet 2018	861.000			58.118	57.171
	Voorbereidingskrediet 2019	300.000				20.250
	Uitvoeringskrediet 2019	885.000				59.738
	Totaal kapitaallasten wegen		75.330	150.984	226.871	303.101
REB0704	Openbare verlichting					
	Openbare verlichting , jaarschijf 2016, 25 jr.	123.000	8.303	8.168	8.033	7.898
REB0705	Riolering					
	<u>Vervanging riolering (50 jr.)</u>					
	Vervanging riolering 2016	437.000	16.187	16.187	16.187	16.187
	Vervanging riolering 2017	541.000		20.039	20.039	20.039
	Vervanging riolering 2018	1.299.000			48.116	48.116
	Vervanging riolering 2019	244.000				9.038
	<u>Vervanging e/m drukr./rioolgemalen (15 jr.)</u>					
	Vervanging e/m drukr./gemalen 2016	144.000	11.845	11.845	11.845	11.845

Vervanging e/m drukr/gemalen 2017	147.000		12.092	12.092	12.092
Vervanging e/m drukr/gemalen 2018	96.000			7.897	7.897
Vervanging e/m drukr/gemalen 2019	153.000				12.586
Totaal kapitaallasten riolering		28.032	60.163	116.176	137.800

REB0708 Gemeentegebouwen

a. cyclisch onderhoud (t.l.v. reserve)		151.850			
b. instandhouding de Haspel, 10 jr.	200.000	25.500	24.950	24.400	23.850
c. vervanging inventaris SCAG (diversen), 4%, 10 jr. annuïteit	30.000	3.700	3.700	3.700	3.700
d. Verplaatsing van het Zorgcentrum naar het CC	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

ONT0511 Onderwijs

OHP 2016 (t.l.v. de reserve)

Eerste inrichting onderwijsleerpakket de Bron	13.420	1.265	1.240	1.215	1.190
Asbestsanering vensterbanken Mill Hill	8.200	636	624	612	600

Totaal lasten A. investeringen

316.078	270.877	401.641	498.359
----------------	----------------	----------------	----------------

Dekking

t.l.v. het rioolrecht	-28.032	-60.163	-116.176	-137.800
t.l.v. de reserve onderhoud gemeentegebouwen	-151.850			
t.l.v. SCAG	-3.700	-3.700	-3.700	-3.700
t.l.v. reserve huisvesting onderwijs	-1.265	-1.240	-1.215	-1.190
t.l.v. reserve huisvesting onderwijs	-636	-624	-612	-600

Totaal ten laste van de algemene middelen

130.595	205.150	279.938	355.069
----------------	----------------	----------------	----------------

B. Exploitatie

Product	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
BDO0405	Personeels en salarisadministratie				
	a. Aanschaf en implementatie diverse modules (t.l.v. AWR)	40.000			
	b. Licenties diverse modules	7.500	7.500	7.500	7.500

BD0407	Informatie en automatisering				
	a. Budgetten nieuwe dienstverlening	6.500	6.500	6.500	6.500
	b. Diverse eenmalige budgetten (t.l.v. AWR)	60.000			
	c. Formatie beveiligingsbeleid	36.000	36.000	36.000	36.000
	d. Digitale ontsluiting begroting	4.000	4.000	4.000	4.000
OND0902	Facilitaire services				
	Exploitatielasten dienstverleningsauto	4.000	4.000	4.000	4.000
OND0903	Huisvesting gemeentelijk apparaat				
	Aanpassing gemeentehuis vanwege (t.l.v. AWR)	80.000			
VVH0601	Veiligheid				
	Informatieplein politie Zeeland West-Brabant	5.750	5.750	5.750	5.750
ONT0502	Ruimtelijke beleid				
	Archeologie	5.000	5.000	5.000	5.000
REB0701	Groen				
	<u>Onderhoud groen</u>				
	Onderhoud gemeentelijk bos Boschkens Oost	25.000			
	Bomen nabij bushalte Wittendijk	20.000			
	Bosstrook Rillaersebaan	20.000			
	(t.l.v. AWR)	65.000			
VVH0602	Vergunningverlening				
	a. Bodemkwaliteitskaart (t.l.v. AWR)	3.000			
	b. Verzoektaken OMWB	6.000	6.000	6.000	6.000
VVH0603	Handhaving				
	a. Fomatie toezicht en handhaving	64.000	64.000	64.000	64.000
	b. Luchtkwaliteit (t.l.v. AWR)	5.000			
ONT0520	Toegang en 1e lijns Wmo en Jeugdzorg				
	Uitbreiding formatie sociaal domein	225.000			
	t.l.v. de budgetten die hiervoor beschikbaar zijn	-225.000			
ONT0521	Jeugdzorg				
	a. Pilot Preventieve basiszorgstructuur jeugd (t.l.v. AWR)	75.000			
	b. Taalklas voor nieuwkomers	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
MDV0810	Wet inburgering				
	Opvang statushouders (t.l.v. AWR)	37.000			

Totaal B. Exploitatielasten	503.750	138.750	138.750	138.750
Dekking				
Ten laste van de AWR, eenmalige zaken	-365.000			
Totaal extra exploitatielasten	138.750	138.750	138.750	138.750
Totaal lasten investeringen	130.595	205.150	279.938	355.069
Totaal lasten nieuw beleid	269.345	343.900	418.688	493.819